

Kalle
1992

CARSTEN
FROGNER

DEN

USYNLIGE

FRONT

Pris 8 Kr.

MASTER

Naar vi har ment, at Udsendelsen af denne forkortede Udgave af Frogners Bog var berettiget - og paakravet paa dette Tidspunkt - maa vi dog henvise til Forfatterens egne Ord: Frihedsfronten opstaar af sig selv af Folket, gennem Folket og for Folket. Den maa skifte Karakter fra Land til Land og fra Tid til Tid.

Udgiverne

DU SKAL OFRES.

Da jeg kom til Italien første Gang for mange Aar siden, havde jeg Selskab i Kupéen af en entusiastisk Dame. Det var utroligt, hvor meget Mussolini havde udrættet, forklarede hun. Togene afgik paa Minuttet og ankom paa Minuttet. Tiggerne i Neapel stjal ikke længere. Hoteller lukkedes ubønhørligt, hvis de forsøgte at paadutte en Gæst saa meget som en eneste Soldo. Hele Italien var blevet en stor samlet Vilje til Fremskridt og Samarbejde. Alle var enige, og alting blev bedre og bedre Dag for Dag.

Men hvad var dette mod alt, hvad jeg oplevede, da jeg kom til Tyskland nogle Aar efter, at Adolf Hitler havde overtaget Magten. Alt var idel Enighed og Arbejdsvilje, Begejstring og Fremskridt. Hele Tyskland stod og skælvede som en vældig Maskine, der en ved at drives op til Toppræstation. Og hvilken solid Bygning, denne nationale og socialistiske Stat. Som en Pyramide. Dets brede, vældige Basis var det store, arbejdende tyske Folk. Og saa steg det opad mod Spidsen gennem Scharführere og Sturmabführere og Standartenführere og Gruppenführere til selve der Führer i egen Person, han, som samlede alle Trædene i sin Hånd, han, som ledte hele dette vældige Apparat mod en søgnetig Storhed, en straalende Fremtid. Var det ikke Virkeliggørelsen af det moderne Menneskes Drøm om Samfundet som en rationel Maskine, velsmurt og effektiv, hvor al indre Modstand var bragt ned til et Minimum!

Pacifisten Carl von Ossietzky sad ganske vist i Koncentrationslejr, men hvad betød at enkelt Menneskes Trodsighed og Uvilje mod et helt Folks mod det fælles Maal rettede Viljekraft?

Ja, hvad betød han ikke? Hans Venner havde i 1933 raadet ham til at flygte ud af Landet og begynde en Virksomhed mod Tyskland fra Udlandet. Men han vilde ikke, den stædige Fyr. En Stemme sagde ham: "Du skal ofres!" Og saa ofrede han sig. Et Par Aar senere var hans Navn paa alles Læber. Han, den politiske Fange i Koncentrationslejr, var blevet tildelt Nobels Fredspris.

Era det Øjeblik begyndte Modstanden mod det nazistiske Regime at vokse baade i Tyskland selv og i Udlandet.

Men hvordan var det muligt, at eet eneste Menneske kunde komme til at betyde saa meget?

Spørg hellere: hvorledes er det muligt, at en tysk Diktator kan glemme, hvad Franskmændenes Henrettelse af Leo Schlageter betød for den tyske Modstand mod Ruhr-Okkupationen? Gav Frankrig ikke efter til Slut? Indsaa det ikke til Slut det meningsløse i, at et fremmed Land er besat mod Befolkningens Vilje?

Eller hvordan kan det være, at en hel Verden, som med stor Ro læser i Morgenavisen, at en Million Kinesere er omkommet ved en Oversvømmelse, gæraader i lidelsesfuldt Oprør over, at ubetydelige Kommunistar ved Navn Zacco og Vanzetti bliver dømt til den elektriske Stol?

Eller hvordan kan det hænge sammen, at nogle Tusind øvede amerikanske Tropper og nogle flere Tusind øvede filippinske frivillige Maaned efter Maaned fortsatte det haabløse Forsvar af Bataan og Corregidor i 1942?

Eller hvorfor i Himlens Navn besluttede det ilde rustede Norge Morgenen til den 9. April 1940 sig til at sætte sig til Modværge imod Verdens stærkeste Militærmagt? Hvorledes kunde de norske Soldater med deres minimale Uddannelse opholde den intensivt trænedes tyske Hærmagt i 62 Dage og tilføje Fjenden ti Gange saa store Tab, som de selv led?

Er det over al Fornuft?
Nej! Den, som har oplyst at Før Hærs Frihedskamp med Undertryk-
kere, ved, at det ikke er ud over al Fornuft. Det er tværtimod yderst
fornuftigt, forståeligt, ja let forklarligt.

Der maa nemlig et Sted være en Grænse, som ikke maa overskrides,
hvis Verden skal fortsætte med at bestaa og have nogen Mening. Det
er ikke saa let at sige præcist, hvor den Grænse gaar, men man mærker
den, saa snart man nærmer sig den. Og da er det ikke Spørgsmaalet om
andet end om at sejre eller dø. Det er uhyre enkelt.

DET GAAR IKKE AN AT LEVE PAA DE VILKAAR, SOM MODSTANDEREN DIKTERER!
Da spørger man ikke om, hvilke Udsigter man har til at sejre, man
anstiller ingen Beregninger, man vejer ikke for eller imod. Man er i
Virkeligheden oftest ikke engang heltmoddig, man gør bare ganske sim-
pelt, hvad man maatte gøre, fordi man ikke har noget Valg.

Og Efterverdenen opdager med Forundring, at de store Hære og de
mægtige Herskere paa en eller anden besynderlig og hemmelighedsfuld
Maade blev besejrede af de faa, enkle, fornuftige Mennesker, som gjorde,
hvad de maatte gøre, fordi deres Samvittighed bød dem at gøre saadan,
disse Mennesker, som med et samtykkende Nik hørte Stemmen sige: "Du
skal ofres!"

Det ejendommelige og karakteristiske er imidlertid, at hvis man
i en fredelig Stund spørger disse Mennesker, om de virkelig sætter
Ideal og Begreb højere end deres eget Liv, saa svarer de en Smule
undvigende, at Idealer kan nok være meget godt, men det er dog bedre
at leve. Men hvis de magthavende næste Dag kommer og sætter Kniven
paa Struben af dem og skriger: Vil du lyde eller dø? - da svarer de
forvirret, at de vil helst ikke dø, men lyde kan de ikke, det lader
sig ikke gøre, det gaar ikke.

Grænsen er nemlig naaet. Og saa faar mange flere ogsaa Øjnene op
for det. Her er ikke Tale om at brutte eller akkordere, der findes
simpelthen ikke noget Valg.

Og saa vokser Modstanden langsomt i Styrke, til dens Magt gør de
magthavende desperatte. De opdager, at de lever paa en Vulkan, de har
modt noget, som er stærkere end alle deres Vaaben og Fraser og Løfter
og Trusler. De er stødt paa den menneskelige Samvittighed, Troskaben
og Retskaffenheden. Klokken er fem Minutter i tolv.

Da jeg var i Berlin nogle Aar før Krigen, forsøgte en ung SA-
Mand at vise sin Interesse for Norge ved at spørge, hvor omfattende
den nazistiske Bevægelse var blevet i dette "ariske Broderland".
Jeg svarede, at man troede, at Major Quisling kunde mønstre omkring
en Procent af Landets voksne Befolkning. "Da er de jo tilstrækkelig
mange", svarede han tilfreds. Dengang forstod jeg ikke Ræsonnementet,
og jeg var dum nok til ikke at bede ham forklare sig.

I Dag ved jeg, at han havde Ret. En Procent af et Lands Befolkning
kan, om den er veldisciplineret og dygtigt ledet, i en kritisk Stund
gribe Magten over de andre 99 Procent. Det sker ved et kompliceret
Sammenspil af Løfter og Løftsbrud, Trusler og Bestikkelser, Overgreb
og Indrømmelser. Gaar det godt, øges Procenten rask fra en til ti,
ja, endnu længere, hvis Folket er usundt, uden Rygrad og let sugeret.
Men Magthaverprocenten kan under ingen Omstændigheder klare sig
uden et hemmeligt Politi. Et Diktatur er overhovedet utænkeligt uden
et "Gestapo", som med alle Midler, men fremfor alt ved at sprede
Skrek (gennem Terror) skaffer Magthaverne og ogsaa deres Interesser.
Derfor er det ikke Ideologien eller Diktatoren, men det hemmelige
Politi, som er "Frihedens Fjende Nr. 1".

Den Modstand, som vækkes, og som hos et sundt, hæderligt og ret-
skaaffent Folk snart vokser til at blive en Magt, bliver Formaalet for

hemmelige Politis grimmeste og mest samvittighedsløse Forfølgelser.
Det bliver en Krig paa en usynlig Front.

I Dag findes der en saadan Front over hele Europa. Et mægtigt
Apparat med tusind Forgreninger, med Millioner Hænder, Øjne, Ører,
en Magt, hvis Storhed ingen kan vurdere, men hvis Sejr er sikrere
end Soldaternes, fordi den ikke kender til Begreber som Nederlag,
Kompromis eller politisk Smidighed. En Hær kan blive slaaet, en
Regering kan slutte Fred, men Frihedsfronten, den slutter aldrig
Fred, den har ingen at slutte Fred med, den fortsætter sin Kamp, til
det endelige Resultat er naaet, og den ved, at i denne Kamp er intet
Offer for stort og intet Offer forgæves.

I denne Bog vil jeg forsøge at give et Billede af denne Friheds-
front, saadan som jeg har lært den at kende i Norge, og samtidig et
Billede af det hemmelige Politi, som er Frihedsfrontens Arvefjende.

Det er klart, at jeg i det store og hele bygger paa Erfaringer
fra mit Fædreland. Men enhver forstaar, at jeg ikke kan nævne Navne,
Hændelser eller hemmelige Organisationer, uden at Frihedens Fjender
beslutter at tage Repræsalier. Jeg har derfor maattet blande Kortene
en Smule, benytte mig af enhver tænkelig Camouflage. Det hindrer
ikke, at alle de Hændelser, jeg gengiver, virkelig har fundet Sted
en eller anden Gang i et eller andet Land, sandsynligvis Norge.
Efter Krigen kan vi igen lægge Sagen frem præcis, som den var, og
nævne alle ved deres rette Navn. Men det er bevist, at det ikke er
rigtigt at vente, til Krigen er forbi, med at gøre andre Folk dal-
agtige i de Erfaringer, som er indhøstet i det okkuperede Europa.
Ingen kender Fremtiden. Folk, som tror sig frie og sikre, kan en Dag
vægne op og finde sig voldførte af fremmede eller hjemlige Diktato-
rer. Møder man da Fjenden med samme Uerfarenhed, som det norske Folk
gjorde den 9. April 1940, bliver det nødvendigt at gøre alle disse
Erfaringer om. Men det Folk, som er orienteret og oplyst, som kender
det hemmelige Politis Maal, Principper, Metoder og Mentalitet, og
som ved, hvorledes en Frihedsfront skal organiseres og arbejde, har
allerede vundet halv Sejr.

Den fulde Sejr vindes af dem, som lyder, naar de hører Stemmen
sige: "Du skal ofres!"

Dit Hjerte skal sige dig, hvad du skal gøre! Og du maa vide, at
det ikke er andre, der kan hjemføre Sejren. Det er dig og dig alene.
Dit Folks Skæbne ligger i din Haand. Hvad du gør, afgør, om dit Folk
skal leve som Slaver eller genfinde den tabte Frihed.

Jeg kan ikke afslutte disse indledende Linier uden at rette en
Tak til dem, som har været mig behjælpelig med at faa denne Bog
bragt frem. Først og fremmest maa jeg da takke hende, som i Trofast-
hed og Tillid og med rank Ryg ventede derhjemme i alle disse Maanedé,
hvor jeg sad paa Grini, og som under alle Okkupationsaarene delte
alle Byrder med mig, og som med sin straalende Intuition og Intelli-
gens mer end nogen anden bidrog til at klare alle de indviklede og
taagede Problemer, denne Bog behandler. Dernæst vil jeg takke alle
Fangerne i Koncentrationslejren, mange af dem Norges mest kendte
Mænd og fineste Hjerner, som under vore evige, utrættelige Diskus-
sioner ledte mine Tanker paa rette Spor og skænkede mig den rette
Indsigt.

EN GANGSTER BLIVER TIL.

GANGSTERTEKNIK.

En Gangster, som behøver et nyt Medlem til sin Bande, gaar til Verks paa en meget enkel Maade. Han faar fat i en ærgerrig, men svag Karakter og narrer Staklen til at begaa en bagatelagtig Forbrydelse. Saa snart denne er udført, har Gangsteren Tag i sit Offer. Hvis han angrer og vil begynde et nyt og bedre Liv, trækker Gangsteren paa Skuldrene: han vil øjeblikkelig blive angivet. Det er nok bedst, at han holder sig til Banden. Planerne til en ny og større Forbrydelse skitseres. Vær saa god og vær med - eller gaa i Fængsel. Og den svage gaar med.

Efter en kort Tid har han bidt Hovedet af al Skam. Der findes jo ingen Venden-tilbage. Det er lige saa godt at fortsætte paa Forbryderbanen, saa længe det gaar.

En Gangster, som behøver Penge, kidnapper en rig Mands lille Barn og kræver Løsepenge. Meget enkelt.

Paa samme Maade gaar det hemmelige Polit i Verks, baade naar det behøver nye Medlemmer, og naar det vil opnaa noget af en eller flere Personer. Kidnapningen kaldes i saa Fald, at man tager Gidsler. Det kidnappede Barn er jo intet andet end en Slags Gidsel, som skal garantere, at den rige Mand betaler. Undertiden kan Gangsterligaerne skaffe sig Medhjælpere paa en anden Maade, nemlig ved at finde ud af en eller anden Uregelmæssighed i en Mands tidligere Liv og stille ham Valget: Samarbejde eller Afsløring. Paa samme Maade kan de skaffe sig Penge; dette sidste kaldes for Pengeafpresning.

Det hemmelige Polit skaffer sig ogsaa Medhjælpere ved at snage i Folks Fortid og finde mørke Punkter. De faar Valget mellem at blive skandaliseret eller at gaa en lysende Fremtid i Møde som Politifunktionærer, Partipampere, ja til og med "Kulturpersonligheder". Paa samme Maade kan det hemmelige Polit skaffe sig større Magt over Mennesker (det, som paa Gangstersprog hedder Penge, kaldes paa det hemmelige Politis Sprog "Magt"). Det hemmelige Polit fører et omfattende og nøjagtigt Kortregister over Folks private Udsvævelser for ved et gunstigt Tilfælde at anvende sine Kundskaber i Statens, Partiets og den gode Sags Tjeneste.

Men nok med Teori indtil videre. Bedre end mange abstrakte Erklæringer er at berette Historien om, hvorledes en Person blev Medlem af det hemmelige Polit. Ligheden mellem Gangstertechnikken og det hemmelige Politis Virksomhed er slaaende.

Der er politisk Uro og Gering i Landet. Selv om Politikerne i Virkeligheden sidder inde med Kundskaber og Erfaringer i tilstrækkelig Grad til at kunne løse de brændende Spørgsmaal - forudsat at de faar Tid og Ro til at gennemføre en Plan paa langt Siget - har store Kredse af Folket faaet en Følelse af, at hele Sammenholdsmaskineriet står i Stampe; der maa komme noget nyt, at man maa samle sig omkring en vis stærk Mand og give ham Fuldmagt til at løse de udviklede Problemer. "Man maa hellere ofre lidt af sin personlige Frihed for det heles Vel. Hvad skal vi med Stemmeret, naar Rigsdagen i alle Tilfælde er afmægtig?"

Idealistiske unge Mennesker danner en hemmelig Klub. De sværger at redde Samfundet fra Kaos og blive den unge Garde, som de opbyggende Kræfter kan støtte sig til.

En Mand med skarp Hjerne, hvis Hjerte ikke kender til Samvittighed og Moral, bliver naturligvis den hemmelige Klubs Leder. Hans

første Krav er absolut Disciplin, ubetinget Lydighed. Klubben maa ikke i det smaa udvise den samme Forvirring og Uenighed som Samfundet i det store.

De unge Idealister lover ham i Kor at være lydige og tro indtil Døden. Og de føler en næsten ekstatisk Henrykkelse ved dette Løfte. Det befrier dem for alle Byrder, det er et djærvt og storslaaet Spring ud i noget nyt og vældigt, der omgiver dem ligesom et solglitrende Hav.

Den unge Student E. er Medlem af Klubben. Han er af god Familie, har faaet en god borgerlig Opdragelse, hans Moder er et retskaffent og fint Menneske, hans Fader var i sin Tid meget velhavende, men Krisen har ramt hans Trævarefirma mærkbart, og de maatte indskrænke sig paa alle Maader. Unge E. maa i hvert Fald fortsætte sine juridiske Studier ved Universitetet, og den elskværdige, kloge og fint dannede Professor P. tager sig særligt af ham. Han inviterer den unge Student hjem til sig, byder ham paa en lille Cigar og maaske et Glas Portvin, og Gang paa Gang kommer de ind paa Landets Fremtid og de mere og mere kaotiske Forhold.

Kandidat E. er tilbageholdende under disse Samtaler. Han ved instinktivt, at den humanistisk dannede Professor P. vilde blive rystet, hvis han fik at vide, hvilke flammende Idealer de dyrker i den hemmelige Klub. Han lader det nok skinne igennem, at han sympatiserer med de "unge Bevægelser" i Samfundet, men paa den anden Side lytter han med oprigtig Interesse og virkelig Respekt til Professor P.'s Udredninger om Frihed, Ret og Moral.

En Aften har de maaske drukket to Glas Portvin i Stedet for eet, for den gamle Professor taler sig varm og afslører pludselig under Tavshedslofte, at han, som ellers er Modstander af alle Slags Foreninger og Sammenslutninger, har været med til at danne en privat liberal Klub af Embedsmænd, Kunstnere og Personer tilhørende det højere Præsteskab, som i Tilfælde af, at Situationen skulde blive kritisk, skal forsøge at paavirke Politikerne og samle dem til en enig Front mod Diktaturets Stormløb.

E. lytter nok, men siger ingenting. Men en vis Skamfuldhed føler han, at Professorens Veje og hans uundgælig maa skillen.

Tiden gaar. De unge Mænds hemmelige Klub er blevet en hel lille Organisation. Kandidat E. er vedblivende kun menig. Over ham staar en Holdfører. Over denne staar igen en Gruppefører. Og saadan videre opad til den øverste Fører, som nu rejser paa 1. Klasse med Toget Landet rundt og opretter nye hemmelige Klubber.

Og saa kommer de utrolige, fantastiske, uvirkelige Dage, da Rigsdagen ikke længere behersker Situationen, men lader en snu Politiker spille Regeringen i Hænderne paa den "unge Bevægelses" Fører - paa "Føreren".

Om Natten besættes forskellige Bygninger af Afdelinger af Nationalgarden. Bladene udkommer først langt op paa Formiddagen. Ved Middagstid dræger et Fakkeltog til Regeringsbygningen, hvor Føreren hyldes. Men forøvrigt sker der tilsyneladende ikke meget. Alting er bare Forvirring. Folk gribes af en nervøs Uro, en dump Angst, som pludselig slaar over i letsindig Løsluppenhed. Om Aftenen er Restauranterne overfyldte, der drikkes en Mængde Vin, Champagne, Brændevin.

Men der er nogen, som ikke drikker. Bl.a. E.'s overordnede, Holdføreren. Han har sammenkaldt Holdet til Møde om Aftenen, men det har ikke fælles Raadslægning som ellers. Nej, Holdføreren taler i Enrum med dem, den ene efter den anden. Snart er det E.'s Tur. Holdføreren er meget alvorlig.

"Det gaar jo, som det er smurt", siger han. "Fakkeltog og Fest-

stemning og alt, hvad man kan ønske. Men Føreren ved bedre. Der er stærke Trætter i Gang for at slippe Borgerkrigen løs. Landet staar paa Grænsen af en Revolution. Vi maa handle øjeblikkeligt! Du har gode Forbindelser i de dannede Kredse og paa Universitetet. Ved du af, om der eksisterer nogen Art hemmeligt Forbund, som modarbejder os?"

E. forstaar straks. Hans gamle Ven Professor P. har sat sig i Bevægelse sammen med sine politiske Venner. E. tøver ikke et Sekund - trods Tavshedsloftet. I dette Øjeblik gælder det Fædrelandets Ve o og vel, intet andet betyder noget. "Hvem vilde i mit Sted kaste et helt Folk ud i Borgerkrigens Kaos og Elendighed for Eresorðs Skyld?" tænker han.

Og han fortæller om Professor P. og dennes liberale Klub.

Dagen efter gaar han hen paa Universitetet. Alting er omtrent, som det plejer. Professor P. holder en lang lærd Forelæsning. Men da han er færdig, bliver han staaende et Øjeblik paa Katederet, og saa retter han nogle Ord til Studenterne. "Landet gennemlever en kritisk Tid", siger han. "Alle maa vise Disciplin og Orden, ikke lade sig provokere til noget, men heller ikke gaa paa Akkord med sin Samvittighed. Man skal holde paa sin Ære og være tro mod sig selv. Som juridisk Student har man et større Ansvar end de fleste, man skal staa Vagt om Folkets Retsbevidsthed, man skal have Retten mod Magten, Sandheden mod Agitationen, man skal være Residenss Bolkværk mod de uansvarlige, de forvildede og Fanatikernes Stormløb."

Der høres Tillob til Bifald, da han gaar ned fra Katederet.

Uden for paa Universitetspladsen holder en stor, lukket Privatbil. To Mænd stiger ud og gaar henimod Professoren. Kandidat E. staar i Vinduet og ser, at han ryster paa Hovedet, taler, gestikulerer, og saa gribes han pludselig i begge Arme, slæbes hen til Bilen og kastes brutalt ind i den.

Et Par Sekunder efter er den borte.

E. har en underlig Følelse i Mellemgulvet. Studenterne taler indbyrdes med dæmpet Røst. Han hører enkelte Ord: "...uforsigt af Professoren tjener ingenting til, naar de har Magten...."

Først 14 Dage senere faar Folk at vide, at der er oprettet en Koncentrationslejr. Professor P. er aabenbart der. Men der er ikke saa slemt derude, siger man. Vagterne hører til Politiet og sympatiserer ikke med Føreren og hans Tilhængere. Fangerne faar Lov at gøre næsten, hvad de vil.

Saa gaar der 14 Dage til, og Folk siger, at Politiet er blevet meget strengere derude i Koncentrationslejren. Deres Chef, den unge Politiofficer, blev nemlig skudt en Aften, efter at han havde nægtet at udføre en Ordre fra Justitsministeriet, "skudt uden Lov og Dom?" "Ja, naturligvis! Og nu er Politibetjentene saa bange, at de ikke engang tør tale med Fangerne. Det skal være et rent Helvede derude."

E. føler sig splittet. Den ene Del af ham jubler over Landets Redning, det nye Styre, de faste Retningslinier, den lysende Fremtid. Den anden Del er urolig, ligesom mindet om en uhyggelig Drøm. Han kan ikke lade være med at tænke paa den fine og kloge Professor P.

Saa kommer Holdføreren op til ham en Aften.

"Det var godt, det der med Professor P.", siger han. "Vi fik Oppositionen knækket paa den Maade. Han var den ledende blandt Samfundsfjenderne, som vilde kaste os ud i Borgerkrig. Men endnu er Faran ikke forbi. Du med dine gode Forbindelser maa forsøge at holde Ørerne godt aabne."

Med skælvende Knaa lover E. at holde Ørerne aabne, men sværger ved sig selv, at han ikke mere skal røbe nogen med et eneste Ord.

Jaren er jo strengt taget ovre nu, alt gaar, som det skal. Føreren har Magten og beholder den; og han selv skal slippe for at gaa paa Akkord med sin Samvittighed for Fremtiden. Han skal ikke volde noget Menneske ondt mere; tværtimod; han skal være med til at bygge Landet op.

3 Dage senere er Holdføreren der igen.

"Naa, hvad har du opsporet?"

"Ingenting", siger E.

Holdføreren presser ham haardt, opbyder al sin Veltalenhed og søger at faa ham til at fatte, at Situationen langt fra er saa gunstig, som det ser ud til i Bladene. Endnu er der mange farlige Kræfter i Virksomhed.

E. holder Stand. Men til sidst - "under Tavshedsløfte" - fortæller han Holdføreren, at det er ham imod at være Angiver.

Til hans Overraskelse forstaar Holdføreren ham fuldstændigt!

"Jeg kender det samme fra mig selv, E., men du forstaar - vi kan ikke tage Hensyn til saadanne Smaating, nu hvor Landets Velfærd staar paa Spil. Vi maa kunne tjene Sagen paa alle Maader uden at tage Skade paa vor Sjæl. Og saa maa du tænke paa, at det snart er forbi, og vi kan begynde paa det positive Arbejde, det som vi egentlig vil gøre."

Dagene gaar, og E. føler sig rolig. Man vil nok i hvert Fald ikke kræve mere af ham.

Og saa bliver han pludselig kaldt op til Gruppeføreren. Denne er kold, streng, haard i Blikket. Hvad han siger, er ikke til at tage Fejl af:

E. har de bedste Forudsætninger for at kunne tjene Sagen paa en effektiv Maade. Hvis han gør det, vil han meget snart blive udnævnt til Holdfører, maaske faa Ledelsen af Juristgruppen ved Universitetet paa Haanden. Hvis han derimod viser sig slap og viljesvag, nu hvor det gælder, har Bevægelsen ingen Brug for ham. Saa vil han blive udstødt af den hemmelige Klub, udstødt af Partiet, og alle Veje til offentlige Stillinger vil blive spærret for ham. Desuden vil hans Familie og Venner og Bekendte nok faa at vide, at han har optraadt som Angiver for en Sag, som han siden har svigtet. Er han virkelig saa fejg?

E. tilbringer en Nat under svære Anfægtelser - den sidste af den Slags hos ham. Dagen efter er han oppe hos Holdføreren og beretter om alle de ældre Herrer i hans Faders Omgangskreds, som diskuterede, hvordan man kan styrte det nye Regime.

"Udmærket", siger Holdføreren og tilføjer: "Du forstaar, jeg synes heller ikke, det er morsomt at skulle fortælle baade det ene og det andet om sine Venner og Bekendte. Men Gruppeføreren er over mig hele Tiden og presser paa for at faa nye Resultater frem. Han har jo igen Overgruppeføreren over sig, som du forstaar."

Og saa sker der nye Arrestationer. E.'s Fader bliver tavs. De fleste af hans gamle Venner sidder i Koncentrationslejr, han selv er "som ved et Mirakel" gaaet fri - nu gælder det om at holde Tand for Tunge og være loyal. "De andre har jo i hvert Fald Magten, saa nu spiller det ikke længere nogen Rolle, hvad vi gør. Det er meningsløst og dumt at ofre sig."

Men E. mærker den samme Befrielse som den Gang, da han svor absolut Lydighed. Nu har han taget Skridtet fuldtud, han kender sin Vej, og "stor er den Sag, han tjener". Snart udnævnes han ogsaa til Holdfører.

Der er kommet en ny Professor i hans Fag, en yngre Mand, af den nye Type, smidig og intelligent. Eksamen kommer. E. er misfornøjet med sine Præstationer. Han synes, at han kunde have klareret sig noget bedre, og det samme mener Familiens gamle Ven, Advokaten, efter at han har læst Eksamensopgaverne.

Men da han faar sine Eksamensopgaver tilbage, har han faaet højeste

Karakter. Han kan ikke forstaa det. Men den nye Professor ler imod ham. Det Smil forklarer alt.

"Naa ja", tænker E. letsindigt, "noget skal jeg vel have for alt, hvad jeg har gjort for Bevægelsen. Det er kun ret og rimeligt."

Nogle Dage senere bliver han igen kaldt til Gruppeføreren. Denne Gang er Tonen en helt anden. Der er kun Velvilje i de Kolde, graa Øjne.

"Jeg har lyheder til Dem. Som De ved, rekrutteres vort hemmelige politiske Parti praktisk talt udelukkende fra vor hemmelige Klub. Politiet er nu ved at udvide sin Virksomhed i stor Maalestok. Bl.a. er den begyndt at flytte ind i Bankdirektør O.'s store Palm. De ved ham, som blev skudt for Sabotageforsøg. Der skal være Hovedkvarter. Og dér skal De, Hr. E., tiltræde et højt Embede som Tak for, hvad De har gjort for vor Klub. Kriminalraad - hvad siger De til det? De har jo taget en førsteklases Eksamen, Deres Professor talte meget rosende om Dem. Kan De begynde paa Mandag?"

E. er lykkelig. Dette er hans Livs store Sejr.

"De faar samme Løn som en Universitetsprofessor", fortsætter Gruppeføreren. "Og medens jeg husker det - har Deres Fader ikke vist sig meget loyal over for Bevægelsen?"

"Jo", stammer E., "i hvert Fald i den senere Tid"

"Javist. Vi bryder os ikke om gamle Synder nu. At han var usikker og forvirret i Begyndelsen, spiller ingen Rolle. Jeg gaar ud fra, at han er paalidelig nu. Men er det ikke saadan, at det er gaaet nedad med hans Trælhandelen paa Grund af de svære Tider? Nu skal vi til at bygge fem Hundrede Barakker i Koncentrationslejrene. Måske kunde han levere Materialer til os? Tal med Deres nye Kollega, Kriminalraad R., om Sagen. De kan beregne Provision efter de sædvanlige Sætsler."

E. gaar hjem. Han er overvældet og er af Lykke.

Her afbryder vi Historien indtil videre.

Det er en Hverdagshistorie fra vor Tid. Den er foregaaet tusinde Gange om og om igen. Og maaske kan den komme til at foregaa selv i Fremtiden - denne uædelige Nædbrydning af et Menneskes Karakter, denne langsomme Udhulen af dets Samvittighed.

I hvert Fald KAN den komme til at foregaa, SAA LANGE MENNESKENE IKKE INDSEER, AT DE FØRSTE OG STØRSTE FORBRYDELSER, ET MENNESKE KAN BEGAA MOD SIT FOLK OG LETS TRINED, ER AT GAA PAA AKKORD MED SIN SAMVITTIGHED, SELV OM OGSAA DET BARE SKER EN LILLE GANG, OG SELV OM DET SKER FOR EN STOR, STOR SAGS SKYLD!

Thi naar Forbrydelsen ER sket, hvis et Menneske "for den gode Sags Skyld" har svigtet sin Næstes Tillid, da har Gangsterorganisationen faaet sit Greb om ham. Da er det saadan indrettet, at hele hans Livsbane er forsynet med Modhager, som forhindrer ham i at tage saa meget som eet Skridt tilbage.

Dette er det enkle og geniale i Gangstersystemet, at Hjulene automatisk kun kan gaa i een Retning. Der behøves ingen Love, Regler eller Forordninger for at holde denne Mekanisme i Gang. Nogle faa, energiske, viljefaste Personer i de højeste Stillinger vedligeholder et uafbrudt Tryk nedad gennem Graderne - ja, i Virkeligheden kan Trykket oppefra godt tilfældigvis slappe af, uden at det automatiske Tryk i selve Maskineriet mindskes. Det vedligeholdes da af den gensidige Mistro, Frygten for Angivere, Angst og Misundelse mellem de enkelte Funktionærer. Der er altsaa næsten af sig selv - blit ved at anvende nogle faa, enkle Gangsterprincipper - opstaaet et automatisk virkende Apparat, som binder hver eneste Medarbejder og tvinger ham til kun at arbejde i en bestemt Retning.

ET KIG IND I MASKINERIET.

Vi skal følge Kriminalraad E. endnu en lille Stund - og vi bør hele Tiden gøre os det klart, at dette ikke er fri Fantasi, men et Stykke Reportage fra Virkeligheden.

Det hemmelige Politi residerer nu i et stort Hus. I Vagtrummet ved Indgangen sidder de unge Politisoldater. De højere Funktionærer passerer uhindret forbi dem. De bliver genkendt, eller ogsaa fremviser de deres smaa forsølvede Marker paa Bagsiden af Jakkeopslaget. Men alle andre besøgende maa underkaste sig de brutale Grønskollingers nærgaaende Spørgsmaal. De maa udfylde en Blanket, opgive, hvem de vil tale med og i hvilket Arinde. Nederst paa Papiret noterer Politibetjenten det nøjagtige Tidspunkt for "Indgangstilladelsen" i den uhyggelige Bygning. Saa snart vedkommende er naaet ind paa det Kontor, som han skal besøge, skal Politifunktionæren notere Tidspunktet og ligesaa, naar vedkommende forlader Kontoret igen. Til Slut kontrolleres disse Tidsangivelser ved Udgangen. Ingen skal kunne gaa omkring paa maa og faa i det hemmelighedsfulde Hus, liste sig ind i ubevogtede Rum eller kaste et Blik i hemmelige Dokumenter. Ingen, ikke engang Partimedlemmerne, kan sætte deres Fødder i disse Gange og Korridorer uden at føle en dump, panisk Rædsel gnave inden i sig.

Oppe i en Lejlighed residerer Kriminalraad E. i sit store, smukke Kontor. Gulvtæppet er tykt og blødt, Skrivebordet yderst moderne, i Hjørnet staar et fem Lampers Radioapparat, paa Væggen hænger et Billede af Landets Hersker og Herre, Føreren.

Kriminalraad E. gaar altid civilklædt. Det skal det hemmelige Politis Funktionærer næsten altid gøre. Han har skræddersyet Tøj, Silkeundertøj, en Menge udsøgte Slips, og han plejer at blive mancoureret en Gang om Ugen.

I Forværelset til hans Gemak sidder to Sekretærer og en kvindelig Kontorist. Sekretærerne er udannede Mennesker, men gør netop derfor saa meget mere Fyldst, brutale og fulde af Herskelyst som de er. For ham kryber de. Han føler sig tryk over for dem, der ikke er intelligente nok til at kunne være farlige for ham. Med Kontoristen er det noget andet. Hun er kun tyve Aar, men af den nye Mennesketype, som pludselig er dukket op - kold, raffineret og selvsvikker, svær at blive klog paa. Han har ikke engang vovet at tænke paa et lille Eventyr med hende (han er forøvrigt nu gift med en kendt Industrimands unge Datter). Han spekulerer lidt over den unge Dame. Hun faar en Del at høre og ser temmelig meget, det er ikke umuligt, at hun staar i direkte Forbindelse med de højere Politiledere, rapporterer til dem, drikker Champagne med dem i sine Nattetimer i de luxuriøse Boliger ude paa Vestsiden, hvor de bor. (Selv har han en lille Villa uden for Byen og en stor Have med Drivhus - Drivhuset er hans Hobby.)

Der ligger en Stabel Dokumenter paa Bordet foran ham. De er alle lagt i ensartede, gule Omslag med Ordet "hemmelig" trykt paa skraant over. Han kigger paa Stablen. Det er hovedsagelig Papirer angaaende Mennesker, som allerede er arresterede. Disse Dokumenter cirkulerer jo fra Kontor til Kontor, fra Afdeling til Afdeling. Alting skal holdes i stadig Bevægelse, undersøges, ordnes, gennemblæses, overvejes, forsynes med Paategninger og sendes videre.

Han tager den første Mappe op. Det angaar den gamle Kontorchef Brown. Han mindes det fjernet. Brown ... Lad os se, det var den unge Volonter i Firmaet, der havde meldt sin Chef og meddelt, at denne havde en samfundsfjendtlig Indstilling og forsøgte at paavirke Personalet. Egentlig havde de ikke undersøgt Sagen rigtigt, men netop paa det Tidspunkt var der kommet Ordre fra højeste Sted, at der skulde foretages Massearrestationer, Situationen havde været ret spændt, det

var blevet nødvendigt at skræmme Befolkningen. Derfor havde de simpelthen arresteret Kontorchef Brown, der havde ikke været nogen Arrestationer før i det store Firma, hvor han var ansat; i det hele taget havde hans Klasse været temmelig urørt, det havde været næst-sigtsmæssigt at statuere et Eksempel.

Men nu - nu har han siddet i syv Maaneder. Findes der egentlig nogen Grund til at have ham i Forvaring længere?

Kriminalraad E. sætter sig og blader lidt i Papirerne. 63 er Manden, en ganske ubetydelig Kontorchef, og i hele denne Tid er der ikke kommet en eneste Rapport om, at han havde været opinionsdannende, eller at man havde talt om, at han havde udrettet meget for "Sagen". Formodentlig har han ikke gjort noget som helst for det, som disse ophidsede politiske Fantaster kalder for "Sagen", men som slet og ret er Sabotage, Samfundsfjendtlighed, Edelgøgelseslyst.

Kriminalraad E. føler en svag Fornæmelse af Medfølelse med den gamle Kontorchef Brown. Man kunde vel nok slippe ham ud nu. Han kan ikke gøre nogen Skade længere, og som afskrækkende Eksempel virker han formodentlig allerede effektivt: 63 Aar gammel og syv Maaneder i Koncentrationslejr! Man maa haabe, at alle forvildede 63-årige har gjort sig det klart, at man paa ingen Maade vil give tilbage for at holde dem indesperrede i 7 Maaneder for en Dagatel.

Men at slippe et Menneske ud af Koncentrationslejr er ingen let Sag. Kriminalraad E. er en nægtig Mand, men ikke alræbtig. Han kan ikke paa egen Haand slippe en eneste Fange løs. Han maa have Kriminalraad F.'s Samtykke i dette Tilfælde - alle Sager hører ind under to Afdelinger.

Maa, det er ikke troligt, at F. vil sætte sig imod det. Han har antagelig ikke det ringeste Kendskab til Sagen. Det er bare at sende Dokumentationslaget til ham med en Paategning.

Men først maa han for en Ordens Skyld tale med Kriminalassistent H., som har overtaget den direkte Undersøgelse af Browns Sag. Han tager Lokaltelefonen og hører Kriminalassistenten komme op.

Lidt senere staar den unge, fedladne Fyr foran ham i Sportsjakke og Ridebukser. Kriminalraad E. føler sig pludselig en Smule angstelig. Hvem ved, om ikke Kriminalassistenten tilhører den højere Ledelses hemmelighedsfulde, legendariske Rapportorganisation i det hemmelige Politi selv? I saa Fald lader han maaske et Par Ord falde til de høje Herrer: Kriminalraad E. begynder at blive for flink, maaske han trænger til en lille Opstrammer?

Kriminalraaden sætter sig op og ser koldt paa Assistenten.

"Jeg har gennemset Kontorchef Browns Sag. Han kan slippes ud paa Mandag. Er der noget i Vejen for det?"

Kriminalassistenten er i godt Humør. Nej, der er intet i Vejen for, at man slipper den gamle Nisse løs. "Jeg var ude og forhøre ham for nogle Maaneder siden. Vi fik en rigtig hyggelig Sludder. Jeg gav ham vist Haab om at slippe ud snart, tror jeg. Han svor paa, at han ikke havde gjort noget galt. Den sædvanlige Vise." Kriminalassistenten ler muntert.

"Godt", siger Kriminalraad E. og gaar ud fra, at alt er i Orden. Men pludselig er Assistenten kommet til at tænke paa noget.

"Det er sandt, Herr Kriminalraad, i forrige Uge satte vi den gamle Grosserer Meyer paa Fri Fod."

"Hvad har det med Sagen at gøre?"

"Jo, Herr Kriminalraad, Fru Meyer har nemlig været hos mig og tigget og bedt og hengt i, ikke fordi det havde nogen Indvirkning paa Frigivelsen, for den har jeg jo intet at gøre med, men hun tror sikkert selv, at det var hende, som fik sin Mand ud. Og i de sidste fire Maaneder er jeg blevet temmelig regelmæssigt hængt af Fru Brown ogsaa - et hvast gammelt Kvindfolk. For Resten. Og nu husker

g, at jeg saa i Registeret, at Fru Brown og Fru Meyer kender hinanden, de bor i samme Hus. Hvis nu Brown ogsaa slipper ud, tror de Kællinger naturligvis, at det betyder noget at springe her paa Kontoret og gøre Værel. Og det har vi faaet nok af. Ingen skal tro, at de kommer nogen Vegne med os!"

"Aldeles rigtigt" nikker E. "Vi udsætter Løsladelsen i fire Uger. I saa god at komme med Frigivelsesordren i god Tid. For Resten er det for rar, De skulde ikke lade de Fruerimmere springe ud og ind hos os paa den Maade!"

Assistenten ler bredt. Hans Ansigt straalte af Selvtillfredshed. "Aah nej, Herr Kriminalraad, jeg lader dem nu ikke slippe ind uden dere. Jeg lader dem ogsaa gaa fire, fem Gange forgæves, og bide naar Lov at sidde og vente i flere Timer, og saa lader jeg en af Betjentene kaste dem paa Porten. Jeg tror nok, at de er blevet mere. De skal have deres Andel i Kuren, de ogsaa, naar Mændene sidder her inde. Men det er underligt, saa de er sejle. Sejgt Kød paa gamle Møner!"

Et brede Grin gaar over i Latter. Kriminalraden nikker fraværende. Han bryder sig ikke om at høre om disse underordnede vulgære Metoder. De er fuldt berettigede, og utvivlsomt aldeles nødvendige Led i Terrorsystemet, men som sagt - han vil ikke høre mere om det. Det forstyrrer den rene, næsten æteriske verden, i hvilken han lever.

"Det er godt", siger han, "det er godt. Saa slipper vi altsaa Brown og fem Uger."

En blinkende sortlakeret Bil springer ind gennem Jernporten og kører paa lydlose Gummihjul gennem Vælvingen. Politisoldaterne gør plads. De besættende inde i Vagten stirrer skævt og nysgerrige ud. Der er et Glimt af den undersætsige lille Herre i brun Ulster, som stiger ud af Bilen og forsvinder ind gennem en privat Dør i det hemmelige Politis vældige Bygning. Det var Politiets øverste Leder, de fik et Glimt af, den mystiske, segnomsbundne Person, som leder det tavse, uhyggelige Apparat, Jernviljen, som holder Tusinder af Menneskeskæbner i sin Haand, Hs. Excellence Hr. Swestapo.

Hans Excellence gaar op ad den smalle, træppebelagte Marmortrappel til sit Kontor, han har været til Sammenkomst med flere af Regeringsmedlemmerne, og alle betegnede ham, at Modstanden hos Folket endnu ikke var brudt. Men han fremholdt som sin Mening, at Terrorsystemet ikke måtte strammes alt for hurtigt. Det kunde vække aktiv Opposition. Efter hans Mening burde Trykket langsomt stige til det uudholdelige, saa at Modstanden ikke nåedes, men blev brudt, smuldrede væk, uduhuledes adfra. Han var mere stemt for de 10.000 smaa lydlose Fruer end for en store, voldsomme Aktion, Undtagelsestilstanden, Massearrestationerne, dødsdommene. I de højeste Kredse taler han sig ofte varm om sin "lydlose Revolution". Og endnu en Gang har hans Mening sejret. Men til Genæld har han maattet love haandgribelige Resultater.

Han tilkalder Chefen for Fængselsafdelingen og Chefen for Eksekutivafdelingen. Begge Herreerne indfinder sig. Man tænder Cigaretter, Eksekutivafdelingens Chef sætter en Nellike i Knaphullet, han tager en fra Politichefens Bord, der staar altid friske Blomster der. Kort og koncist fremlægger Hs. Excellence Hr. Swestapo sin Plan. Der skal oprettes en ny Koncentrationslejr. Oppe i Bjældene. "Et nationalt laborien", siger han med sit tynde Smil. "Folk skal komme til at kalde det for 'det hvide Helvede'. Chefen for Fængselsafdelingen maa sørge for, at Lejren staar færdig om tre Uger. Chefen for Eksekutionsafdelingen skal udvalge 3 Hold fanger, der som de første skal sendes derop. Disse skal selv bygge Barakkerne og bo i Telt i sneen saa længe.

"Skal jeg følge nogen bestemt Linie ved Udsættelsen?" spørger

Herrn med Nelliken i Knaphullet.

"Naturligvis. Man skal ikke kunne afgøre, hvorfor den ene eller den anden er blevet ramt derhen. Tag haade kendte Navne, farlige politiske Forbrydere og ubetydelige Fanger. Gidsler ogsaa, naturligvis. Folk skal forstå, at hvis de ikke i stort og småt - I STORT OG SMÅT - forholder sig ABSOLUT loyale mod Samfundet, kan de ved den mindste Anledning risikere at komme til det hvide Helvede."

Herrerne vender tilbage til deres Afdelinger. Og saadan gaar det til, at vor velkendte Kriminalassistent en Dag faar Besøg af en ung Sekretær fra Eksekutivafdelingen. Men inden vi fortæller, hvad der saa sker, maa vi omtale en anden lille Episode.

Fru Brown har paany forsøgt at komme til at tale med Kriminalassistenten. Hun har gruet for det fra tidligt om Morgenen, ja, allerede i Søvn har hun mærket Skyggen af den kommende Angst, og hun er vaagnet med et Ryk som i et Mareridt. Senere har hun klædt sig paa, saa nydeligt hun kunde, taget den bedste Frakke paa og de sorte Handsker. Hun er svag i Knæene, da hun kommer ned paa Gaden. Hun gaar altid til Fods til det hemmelige Politis Kontor. Det giver ligesom en Smule Respit. Ofte læser hun, at der skal ske noget paa Vejen, at hun skal blive påkørt, saaret, ført til Sygehuset i bevidstløs Tilstand, komme bort fra hele denne udsigelses Skrek. Men der sker ikke noget. Der er Sol over Gaden, Børnens støjer, Sporvognene rumler af Sted som sædvanlig.

Hun strammer sig op, da hun gaar ind gennem Gitterporten. Indtil hun gaar ud af den igen, er hun bare een eneste skalvende Streng af Vilje. I 39 Aar har hun været gift med Robert Brown, og disse 39 Aar har afsat en Kærlighed saa stærk og inderlig i hende, at hun først i disse syv Maaneder har kunnet fatte dens Dybde. Og nu lever hun blot for denne ene Ting: at faa ham ud af Koncentrationslejren.

Hun har lært, hvordan hun skal tage de unge Politisoldater i Portvagten. "Jeg har talt med Kriminalassistenten i Telefonen", lyver hun frejdigt, "han har bedt mig komme". Hun ved, at i 99 Tilfælde af 100 undersøger de ikke, om hun taler Sandhed. Hun og Fru Meyer har lært hinanden Knæene, de har siddet sammen Aften efter Aften og diskuteret dem. Nu har Fru Meyer sin Mand hjemme igen. Men da ikke ogsaa hun, Fru Brown, kunde ordne det saadan, at hun var sin hjem?

4 Gange er hun gaaet forgæves i denne Uge, men denne Gang slipper hun lige ind til Assistenten. Han sidder og skriver, mens hun bliver staaende foran Skrivebordet. Hun kender dette Værelse nu, kender hver eneste Detalje. Det er som Kulisserne i et stadigt tilbagevendende Mareridt. Minutterne gaar. Hun tør ikke sætte sig. Saa ser han op.

"Haa, hvad er det nu, De vil igen? Hvis det er Besøg, De tænker paa, saa kan jeg godt sige Dem, at der er blevet udsendt almindeligt Besøgsforbud til Koncentrationslejren i 3 Maaneder." (Det er hans eget Paahit, men det gør ingenting).

Fru Brown faar Lov til at sætte sig. Det trækker i Mundvigene paa hende, de gamle Mænds fingerer er nervøst med Handskerne. Det var bare - om Kriminalassistenten tror, at hendes Mand behøver at blive der længe endnu!

Kriminalassistenten benytter denne sidste Anledning til at jage Skrek i hende. Han begynder at tale om Bevægelsens Modstandere, om deres landsforræderiske Holdning, de konspirerer med fremmede Magter, de vil have Krig og Bøugerkrig, de ønsker deres eget Lands Undergang og Udslættelse, de er samvittighedsløse Forbrydere, sindssyge Misdædere, Udskeud - Han nyder at mærke sin egen Ophidselse, det er - besynderligt nok - som om den berøber noget inden i ham, virker svalende, afslappende.

Men sådan noget har mit Mund aldrig været med i", siger Fru Brown bestemt. "Saaadan noget har han aldrig tænkt og kommer aldrig til at tænke".

"Nej!", skriger Assistenten, "men han understøtter dem, som tænker paa den Maade. Han er med til at skabe den Atmosfære, som gør det muligt for disse vanvittige Forbrydere at ophidsede Folk. Han er edskyldig lige saa godt som nogen anden".

Saa rasende har Fru Brown aldrig set Assistenten.

"Og De", raaber han ind i Ansigtet paa hende, "De burde egentlig gaa samme Vej som han. Vi har ogsaa en Kvindeafdeling derude, som skulde sidde der, De med Deres onde Ønsker og Tanker. Nægt ikke. Jeg kan se det paa Dem. VI VED ALT. Vi ved, hvad De har talt om med denne Fru Meyer, vi ved, hvad De siger, naar De stikker Deres kloge Øveder sammen. Og De sløser min Arbejdstid bort, render her og plæjer Livet af mig. Gjorde jeg rigtigt, lod jeg Dem sættes ind med det samme."

Hun er langsomt blevet bleg, aldeles hvid som et Lagen. Dybt inde de rødrende Øjne lurer en Angst, som truer med at slaa ud i lys ue, i Panik. Alting er tabt, farer det gennem hendes Bevidsthed som et Skrig i et øde Mørke. Det suger i Mellemgulvet, det er, som om noget løsnedes derinde, bliver følelsesløst, dør bort.

Han lægger Virkningen med indre Tilfredshed. Det vil hun aldrig lemme. Var forsigtig, vil hun sige til sin Mand, vær forsigtig, vi saa ikke risikere noget. Ja, hun er uskadeliggjort, Skrækken vil sidde hende til hendes Dødsdag.

Derfor siger han bagerter med aldeles normal Stemme:

"Men vi er for rare, Fru Brown, alt for rare. Vor alskede Fører har et slet for blødt Hjerte. Saa sent som i Gaar talte jeg med min overordnede om Deres Mand, og han bestemte sig til at slippe ham løs. Jeg forsøgte at indvende, at det var uforsigtigt af os, vi skal ikke vise os for milde. Men han var netop kommet fra en Sammenkomst med Førerne selv, var inspireret af ham. Jeg kan derfor fortælle Dem, at de faar Deres Mand hjem om præcis 27 Dage. Den 11. i næste Maaned. Det har De mit Ord paa."

Saa er hun gaet, den gamle Kvinde. Og saa kommer Sekretæren for Ekskutiveafdelingen ind. Han beder om at faa Dokumenterne vedrørende Brown. De skal overføres til en nyindrettet hemmelig Afdeling, som skal omfatte alle Sager vedrørende dem, som bliver sendt til "det hvide Helvede".

"Ja, men vi har bestemt os til at slippe Brown ud", siger Assistenten.

"Hvorfor det? nogen særlig Aarsag?"

"Nej, men han har siddet her længe nok."

"Snak. De er for rare. Brown er et udmærket Gidsel. Det vil gøre et godt Indtryk paa alle andre, hvis han bliver sendt op til det hvide Helvede."

Kriminalassistenten leder Papirerne frem og rækker dem til Sekretæren. Denne tønder en Cigaret.

"Ypperlig Idé, den der med det hvide Helvede. Vi sender 75 % Smaa-Forbrydere derhen. Det skal nok virke. Ingen skal tro, at man slipper det fra bare en uforvarende Bemærkning eller et opblæst Grin." Saa gaar han.

Længere hen paa Vinteren ligger der en hektograferet Skrivelse paa Kriminalraad E.'s Bord. Navnet Brown er udfyldt med Blyant. Den øvrige Tekst meddeler, at Fangeren er afgaaet ved Døden som Følge af Lungetuberkulose.

Det er Meningen, at Dokumentet umiddelbart skal gaa videre til Postafdelingen, som skal sende det til "den afdødes Paarende".

Men Kriminalraaden bliver sidde en lille Stund med Papiret i Haanden. Der rører sig noget i ham, som han ikke kan gøre sig klart.

Saa ringer han paa Sekretæren og rækker ham Papiret:

"Send dette af Sted. Du skal Pakket endelig forstaa, hvordan det gaar, hvis de ikke lærer sig."

Sekretærene i Forsættelse mærker øjeblikkelig, hvordan Stemningen er derinde. Alle Besøgende faar en usædvanlig uheldig Modtagelse. Ingen Talsmand af nogen Slags slippes ind. Rygtet spræder sig helt ned til Vagten i Porten, hvor de besøgende sidder og hvisker sammen. De ligner et hemmeligt Primørselskab, det gaar fra Mund til Mund: "I Dag nytter det ikke at forsøge hos Kriminalraad E." Mange vender om og gaar.

Og ved Arbejdstidens Ophør stikker Kriminalraaden Hovedet ud til Sekretærene og siger nogle korte, erkendtlige Ord: "Nu kan Pøbelen vel endelig tage sig i Agt!" Kontoristen ser koldt og forførende paa ham med sine smalle Øjne. Han gaar ind igen. For ham er Arbejdet ikke rigtig slut endnu. Det uforklarlige Raseri har ligget og luret hele Dagen igennem, nu stiger det som Damptrykket i et Rør. Det banker paa den ene Dør i hans Værelse. Han vender sig om.

En ung, blegfæd Politisoldat fører en ung Dreng ind. En Fange fra Fængslet inde i Byen. En af de farlige Konspiranter. Drengen er graa-bleg efter 14 Dage i mørk Arrest. Men der er noget staaende i hans Blik, et Udtryk af Stædhaftighed, Viljestyrke. Kriminalraaden marker Vredens stige op i sig. Det Blik er jo som en Krigserklæring, det er en uhorst Truskel. Han gør et Skridt fremad, løfter Haanden og slaar Drengen. Denne vakler og falder oven mod Skrivebordet. Kriminalraaden kaster sig over ham og slaar løs, alt hvad han kan i afsindigt Raseri.

Hævner han sig? Ser han maaske i den unge Dreng et Genskin af, hvad han engang selv var, en Afgangs af Idealisme, det uplettede Årens blanke Skjold? Hævner han sig paa Gængangeren fra den Ungdom, han svigtede?

Halvanden Time senere er det forbi. To Betjente bærer den bevidstløse Dreng ud. Blodet drypper fra hans Mund, Ansigtet er opsvulmet efter Slagene. Men ikke et Ord har han sagt, ikke et Navn er kommet over hans Læber.

Kriminalraaden kører selv sin Bil ud ad de vinterlige Veje i Forstaden. Han er træt, sløb og en Smule sulten. Ved Middagsbordet er han stille, hans Hustru taler om at tage en lille Tur til Fjeldene og staa paa Ski, hans lille Datter pludrer og leger med Skeen i Mæden. Det faar han til at le.

Umiddelbart efter Kaffen rejser han sig og gaar ud i Haven, skraber over de snedækte Græsplaner og dykker ned i Drivhuset. Foran nogle glødende La France Roser bliver han staaende. Han kærtegner forsigtigt de kølige, bløde Blomster. Dette er hans højeste Lykke. Han smiler og gaar videre, gaar fra Blomst til Blomst. En stor, klar Ro breder sig over ham. Langt borte, dybt nede som i en mørk Afgrund, findes Hoben med sin Elendighed, sit Stivisind og sin ufattelige Dumhed. Selv bevæger han sig i Overmenneskets høje, rene Luft. Han gaar ind i Huset igen, anser den store elektriske Grammofon og lægger en Plade paa. Bachs uendelige Toner strømmer ham i Møde. I Aften vil han læse Digte.

Dette er ingen Roman. Det er Virkelighed, selv om Koncentrationslejren i "det hvide Helvede" ligesom andre Detailler er blevet brugt som Omskrivninger for de egentlige Hændelser. Men desto lettere kan Læseren maaske forestille sig, at Ms. Excellence Swestapo havde

et Sted i Morland i Tankerne; da han planlagde "det hvide Halvede". Noget af det væsentligste i dette Genrebillede fra Politiaapparatets Indre er imidlertid den enkeltes Magtesløshed i en bestemt Sag. Hvis et hemmeligt Politivæsen virkelig skal blive effektivt, maa det være saadan indrettet, at der ikke bliver Spillerum for den enkeltes menneskelige Følelser, for smaa Anfald af Medfølelse og Ridderlighed. Selve Mekanismen maa være saadan indrettet, at kun det, som virker skræmmende, terroriserende, kan komme til at gøre sig gældende, medens alle andre Impulser standses, inden de kan omsættes i Handling. Dette sker frem for alt derved, at den enkelte ikke har nogen afgørende Indflydelse paa nogen Sag, men hvert enkelt Tilfælde skal altid behandles af flere forskellige Funktionærer, Kontorer og Afdelinger. Kun paa denne Maade bliver Apparatet saa temmelig automatisk og unddrages menneskelig Paavirkning.

Det første, man derfor maa gøre sig klart, hvis man kommer i Konflikt med det hemmelige Politi, er, at det slet ikke er militært organiseret, at det slet ikke arbejder efter klare Linier og med usvigelig Præcision. Tværtimod er det som Organisation polypagtigt, sammenfiltret, overorganiseret. Det arbejder efter mange adskilte Linier paa een Gang, og det har ingen Præcision, ingen Effektivitet i sædvanlig Betydning. Dets urokkelige Ubønhørighed beror ikke paa nogen umenneskelig Jernvilje, men paa selve Apparatet, selve Systemet. Det tilsyneladende konsekvent uforsonlige er bare en Følge af Organisationsformen, ikke et Udslag af de enkelte Funktionærers urokkelige Vilje. Tværtimod, jo længere Funktionærerne har levet i denne sjælsløse Mekanisme, des mindre urokkelig er deres Vilje, de er forterede af Samvittighedskvaler, de er uligevægtige, nervøse, hysteriske. Det er bare det djævelsk udtænkte System, som med sine Ventiler og Klapper sørger for, at intet andet end det urokkelige, ubønhørlige slipper ud.

MAAL OG GRUNDRÆGLER.

Maalet bag de forskellige Midler.

Det var lige efter Invasionen i Norge. Jeg sad i en overfyldt Jernbanekupé. Toget var seks Timer forsinket. Man snakkede rundt omkring mig, det var Damer, som vendte tilbage til Byen efter Evakueringen. Hanne i det modsatte Hjørne sad en Mand ganske stille. En Gang rejste han sig og gik ud i Korridoren. En fedladet Dame lænede sig frem mod mig. Hun var bleg i Ansigtet.

"Det er en Tysker", sagde hun.

"Naaja, det kan jo godt være, men det er vel ikke saa farligt", sagde jeg. "Han bider vel ikke?"

"Jo, det er en Tysker", fastholdt hun forskræmt. "Jeg saa, at han havde en Kniv i Tasken".

Den Gang lo jeg.

I Dag lo jeg ikke, hvis jeg hørte en saadan Replik i et fremmed Land under en Invasion - ligemeget om det var Tyskere eller andre, som kom. For hvad bærer de Ord ikke Bud om? Det er jo Terroren, inden Terroren er begyndt! Det er den paniske Lammelse af Sjælskræfterne, netop naar Folket har allermost Brug for alle sine Sjælssegenskaber, for fuldkommen Klarhed og nøgtern Opfattelse, for Besindelse og Balance.

Hvad troede den tykke Kvinde? Troede hun, at Tyskerne kørte rundt i Norge civilklædte og med Knive i Tasken for at stikke Hul paa tykke Fruentimmere? Hvorfor var det saa farligt, at han var Tysker? Hvorfor var det saa farligt, at han havde en Kniv i Tasken? Jeg er sikker paa, at hun ikke kunde have forklaret det sely.

I Dag vilde jeg - maaske ogsaa kun med smaa Udsigter til, at det skulde lykkes - have bød hende om at forsøge at forestille sig, hvilket Maal de Magthavende har.

Ikke engang det mest bestialske hemmelige Politi har til Maal at stikke Knive i tykke Fruentimmere eller uafbrudt sætte Folk i Fængsel. Hvad kunde de opnaa med det?

Nej, det hemmelige Politis enkle og indlysende Maal er at sikre de Magthavendes Sejr, ikke blot mod planlagte Angreb, men ogsaa mod, at nogen tænker paa - drømmer om Angreb. Det skal være de Magthavende en Garanti for, at Oppositionen aldrig faar Tyngde, Bredde, Indflydelse, Organisation, politisk eller psykologisk Magt over Menneskene.

Dette forsøger det hemmelige Politi at opnaa paa forskellige Maader, men bag ved næsten alle de forskellige Fremgangsmaader ligger den samme Grundtanke: ved at slaa Menneskene med Skræk skal man forhindre dem i at tænke paa, tale om, eller virkelig gøre Modstand mod de Magthavende.

Saa simpelt er det.

Men tro ikke, at det virker simpelt, naar man ser sine Venner blive mejet ned som moden Sød af det hemmelige Politi! Forsvinde ved højlys Dag, som en nær Ven af mig gjorde. (Det tog ni Dage at faa Rede paa, hvad der var blevet af ham) Se Mennesker forsvinde midt om Natten, revet ud af deres Senge. Høre de mest utrolige Beretninger om Vold mod sagesløse Mennesker. Nej, det virker ikke saa simpelt. Det virker skræmmende, lammende, den indre Skræk stiger op i en som en Stormflod. Da var de bedste blandt os ikke bedre end den tykke Kvinde i Toget. Vorherre maa have gådt over, hvor daarligt vi forvalter den Forstand, han har givet os. For det var jo netop dette, de ønskede, vore Undertrykkere. Det var jo lige netop denne Angst, de vilde vække hos os. Vi sunde, ordentlige, normale, intelligente Mennesker lod os narre, saa Djævelen maa have læst af fuld Hals. Vi var som Voks i

det hemmelige Politis Hænder, uden at vi anede det.

Men senere kom Forstanden tilbage. Og dermed Modet, denne Frihedens trofaste Ven og Følgesvend. Vi tænkte, vi lærte, og vi forstod.

Og vi indsaa paany, at bag ved dette Mareridt af Voldsgærninger laa en bestemt og tydelig Hensigt. Og at vor Opgave var at forhindre, at de Magthavende opnaaede denne Hensigt. Det er den enkle Parole for Frihedsfrontens Bestaan. Enkel i Principet, men svær at gennemføre. For det hemmelige Politis Metoder er talrige.

Lad os klart definere det hemmelige Politis Maal. Det er:
UDEN HENSYN TIL GÆLDENDE LOVE OG BESTEMMELSER AT SIKRE DE MAGTHAVENDES STILLING OG INTERESSER MOD ALLE PLANLAGTE, MULIGE ELLER BLOT TÆNKELIGE ANSLAG.

Af dette kan man drage adskillige Slutninger.

For det første behøver det hemmelige Politis ikke at tage noget Hensyn til Love og Forordninger. Det betyder ikke, at det uden videre skal sætte sig ud over dem. Tværtimod vilde en saadan Fremgangsmaade vække altfor stor Opsigt og aktivisere Oppositionen. Nej, det betyder bare, at det hemmelige Politis aldrig skal være bundet af gældende Love og Forordninger, naar Hensynet til de Magthavendes Interesser kræver, at det maa sætte sig ud over dem.

For det andet er det klart, at Politiets Opgave ikke i første Række er at straffe dem, som har begaaet noget, der skader de Magthavendes Interesser, men at forebygge, at saadanne Anslag udtænkes, hviskes om, planlægges og udføres. Deraf følger, at det hemmelige Politis kan finde det nødvendigt at arrestere Mennesker, som endnu ikke har løftet en Finger mod Regimet, men som "ved deres Holdning har vist", at de kan tænkes i Stand til at gøre det en skønne Dag.

For det tredje er det tydeligt, at Politiet staar fuldkommen frit i Valget af Metoder til at opnaa denne Sikkerhed for de Magthavendes Interesser. Dette er imidlertid kun i Teorien. For i Praksis viser det sig, at Metoderne giver sig af sig selv i de forskellige Tilfælde, saa at Politiet automatisk kommer til at gribe til visse bestemte Skridt og Forholdsregler og sjældent eller aldrig har noget større Valg. (Helt bortset fra at det hemmelige Politis Funktionærer paa Grund af deres særlige sjælelige Udvikling oftest savner produktiv Fantasi. Og de, som har det, opdager hurtigt, at de er afmægtige over for det store automatiske Maskineri, som er sat i Gang, og som ikke lader sig reformere.)

Mod det hemmelige Politis Maal kan vi da opstille Frihedsfrontens Maal. Det er:

UNDER STRENGESTE HENSYNTAGEN TIL FRIHEDENS OG MORALENS UFGANGENLIGE BUD 1) AT HINDRE DET HEMMELIGE POLITI I AT OPNAÅ SIN HENSIGT OG 2) AT ORGANISERE DEN ALMENE MODSTAND MED HENBLIK PÅ DEN ENDELIGE SEJR UDEN HENSYN TIL, OM DENNE FOREKKOMMER LET ELLER SVÆR, NÆR ELLER FJERN.

Heraf fremgaar det, at Frihedsfronten er langt mere bunden i Spørgsmaalet om sine Fremgangsmaader end det hemmelige Politis. Paa Frihedsfronten kan man ikke slaa af paa sin Samvittighed. Paa Frihedsfronten kan man ikke staa frit i Valget af Midler og Metoder. Man er bundet af strenge Begreber som Ære, Hæderlighed, Retskaffenhed og Trofasthed. Man er ogsaa bundet af en instinktiv og fast Tillid til Folket, en Tro paa, at Frihedsidealet trods alt er gaadt det i Blodet, hæmmer i dets Puls - en Tillid som ofte faar mange og haarde Stød, men som maa være urokkelig hos enhver, der vil fortsætte med at arbejde og virke paa Frihedsfronten.

Dette, der kan forekomme som Hæmninger og Forhindringer, er i Virkeligheden Frihedsfrontens store Styrke, dens levende Kraft, som sikrer den en endelig Sejr.

Opgaven at hindre det hemmelige Politis i at opnaa sin Hensigt stiller de allerstørste Krav til Frihedsfrontens Selvkontrol, Nerve-

styrke og nøgterne Besindelse. Særlig i Begyndelsen af Terroren forekommer Vanskelighederne uovervindelige. Mennesker er uerfarne, en stor Procent er skræmte - som den tykke Dame i Toget - og de, der straks paatager sig at opbygge det Organisationsapparat, som skal danne Frihedsfrontens Rygrad, er uvante og uvidende om det hemmelige Politis Metoder og Hensigter. Men nogle Gange kan arbejdet lykkes over Forventning, som det kan bevidnes fra Norge. Der er jo de Magthavendes Interesser trods tre Aars Terror lige udsatte, deres Stilling lige utryk, og det er ikke i nogen Henseende lykkedes dem at forringe den norske Modstand. Forudsætningen for en saadan Fremgang er dog, at Folket helt igennem er sundt, at den enkelte saavel som den store Mængde er gennemtrængt af samme høje Moral som Historiens store Frihedskæmpere.

Men Norge kan ikke tages som Eksempel paa, hvordan Modstanden skal udformes, dersom Udsigterne til en hurtig Sejr er smaa. Hele det norske Folk har jo fra Okkupationens Begyndelse været overbevist om, at de allierede Magter vil sejre. Det er derfor kun min personlige Overbevisning, jeg bygger paa, naar jeg hævder, at Modstanden var blevet den samme, selvom Sandsynligheden havde talt for, at Tyskerne vilde vinde Krigen - ja, endogsa forblevet den samme, efter at Tyskerne havde sejret. Det er naturligvis muligt, at Frihedsfrontens Politik i et saadant Tilfælde skulde være lagt noget anderledes an, men selve den uoverstigelige Skillelinie mellem Magthavergruppen og Frihedsfronten var blevet den samme, og der ligger det afgørende. Saalænge der nemlig ikke opstaar nogen Præternisering, nogen Uklarhed, nogen moralsk Udjævning af "Ingenmandsland", nogen Usikkerhed og Tvivlen og Væken, vil Frihedsfronten være ubrudt og kun gennemføre Løsningen af sin første vigtige Opgave: at forhindre Politiet i at opnaa sin Hensigt.

Faktum er, at selv om Udsigterne til en snarlig Sejr for Frihedens Sag er smaa, vil Modstanden kunne opretholdes effektivt, hvis Folket er sundt i sin Indstilling, og Frihedsfronten sørger for at opretholde en knivskarp Grænse mellem Magthavere og Befolkning. Da vokser ogsaa Udsigterne til Sejr i Takt med Frihedsfrontens Konsolidering.

PAA FRIHEDSFRONTEN.

Det hemmelige Politi er et Faktum. Forvirringen spredte sig. Menneskene er opskræmte, raadville, og Rygterne løber. Der fortælles da mest overdrevne Historier. Halvtreds Mand skal være blevet skudt i Politiets Kældere. Der synes at have fundet forfærdelige Scener. Sted. Fængslerne er overfyldte.

Den uerfarne lader sig rive med af Stemningen. Hans Indstilling kan være aldrig saa retskaffen, alligevel gaar han, uvidende, de Magthavendes Krinde: han bidrager til at sprede Skrækken, han er selv et Offer for Panikken.

Den mere erfarne holder Hovedet klart. Han lytter villigt til alle Rygter, men videregiver dem ikke. Han modsiger dem heller ikke, forsøger ikke at aflive andre end de mest usandsynlige. Han ved, at til en vis Grad er Rygterne og Skrækken nødvendig ogsaa for Frihedsfronten, ikke blot for det hemmelige Politi. Paa et vist Tidspunkt vil nemlig Rygterne og Skrækken komme til at vække Modforestillinger, mobilisere Frihedsfrontens store Udkraft: Harmen. Hvis det derimod varer for længe, inden Harmen vaagner, er der Fare paa Færde. De kan Folket komme til at falde som Offer for Terroren, og da gælder det om at kunne udføre det halsbrækkende Kunststykke at latterliggøre de opskræmte Kujoner, aflive de værste Rygter samtidig med, at man klart beviser, at man ikke er Tilhænger af de Magthavende. Man maa appellere til Folks Retsbegreb og Åresfølelse, Kujonerne maa drilles for deres Feighed, og samtidig maa de hverves som Frihedskæmpere. Men hvis Harmen er vaagnet i Tide, da har Rygterne udført deres Mission, og Opgaven bliver at vække Modstand mod Skrækken og Haabløsheden. Det er ofte ikke saa svært. DEN RETFÆRDIGE HARME VÆKKER MENNESKENES BEDSTE EGENSKABER.

Men saa findes der en tredje Type - den uerfarne, som alligevel holder Hovedet klart. Vi vil kalde ham for Georg.

En Dag kommer han op til dig paa Kontoret. I er alene derinde, du sidder ved dit Skrivebord, han i den dybe Stol. Han taler aabent fra Hjertet. Du skæver angstligt til Telefonen paa Skrivebordet - der er ikke fyrrer Centimeter fra hans Mund til Tragten. Han følger dit Blik og ler:

"Tag det roligt. Jeg ved, at det lader sig gøre at lave Forstærkere, der kan aflytte, hvad der siges i Nærheden af Telefonen, selv om Røret ligger paa. Men for det første har de endnu ingen saadanne Apparater, og det kommer sikkert til at være et halvt Aar, inden de har faaet ordnet det saadan paa Centralen. Og for det andet findes der 60 Tusind Telefoner i denne By - hvorfor skulde man saa antage, at de gjorde netop din den Ære at lytte og netop i dette Øjeblik? Er du kendt som en farlig Politiker? Undskyld, men jeg synes, at du overvurderer din Betydning."

Det indgyder én en vidunderlig Ro og Tryghed at høre ham tale paa den Maade. Man opdager pludselig, at man beundrer ham, ser op til ham. Hvem skulde have troet, at Georg, den lille spinkle Advokat, beherskede Situationen i denne fantastiske Tid?

Han fortsætter:

"Forresten har vi allerede dannet en lille Gruppe inde paa Telefoncentralen. Har du noget, du vil telefonere om med Udlandet? De kan nemlig gøre det om Natten. Og de aflytter Samtalerne mellem Departementerne og Politikontoret. Vi fik Varsel om, at fjorten Mand skulde arresteres i Dag, vi hørte det fra en Samtale fra det hemmelige Politi til Justitsministeriet. De er kommet væk alle fjorten. Men naturligvis" - han trækker paa Skuldrene - "det gaar ikke saa længe, det der paa Centralen. Hvis de bliver opdaget, bliver de skudt. I bedste Tilfælde bliver de ombyttest med "paalidelige" Folk om nogle

Uger - allerhøjst."

"Men kan de da ikke pro forma gaa ind i Partiet", spørger man. "for at føre de Magthavende bag Lyset? Og fortsætte med at rapportere til dig?"

"Nej", svarer han kort. "Det er umuligt; den, som gaar ind i Partiet, er død for os, selv om han forsikrer, at han gør det for at hjælpe os. Du forstaar nok ingenting, du. Du ved ikke, at har de først faaet en Mand ind i Partiet, saa har de Greb om ham. Naa, det var ikke det, jeg kom op for at tale med dig om. Det var noget andet. Vi har Brug for dig."

Et Jag af Stolthed gaar igennem én. Medens han talte, havde man en Følelse af Skam ved sin egen Uvirksomhed i disse Tider. Man har blot hørt Rygter og fortalt Rygterne videre og været bange og forvirret, og en Aften har man endogsaa drukket en Smule for meget for at kunne blive sig selv igen. Nu er Tilfældet der, man kan komme med, og man tænker ikke paa Faren.

"Du har en god Stemme", siger han. "du taler ogsaa rigtig godt; naar du bliver ivrig. Men du har aldrig optraadt i Radioen. Ingen kender din Stemme i Højttaleren. Vi havde tænkt at spørge dig, om du vilde begynde at optræde i vor nye Radio."

Man forstaar ingenting. Han ler.

Det svimler for én. Han ser paa én. Hans Blik er fast og alvorligt. Saadan havde man aldrig troet, at Georg kunde se paa et Menneske. Man skal til at fremstanne et eller andet.

"Du forstaar, det er farligt", siger han, inden man er i Stand til at begynde. "Ikke lige den første Tid, inden de har faaet Biler med Pajleapparater, som kan lokalisere os. Men naar de faar det, bliver der en Halvedes Risiko. Men den maa vi tage. Vi skal sende paa uregelmæssige Tider, og Senderen kører vi rundt paa en Lastbil." Han ler. "En af Hærens Forplejningsbiler. Vi har Forbindelser overalt, som du ser."

Det afgørende Øjeblik er kommet. Hvis man nu er klog, stiller man sig først selv nogle Spørgsmaal om sin Karakter og sit Mod. Bliver man taget, vil de true med at skyde én, hvis man ikke røber Navnene paa sine Medarbejdere. Man kan haabe, at de ikke gør Alvor af Truslen, og man kan nægte blankt. Men maaske gør de noget andet istedetfor. Maaske kommer Kriminalraad E. med en Indretning af Jern, som han spænder omkring ens Ben og skruer til. Kan man udstaa Smerten, naar Benet knuses, og ikke med et Ord røbe, hvad man ved. Eller er man tilstrækkelig modig til omgaaende at sluge de hurtigt virkende Giftpiller, som man altid skal bære paa sig? Eller giver man sig og røber sine Medhjælpere?

Det er svært at svare sig selv ærligt paa saadanne Spørgsmaal. Der findes megen Selverkendelse. Men hvis man tror, at Sporten i det farlige Arbejde vil holde én, give én Mod til at udholde Torturen og synke Giften, saa siger man ja. For saa har man faaet sit Livs store Chance: Hvis dette gaar godt, er man blevet en stærk og helstøbt Personlighed, en af dem, som har erobret Retten til at leve i Frihed blandt sit Folk. Men hvis man tror, at Nerveanspændelsen i det farlige Arbejde vil udmatte én, tære paa ens Reserver, udalde ens moralske Kræfter, eller hvis man paa Forhaand ved, at ens Karakter er sart og kompliceret, og at man vil komme til at skælve under det paniske Mæreredt - Angsten for Myndigheder, Magthavere, Slagsmaal paa natlige Stier eller vilde Ridt i Bjergene - da skal man have Mod til at sige: "Nej, til dette duer jeg ikke. Kan du ikke give mig et Job, hvor jeg faar mindre at vide, men dog i alle Tilfælde kan gøre Nytte?"

Sandsynligheden taler for, at man under alle Omstændigheder sva-

rer ja. Gænge rækker én Haanden, og man trykker den. Der er et Øjebliks Tavsighed. Saa stopper han sin Pipe.

"Udsendelserne bliver altid om Aftenen. Her, som kalder sig Moritz, vil give dig Besked om, hvor du skal indfinde dig. Det bliver jo forskelligt hver Aften. Moritz er et Pseudonym, som du kan forstå. Det maa du ogsaa have. Hvis du ringer til mig f. Eks., skal du kalde dig for Dr. Horn. Vi skal forsøge at have Nyhederne færdigskrevne, saa at du kan naa at læse dem igennem et Par Gange, inden du skal læse dem op i Radioen. Ingen af Personerne i Bilen kommer til at vide, hvem du er, og du kender heller ikke dem."

En Stund efter, at han er gaaet, sidder man der med en underlig Følelse af Uvirkelighed. Det er, som Verden har skiftet Ansigt. Fra nu af risikerer man sit Liv for en stor Sags Skyld. Man kan ikke lade være med at le - en alvorlig, men alligevel triumferende lille Latter. Det er Glæden, som har grebet én, den stolte Glæde, som kun kendes paa Frihedsfronten, og som stammer fra en vældig indre Tryghed ved at have Ret og gøre Ret - og at være den overlegne, selv om man er vaabenløs. Og maaske for første Gang i Livet oplever ens Hjerter, ens Nerver, hver Celle i ens Krop den særegne og vidunderlige Følelse, at man er en Del af et helt Folk, som man hører sammen med.

I fire Maaneder gaar alting godt. Men saa en Morgen vaagner man ved, at det ringer voldsomt paa Døren. Man tænder Natbordslampen og ser paa Uret. Den er kun halv seks. Hvad i Alverden kan det være? I Pyjamas gaar man ud og lukker op. Der staar to Mænd udenfor, begge i Regnfrakker og bløde Hatter. De siger ens Navn. Man svarer ja.

"Det hemmelige Politi", siger de. "Klæd Dem paa og følg med."

Og nu gaar det, som det gik for - jeg vil for en kort Stund berette om mine egne Oplevelser hjemme i Norge. De følger med ind i Sovestuen, og man klæder sig paa med rystende Hænder. De ser til med kolde, iagttagende Øjne. Saa er man færdig. De beder om at faa Lov til at se paa Bogen. Man viser dem ind, tænder Lyset, de ser paa Bogryggene, læser en og anden Titel, roder bag ved Bogerne. Ikke et Ord. Den ene gaar foran én, den anden bagved, ud gennem Døren, ned ad Trappen, ud paa Gaden. Paa den anden Side, skraat over for Porten, holder en stor elegant Privatbil. Man bliver placeret paa Bagsædet. De to andre sætter sig foran. Bilen suzer mod Centrum. Saa standser den med eet, og den ene Mand springer ud og gaar ind i en Butik, som lige har aabnet. Den anden, han ved Rattet, vender sig om og byder én en Cigaret. Man tager imod den.

"Hvorfor ryster De paa Haanden?" siger han. "Den, som har en god Samvittighed, behøver ikke at ryste paa Haanden."

"Jeg har den bedste Samvittighed af Verden", forsikrer man med en Stemme, som man ikke kender igen. Den kommer ligesom langt borte fra, som i en Telefon. "Jeg har ikke gjort noget. Men jeg har jo hørt tilstrækkelig megen Tale om Folk, som er blevet hentede af det hemmelige Politi tidligt om Morgenen og er blevet siddende i Maaneder uden saa meget som at være blevet forhørt."

"Maaske det bare drejer sig om et Forhør for Deres Vedkommende", svarer han beroligende. "Om et Par Timer er De sikkert fri."

Den anden kommer ud fra Butikken, han har købt en Pose Frugt og sætter sig til at gnave paa et Æble, medens Bilen kører videre. Den svinger ind gennem Porten i det hemmelige Politis Hovedbygning. Man føres op ad et Par Trapper. Man er svag i Knæene, men gaar rank og forsøger at se ud, som om man skulde til en Forretningssammenkomst. Man vises ind paa et Kontor. Der sidder en ældre Herre og en ung Stenograf. Herren ser ikke engang op, peger bare paa en Stol henne i et Hjørne og fortsætter sit Arbejde. Han skriver op paa lange Lister, og ordner Papirer, hele Tiden med et morgensart Udtryk i Ansigtet.

Den unge Stenograf renskriver noget paa Skrivemaskinen. Tiden gaar. Man ser paa Klokken. En halv Time er gaaet. Maaske det virkelig bare er et Forhør? En Time gaar. Hvad i Alverden drejer det sig om? Man bestemmer sig til at spørge, naar Klokken slaar otte. Man maa vel have Ret til at spørge om, hvorfor de har hentet én herhen, tænker man. Den ældre Herre forsvinder, man er alene med Kontoristen. Man spekulerer paa, om man tør tale til hende. Men ikke et Ord kommer over ens Læber. Klokken er fem Minutter i otte. Nogle andre Politifunktionærer kommer ind, de ryger Cigaretter allesammen og har gule Dokumentomslag under Armen. De henter ukendte Aktstykker i det store Vægskab og snakker muntert med hverandre. Ingen af dem lægger Mærke til én. Pludselig kommer den ældre Herre ind igen. Han faar Øje paa én og siger ud i Luften:

"Ja, han havde jeg aldeles glemt."

Han sætter sig ved en Skrivemaskine og spørger én om Navn, Stilling, Fødselsaar og -dag og slaar det hele ned paa et stencileret Ark. Saa ringer han i Lokaltelefonen.

"Hvis Ellmer kommer forbi, saa har jeg en Mand siddende her, som han skal tage sig af."

Man tænker ikke længere paa at spørge om nogen Ting. Tyve Minutter senere gaar Døren op, og en ung Politisoldat kommer ind, gør Honnør for den ældre Herre og ser paa én. Herren antyder med en Bevægelse, at man skal følge med Betjenten.

Man gaar efter ham ud paa Trappen, ud paa Gaardspladsen, hvor der staar en Bil - "Sortemarie" som den populært kaldes. Det virker, som om den unge Mand var en Smule genert. Man sidder lige over for ham derinde paa de ubehageligt haarde Træbænke, hvor der før i Tiden kun sad Fyldebøtter og Slagsbrødre.

"Hvad har De gjort?" spørger Politisoldaten.

"Ingenting, saavidt jeg ved", svarer man. "Men maaske er jeg taget som Gidsel."

"Ja, det er der jo mange, der bliver", siger han ligesom trøstende.

Naar man stiger ud, er det i Fængselsgaarden. Den tunge Bygning rejser sig omkring én paa alle Sider mod den graa Morgenhimmel. Nøglene rasler. Man kommer ind i den vældige Korridor, som gaar igennem tre Etager. Det genlyder dumpt under Hvelvingerne. Man kommer til at staa og vente et Øjeblik, derefter føres man op til en Celle. Der sidder en anden Mand der, en ung lys Dreng, som ryger Cigaretter. Døren laases efter én. Den anden byder én en Cigaret og begynder at spørge én ud om Nyheder ude fra Verden. Han har nu siddet her i fem Uger og fik Rygetilladelse for fire Dage siden. Man fortæller, hvad man har hørt, lidt uklart og usammenhengende. Saa gaar Døren op igen. En stor og tung Fyr med et lyst Smil over Ansigtet staar i Døraabningen. Man genkender Ansigtet. En velkendt Mand fra de Tider, da gode Mænd indtog Nøglestillingerne i Samfundet.

"Velkommen til Pensionatet her! Jeg er Gangvagt her og uddeler Mæden, derfor kan jeg komme ind af og til, for jeg har Nøgler. Nu skal jeg fortælle dig noget: paa det her Pensionat er alting tilladt undtagen at være i daarligt Humør, men det er ogsaa strengt forbudt. Har du forstået? og saa frem med Nyhederne fra Frihedsfronten! Har du hørt Frihedssenderen fornylig?"

Man fortæller, hvad man ved, og ser paa hans godmodige, muntre Ansigt. (Og jeg kan forsikre, at det Ansigt glemmer man ikke, saa længe man lever - hverken det eller hans Forbud imod at være i daarligt Humør.)

Efter ham dukker Bibliotekaren op. Derefter er det Middag. Daarlig Mad, men man er sulten, man har jo ikke faaet nogen Morgenmad. Saa dukker en anden Gangvagt op. Man lægger Mærke til, at ingen af Fangerne spørger én, hvorfor man er blevet arresteret. Man mærker

den gensidige Tillid og Opmuntring som en varm Undertone i Ruset. Pludselig er der Aftensmad. Briksene gøres i Orden. En Betjent stikker Hovedet ind og raaber noget. Man klæder sig af og lægger sig. Det samme gør Cellekammeraten. Lyset slukkes. "Godnat", raaber nogen muntert ude paa Gangen. Man er forvirret, forbavset. Forsøger paa at tænke. Pludselig vægner man. Det er Morgen. Man har sovet som en Sten, ligesom man lagde Hovedet paa Pudsen. Det var Angsten, som jog én ind i Søvn og Glemsel, siger Psykologerne.

Men nu begynder Tankerne at arbejde. Forbavset tænker man tilbage paa Gaardagen. Forbavset over at man ikke et Øjeblik var bange. Glemte man det? Maaske. Og den hurtigt virkende Gift? Pillerne ligger derhjemme i Natbordsskuffen. Man maa have været ganske forvirret. Man man blev jo ogsaa revet ud af Søvn. Nu er gode Raad dyre.

Og pludselig griber man af Panik. Den stiger som Damp fra et sprængt Rør. Den overmander én fuldkommen. Man gaar frem og tilbage i Cellen, frem og tilbage, i Dag skal man forhøres, man maa tænke over hvert eneste Ord, man siger, man maa spille sin Rolle bedre end Verdens bedste Skuespiller, man maa have gennemtænkt hver eneste Ting, hvert tænkeligt Spørgsmaal. "Frihedssenderen" vil de sige og se forskende ind i Ansigtet paa én. Hvordan i Himlens Navn skal man kunne beherske sine Nerver og lade som ingenting?

Og saa fortsætter det med Angst og Anfægtelser og forfærdelige Svaghedsejeblikke, hvor man hører sig selv med blage Læber angive Georg og alle de andre. Og saa ind imellem Øjeblikke med nyt Mod, med vanvittigt Haab....

Om Aftenen aander man en lille Smule op. Intet Forhør denne Dag. Udsendt en Nat, Gud ske Lov for det! (Man har helt glemt alt, hvad man har hørt om natlige Forhør.) Man beder til Gud, efter at Lyset er slukket. Bedet, som man ikke har gjort siden Barndommen. Bedet som Barn og Voksen paa samme Tid. Afbryder Bønnen for at prøve sin Samvittighed, om man ogsaa er værdig til at bede til Gud.

Pludselig gaar Døren op. Man mærker Angsten som et hvinende Savblad gennem Sjælen. Men det er bare Bibliotekaren. Han lukker efter sig.

"Stille, Gutter! Jeg maatte bare have nogen at tale med, derfor faldt jeg ind her. Det er saa sjældent, der kommer Inspektion paa denne Afdeling om Aftenen. I forstaar...." (Jeg maad indskyde her, at Beretningen nu forlader mine egne Oplevelser en lille Stund for at bruge andres.) "Det er modbydeligt, som de gaar frem. De førte forrylig en Fyr frem, som de har brækket Arme og Ben paa, og hans Ansigt er bare en blodig Masse. Han hedder Georg, saa meget ved jeg. Det er Kriminalraad E., som har forhørt ham. Nu ligger han paa Nummer 49, og Vagten har forbudt os at hente Læge til ham.

Man undrer sig engang imellem over, at man kan føle sig saa rolig midt i denne forfærdelige Dødsangst. Man føler det blot, som om Indvoldene var ved at dø bort inde i én. Og man maa klare Stemmen, inden man siger:

"Ved du, hvad han var forhørt for? Jeg mener.... om han har røbet noget?"

"Jeg ved ingenting. Og indtil videre faar jeg det heller ikke at vide, for han er bevidstløs."

Man taler en Tid sagte med hinanden, siden der Samtalen hen af sig selv. Man lægger sig til Rette paa Briksen. Bibliotekaren gaar. Man begynder at bede en hed, brændende Bøn til Gud, men midt under Bønnen falder man i Søvn som bedøvet.

Næste Dag er man lysvaagen i samme Sekund, man slaar Øjnene op. Angsten slaar sin Klo i én. Har Georg røbet én? Er det ens egen Tur i Dag?

69 Dage senere (en Fange tæller altid Dagen i det første halve Aar) blev man overført til Koncentrationslejren. Man er endnu ikke blevet forhørt. Man synes næsten, man er kommet paa fri Fod, man begynder at grave Grøfter med sand Begejstring. Selv her gælder Forbudet imod at være i daarligt Humør. Tilpasningens Tid er forbi, man er blevet en helt dygtig Fængselsrotte. Allerede den første Aften er man kommet i Forbindelse med en Fange, som kan sørge for, at man faar Tobak smuglet ind til sig.

30 Dage senere faar man Besøg af en Søster. Hun fortæller ad Omveje, at man antagelig er blevet angivet af en af Damerne paa Kontoret for at have indtaget en samfundsfjendtlig Holdning. Man spørger ad Omveje, hvordan det er med Udsigterne til at blive fri. Hun tror, at man slipper ud om 14 Dage. (I Virkeligheden har de lovet hende det hos det hemmelige Polit, men hun er klog, hun fortæller det ikke til én.)

Tre Maaneder senere bliver man sluppet ud uden forudgaaende Advarsel. Man er ikke blevet forhørt en eneste Gang.

Men Frihedssenderen? er der maaske nogen, der vil spørge. Det har man faaet at vide for længe siden, det fik man allerede Besked om fire Dage efter Arrestationen. Korridorvagten kom ind til én og fortalte, at Senderen var blevet tavs en Aften, men den næste havde den været der igen. Der havde været noget Knas med Apparaterne, en Spole var brændt itu eller noget i den Retning. Det havde forresten været en ny Stemme, som havde talt. Den tidligere Hallomand havde Hænderne fulde med at organisere et Par nye Sendere, det skulde blive et Net over hele Landet, havde han sagt.

Og Georg?

Det fik man ogsaa at høre i Fængslet. Morgenen efter, at han var blevet ført ind, var han blevet hentet til et nyt Forhør. Ud paa Eftermiddagen gik der Rygte om, at han var død under Torturen.

Fra det Øjeblik havde man følt sin Pligt mod sit Folk paa en ny og stærkere Maade. Man lovede tavs sig selv at mindes Georg ved aldrig at svigte. Han havde reddet én ved sin Tavshed.

Og nogle Dage senere fik man hele den fantastiske Historie at vide, som baade Fængselsmyndighederne og det hemmelige Polit søgte at fortie.

Georg var meget rigtig blevet hentet af to Politisoldater, som havde haft en Ordre med om, at han skulde føres til det hemmelige Politis Hovedkvarter. De havde baaret ham ud i Sygebilen, og saa havde de kørt ham direkte til et Sygehus, ingen vidste hvilket, og derfra blev han to Dage senere ført over Grænsen til Udlandet. Historien stod i den hemmelige Avis "Frihedsfronten". Men Fangerne havde endnu mere at fortælle: paa Sygehuset var Georg blevet indlagt efter en "Bilulykke" og forsynet med udenlandsk Pas, og saa var han blevet kørt til Jernbanestationen, hvor en Sygevojn var blevet indkøbt i Udenlandsexpressen. Paa fuldkommen lovlig Maade var "Udlandingen" Georg kørt over Grænsen og ud til Friheden.

Eventyragtigt? Ja, men sandt! Menneskene er stumme af Bøvnring og fulde af Begejstring. Saadan noget giver Mod. Det afslører Politets Afmagt og Frihedsfrontens ypperlige Organisation.

Desværre blev en af de to unge Drengs, som havde spillet Polit, genkendt og grebet nogen Tid senere. Han blev sparket ihjel paa Kriminalraad E.s Kontor. Hans Forældre sætter en Dødsannonce i Avisen. Næste Morgen føres begge til Koncentrationslejr. Men ogsaa dette giver Mod. Frihedsfronten er sammensvejet. Den holdes sammen af Haand, som er stærkere end Døden.

I FORHØR.

Hvorfor skal det hemmelige Politi afhøre en politisk Fange? Af Hensyn til ham selv og hans Sag? For at opklare, hvorvidt han er skyldig i det, man misanker ham for, eller ej? Naturligvis ikke. "Skyldig" er han jo under alle Omstændigheder, da han ikke er aktiv Tilhænger af de Magthavende. Man behøver ikke at tage noget Hensyn til ham, han er retsløs og kan principielt blive henrettet eller sidde i Fangenskab Resten af sit Liv, uden at man afhører ham en eneste Gang.

Dette er Aarsagen til, at det hemmelige Politi anvender Forhør i saa uhyøjt ringe Udstrækning - noget, som altid forbyr og skræmmer den uerfarne. Utallige Fanger bliver arresterede og løsladt igen efter kortere eller længere Tids Forløb uden nogen Sinde at have været i Forhør.

Naar det hemmelige Politi altsaa pludselig giver sig til at forhøre en Mand, kan man gaa ud fra, at det ikke er af noget som helst Hensyn til ham selv, men fordi det paa en eller anden Maade tjener Politiets Hensigter eller Interesser.

Uden at drage nogen virkelig skarp Grænse kan man inddеле Forhørene i første, anden og tredje Grad.

I Førstegradsforhør kommer sædvanligvis kun Mennesker, som er paa fri Fod, eller Fanger, som mere eller mindre maa henregnes til "rene" Gidsler. Hensigten er dels at skaffe Politiet et Indtryk af vedkommendes Karakter og Indstilling, dels at faa Oplysninger om de mest forskellige Sager, enkelte Personer, aktuelle Stemninger, Folks Anskuelser om det ene eller det andet etc. Forhøret kan i mange Tilfælde tage Form af en urban Samtale. Dette er farligt, fordi Ofret derved føler sig lettet og plumper ud med Ting, som det helst burde have tiet med. Men pludselig kan Tonen faa en anden og mere truende Karakter. Ind imellem dukker Trusler af alle Slegs frem. Politimændene faar pludselige Raserianfald. Det hagler ned med de mest utrolige Beskyldninger. Dette er ogsaa farligt, fordi den uerfarne let lader sig skræmme og derfor kommer til at robe Ting, som ikke burde være nævnt.

I Virkeligheden er det højst usandsynligt, at Truslerne er andet end Bluff. Man kunde maaske ræsonnere som saa, at det hemmelige Politi nu og da maa gøre Alvor af sine Trusler, for at Folk skal lære at tage dem alvorligt. Men herimod kan man indvende, at Truslerne til Stadighed bringes i Anvendelse under de saakaldte Tredjegradsforhør, saa at deres Virkning i Almindelighed er tilstrækkelig stor. Det er ganske sikkert rent undtagelsesvis, at Politiet griber til Vold, Mis-handling eller Tortur under Forhør, som gælder saa uvæsentlige Ting, at de kan henregnes til Kategorien Førstegradsforhør.

Lad os tage et Eksempel. Grosserer Ruhlén bliver pludselig kaldt til Forhør hos det hemmelige Politi. Han indfinder sig til den berammede Tid og bliver modtaget af en høflig Kriminalbetjent. Til at begynde med er det unødvendigt at vide, hvad Sagen drejer sig om. Forskellige Emner føres paa Tale. Tonen er hele Tiden høflig.

Pludselig bliver han spurgt, om han har gode Forbindelser i Udlandet. Han maa indrømme, at det har han, han er jo Forretningsmand og Importør af udenlandske Varer. Samtalen drejer sig en Tid om dette Emne, og Tonen faar en mere truende Klang.

Saa kommer det pludselig, som skudt ud af en Kanon:

"De kender Herr X."

"Ja".

"Hvorfor ser De saa nervøs ud? Hvad ved De om ham?"
"Jeg ved ikke noget om ham."
"Jasaa. Jeg syntes, De sagde, at De kendte ham? Ved De ingen Ting om Folk, som De kender?"
"Jeg ved ikke noget om ham, som jeg tror kunde interessere Politiet."

"Jasaa. Ved De ikke, at han er flygtet til Udlandet?"
Der laa altsaa Hunden begravet. Ruhleben vidste, at han var flygtet, han havde ikke alene hjulpet ham, men ogsaa givet ham Introduktioner til sine Venner i Udlandet. Han er der ikke andet at gøre end at holde gode Lener til slet Spil.

"Nej", siger han, "jeg onede ikke, at han var flygtet til Udlandet." "Jasaa", kommer det mistroisk, "hvornaar saa De ham sidst?" Nu forsigtig. Her kan der foreligge Rapporten. Det er bedst at holde sig saa nær Sandheden som muligt. Efter et Øjebliks Eftertanke siger han, at saa vidt han husker, har han ikke truffet Kælden en gang for 14 Dage siden, da de tilfældigt mødtes og spiste Frokost sammen paa en kendt Restaurant.

"Hvad talte De da om?"
Her saa Sandheden for sig. De talte jo udelukkende om den store staaende Flugt og aftalte alting angaaende Penge og Introduktioner. Men ingen kunde have lyttet ved den Lejlighed, de sad ved et Bord i et Hjørne, langt fra alle andre.

"Det husker jeg ikke noget særligt om. Ganske almindelige Ting. Forretningsspørgsmaal. Konjunkturerne. Saa dan noget, som gamle Venner sædvanligvis taler om."

"De gav ham adresser til deres Venner i Udlandet. De sendte ham Hilsener og Introduktioner ved ham. Og De hjalp ham ogsaa med at flygte."

Nu smiler det om at næste blanke.
"De kan lige saa godt indrømme", siger Politimanden, "vi ved det alt."

"Der er ikke noget at indrømme. Jeg har ikke gjort noget af det. De siger."

"Ikke det? Men vi har Midler til at faa Dem til at tale om det. Dette er det kritiske Punkt. Der gives to Muligheder. Enten ved det hemmelige Politii virkelig noget. Dets Agenter i Udlandet kan have skygget X, som paa sin Side kan have været i Haand med de engvundne Frihed og Tryghed. Eller ogsaa sætter Politiet bare sig i begge Tilfælde gælder det blot om fortsat at nægte."

Politiet ved i dette Tilfælde ikke noget, eftersom Kælden vilde i modsat Fald vilde have arresteret Grosserer Ruhleben. Han er en Provokator paa ham for at komme under Vej med, hvilke Forbrydere han har med Flygtningeksporten til Udlandet. Politiet har allerede og Forhøret er derfor kun første Grad. Det viser sig ogsaa, at de lærerne pludselig forsvinder som Dug for Solen. Politimanden slaaer sig ned helt om:

"Naa, vi gaar ud fra, at De taler sandt. Men det er ikke nok, at De ved mere, end De vil ud med. Det er dumt af Dem at nægte. De ved for Eksempel, hvem X kom sammen med, og hvorfor han kom, og nødvendigt at rømme som en rejg Mand. Kunde De ikke forsvare det om det...?"

Dette er det andet kritiske Punkt. Hvis Ruhleben havde været faren eller været en svag og nervøs Karakter, vilde han have givet i den Grad lettet ved, at Truslerne var borte, at alle hemmeligheder svandt. Maa ske, vilde han have tænkt, maa ske kan jeg gøre det. Indtryk paa det hemmelige Politii, gardere mig imod, at de skal mistænke mig oftere. I saa Fald kunde han være kommet til helt uforvarende at

give en Række smaa Oplysninger, som tilsammen havde været ret vigtige for Politiet. Men eftersom Grosserer Ruhleben baade er en erfaren Mand og har en stærk og modig Karakter, lader han sig ikke narre, men fastholder stadig, at han ikke ved noget, som kan være af Betydning for Politiet.

Det bør fremhæves, at Forhøret i det første Tilfælde vilde være endt meget elskværdigt og behageligt, men vedkommende vilde langtfra have gjort et godt Indtryk, tværtimod have afsløret sig som en svag og usikker Person, hvem man maa ske ved Lejlighed kan presse flere Oplysninger ud af - en, som godt kan tænkes at have Forbindelse med Frihedsfronten, men som samtidig gerne vil staa sig godt med de Magthavende, kort sagt: en Person, som man bør holde Øje med.

I Ruhlebens Tilfælde slutter Forhøret ganske vist ret uvenligt, men Politiet faar det Indtryk, at Grosserereren hører til dem, som man aldrig kommer nogen Vegne med, hvorfor man sparer sig for Besværet med at tilkalde ham oftere.

Som en almindelig Regel gælder det derfor, at man under Førstegradsforhøret aldrig lade sig skræmme eller blive forbløffet, men vise sig rolig og karakterfast (naturligvis ikke tver og udfordrende, da dette let faar de uligevægtige Politifolk til at miste Besindelsen). Og da Politiets Hensigter at faa Oplysninger baade om den forhørte selv og om andre, gælder det om at være saa forbeholden, uklar og ubestemt som muligt, men naturligvis uden at være svag eller upaalidelig. I anden Række er Forhøret et Led i den almindelige Terror, og det gælder derfor om, at man ikke paa nogen Maade lader sig skræmme, men holder Nerverne under Kontrol og forsøger at gennemskue Politiet paa samme Maade, som det forsøger at gennemskue en selv. Tyskerne har selv skabt den udmærkede Talemaade: Man muss sich nie verblüffen lassen.

Andengradsforhøret gælder hele den store Gruppe af politiske Forbrydere, mod hvem Politiet sidder inde med et større eller mindre Bevismateriale. Forhørets Formaal er her hovedsagelig at fremskaffe flere konkrete Oplysninger samtidig med, at det naturligvis er et Led i Terroren. Tønen er oftest i Begyndelsen mildest talt barsk. Paa de kritiske Punkter nøjes man ikke bare med Trusler, men gaar undertiden over til Haandgribeligheder. Den forhørte trues med Revolver - som alligevel ikke affyres - eller bliver udsat for Lussinger, Spark og anden "lettere korporlig Overlast".

I hvert enkelt Tilfælde bør Fangen gøre sig klart, hvad Politiet egentlig har tænkt sig at opnaa. Det er normalt ikke interesseret i at faa Kendskab til nye Personer, som kan arresteres, saa naar der spørges om medskyldige, er det ikke blot Hensigten at skaffe flere Fangen til Koncentrationslejrene. Politiet vil vide, om den hemmelige Organisation, som Fangen tilhører, havde flere Medarbejdere, som fortsat er i Virksomhed, og som derfor udgør en direkte Fare for de Magthavendes Sikkerhed. Hvis Fangen under Trykket af Truslerne lader sig skræmme til at angive andre medskyldige, benytter Politiet ikke altid den lige Vej og arresterer dem. Det lader tværtimod som ingenting og sætter i Stilhed sine Rapportører i Virksomhed for om muligt at hitte Rede paa Traadene fra vedkommende til andre Organisationers Grupper og videre opad til disse "højere hemmelige Ledere", som Politiet frygter som Pesten.

I Andengradsforhøret som i Førstegradsforhøret gælder det, at hvis Politiet ikke ved noget med Sikkerhed, gør det i Almindelighed ikke Alvor af sine Trusler. Tortur eller Skydning, som der trues med, tages kun i Brug, hvis Fangens egen Optræden er saaledes, at Politifolkene ruldstandig mister Besindelsen og lader deres sedistiske Tilbojeligheder faa frit Løb under det stiltiende Paaskud, at man

nu og da maa gøre Alvor af Truslerne, for at de skal have nogen Virkning.

Fangen gør derfor bedst i at vise sig saa rolig, karakterfast og behersket som muligt og helst benægte alt Kendskab til andre Medarbejdere eller - i værste Fald - nægte at opgive deres Navne. En meget anvendelig Udflygt er jo at forklare, at man kun kender sine Medarbejdere under falske Navne, og disse kan jo uden Risiko misbruges eller opdigtes.

Hvis Politiet regner Sagen for tilstrækkelig vigtig, kan disse Forhør tage Form af en Nervekrig. Fangen bliver forhørt i mange Timer i Træk uden at faa Lov til at drikke Vand, spise eller gaa paa Toiletet. Senere sendes han tilbage til Fængslet, men hentes ofte midt om Natten til et nyt Forhør. Jo mindre Grund han giver Politiet til at tro, at hans Nerver skal bryde sammen under Anstrengelsen, des hurtigere vil de opgive Nervekrigen og lade ham i Fred. Men hvis de ser, at Kræfterne begynder at svigte ham, kan de fortsætte de uventede og overraskende Forhør baade Nat og Dag i flere Uger. Dette er maaske den haardeste Prøve, et Menneskes Nervestyrke og Selvkontrol kan blive sat paa. Lykkelig den, som gennemskuer Terroren og tager sine mentale Modforholdsregler, som ikke lader sig skræmme, netop fordi han ved, at Formaalet er at skræmme ham, og som ved med sig selv, at en Dag er det forbi, og at han da kommer til at føle sig som et stærkt og hardet Menneske, hvis han har holdt Stand, men som et Vrag, hvis han har givet efter for Angsten.

Det var prægtige Mandfolk, som kom til Grini efter at have gennemgaaet ugelange Forhør, og som bare lo lidt og sagde, at "det var jo ikke netop nogen Fornøjelse, men de fik ikke noget at vide hos mig". De var blege og hærgede i Ansigterne, de havde gennemgaaet Ting, som ingen aner, men de skræmte ikke deres Medfanger, de kastede ikke Skygger over Fangelejren, - og det var en Fornøjelse at se, hvor hurtigt de kom sig efter et Par Ugers Arbejde i frisk Luft uden Forhør og Angst. De havde i Virkeligheden søjlet, og selv om ikke Faren var ovre for steds, havde de bevist for sig selv, at de var i Stand til at taale, hvad det end skulde være.

Det er imidlertid i denne Sammenhæng paa sin Plads at nævne, at hvis en Fange trods alle gode Forsætter bryder sammen under Forhørene og opgiver Navne paa sine Medarbejdere, maa han gøre alt for saa hurtigt som muligt at advare dem. Intet Fængsel og ingen Koncentrationslejr i Verden kan gøres hermetisk tillukket, og, som vi senere skal tale mere detaljeret om, det maa blive en af Frihedsfrontens første Opgaver at etablere en hemmelig Forbindelse med Fængslerne. Fanger, som er "lækket" under Forhørene, maa sættes i Stand til at kunne advare deres Medarbejdere i Tide. Og det bør være saaledes, at ingen kræver af et andet Menneske, at det skal holde Stand under Forhørene - et saadant Krav kan Frihedsfronten kun vente, at den enkelte Fange stiller til sig selv. Derfor bør ingen Fange af Skam over at have røbet noget undlade at advare sine Medarbejdere - idet han gaar ud fra - og med Rette kan gaa ud fra - at hvis disse bliver arresterede, faar de aldrig at vide, at det er ham, som har røbet dem. Ved det maa ikke være en Skam for et falsomt og forfint Kulturmenneske, at det mister sin Selvbæherskelse under Brutalitetsens Stormløb. Men det er uærligt ikke at erkende det og forsøge at advare sine Medarbejdere i Tide.

Undtagelsesvis kan Andengradsforhørene faa Karakteren af en Strid. Lad os tænke os, at en Mand er blevet arresteret, og at man ved Husundersøgelsen hos ham finder en Dagbog, som hans Søn har ført. Politiet kikker i den og finder mange haanlige Ytringer om de Magt-

havende. Sønnen bliver omgående arresteret. Han er ganske ung, og der ligger ingen Mistanke om, at han skulde have deltaget aktivt i Frihedskampen. Han bliver altsaa taget i Forhør, ikke for at røbe sine medskyldige, men for at blive forelagt sine nedsettende Bemærkninger om de Magthavende. Han stilles med Ryggen mod Væggen, og en Politimand stiller sig foran ham og læser op af Dagbogen for ham. For hver krænkende Udtalelse giver en tilstedeværende Politisoldat den unge Fange et Spark eller en Lussing.

Dette Forhør gentages maaske en eller to Gange. Saa faar Drengen Lov til at være i Fred i Fængslet. Men da han er ung, og de Magthavende ikke har nogen Interesse i at gøre Ungdommen - "Landets Fremtid" - til deres Fjende, bliver han ret snart sat paa fri Fod, idet man regner med, at Forhøret har indgydt ham tilstrækkelig Respekt for de Magthavende.

I det hele taget forsøger det hemmelige Politiet at gaa mindre strengt frem mod de af de unge Fanger, som de ikke mener er alt for forhærdede i deres Tro paa Friheden, idet man haaber, at de i Fremtiden vil være lydige og loyale Statsborgere. Istedetfor bør saadanne unge Mennesker holde sig det klart, at hvis de forsøger at spekulere i denne Omstændighed og viser Tilbøjeligheder til Velvilje over for de Magthavende, vil de snart blive taget under Behandling og blive trust eller lokket til at stille sig til Disposition som Angivere.

For baade Første- og Andengradsforhørene gælder altsaa Reglen, at man ikke har noget alvorligt at frygte, hvis Politiet ikke ved, at Fangen har Kendskab til overordentlig vigtige Hemmeligheder. Men i et saadant Tilfælde forvandles Forhøret snart til et Trediegradsforhør.

Folk vægrer sig normalt ved at tro paa Trediegradsforhør. Skildringer, som man forsøger at offentliggøre i Udlandet, bliver enten undertrykt ved Pres fra Diktaturlandets diplomatiske Repræsentanter, eller ogsaa trækker Folk paa Skulderen og siger "Propaganda".

Selv i det paaagældende Land har Skildringerne ofte svært ved at vinde Biltro. Folk spekulerer over, om det ikke dels er Paafund af fantasifulde Agitatorer, dels er Propaganda, som skyder over Maalet eller stammer fra lidet tiltalende Kilder. Dette maa Frihedsfronten lægge Mærke til og indrette sig efter. Det er en almindelig Regel, at bloddryppende Rædselsskildringer er for kraftige til at give den rette Virkning. Hos Læseren rejser sig straks Modforestillinger som: "Dette kan da ikke være sandt" og "saaledes lærer Mennesker sig ikke ad". Disse Modforestillinger beror antagelig ikke paa direkte Mistro, men har et rent psykologisk Motiv - et Menneskes instinktive Modvilje mod Sadisme giver sig Udtryk i bristende Evne til at betragte Sadismen som en Realitet. Frihedsfronten bør derfor være saa behersket og nøgtern som mulig, naar den offentliggør Beretninger om Trediegradsforhør. I dette Tilfælde gælder det ikke blot om at undgaa den mest velvilligt indstillede Læser til at lystre. Særligt egnede og indsigtsfulde Skribenter bør anvendes for at formulere Beretningerne - i hvert Fald bør de aldrig overlades til Panatikere og brændende Propagandister.

Mistroen i Udlandet er endnu sværere at faa Bugt med, ikke mindst fordi Frihedsfronten jo ikke har Kontrol med Propagandaen der; men den løber ogsaa i Almindelighed den Risiko, at Beretningerne udmattes af visse Partier eller politiske Kredse i partipolitisk Øjemed.

Trediegradsforhørene gælder praktisk talt kun den Gruppe af Fanger, som vi har kaldt "rene" politiske Forbrydere. Og ogsaa disse underkastes kun saadanne Forhør, hvis Politiet med større eller

mindre Sikkerhed ved, at de sidder inde med usædvanligt vigtige Oplysninger.

Hvad der menes med "usædvanligt vigtige Oplysninger", kan ikke nærmere defineres. Men da Politiet jo altid først og fremmest er paa Jagt efter de hemmelige Organisationens "Højeste Ledere", kan man vel gaa ud fra, at Trediegradsforhørene oftest har til Formaal at komme paa Spor efter disse. Endvidere kan de naturligvis anvendes mod Spioner, men det falder uden for Rammerne af denne Bog, som udelukkende behandler det politiske Politi.

Det er heller ikke her Stedet til at gaa nærmere ind paa Torturmetoder, som det hemmelige Politi anvender. De varierer fra Land til Land og fra Tid til Tid. Formaalet er imidlertid altid at fremkalde saa uudholdelige korporlige Smærter, at Fangen tvinges til at berette, hvad han ved. Fra Norge kendes i de senere Aar en hel Række Tilfælde, hvor Mænd og Kvinder har været udsat for en saadan Tortur, uden at de har malet et Ord. Mishandlingerne har ofte Døden til Følge, noget, som kun er velkomment for det hemmelige Politi ud fra den gamle Sæverregul, at "død Mand sladrer ikke". Derfor sker det ogsaa, at Politiet nægter enhver Lægehjælp til Fanger efter Mishandlingen og helt og holdent overlader ham til Fangevogternes "Omsorg".

Det er nemlig klart, at en saadan Fange vilde faa en kolossal Indflydelse paa Opinionen, hvis han selv fik Lejlighed til at give Oplysninger om den Behandling, han har været udsat for. Det er derfor nødvendigt for Politiet, at Beretninger om Mishandlingerne først naar Almenheden ad Omveje, altsaa i mere eller mindre indirekte Form. Men samtidig er dette direkte ønskeligt - Torturen har jo ikke blot til Formaal at skaffe Politiet vigtige Oplysninger, men ogsaa at sætte Politiet i Respekt hos Folk - eller rettere sagt at være et Led i Terroren.

Hu spørger man, om det altid er sikkert, at det hemmelige Politi vil benytte sig af Trediegradsforhør. Herpaa kan man svara: hvorledes skulde det klare sig uden? Hvem vilde ikke haardnakket tie selv under de mest nervepirrende Forhør, hvis han vidste, at det var absolut sikkert, at han ikke vilde blive udsat for systematisk Mishandling? (Lussinger, Slag og Spark regnes jo kun til "lettere korporlig Overlast" og er jo ikke absolut uudholdelige for den, som er villig til at sætte Livet til i Kampen for Friheden.) Nødvendigheden af Trediegradsforhør vil af sig selv fremtvinge disse. Selve Terroren kræver dem. De er ogsaa blevet anvendt af praktisk talt alle kendte hemmelige Politioorganisationer i Historien.

Man spørger ogsaa sig selv, hvorledes det er muligt at faa en Politimand til at deltage i Mishandlingen af levende Mennesker. Svaret er meget ligetil. Selv hos det højeststaande Kulturfolk vil der altid findes en vis Procentdel Mennesker med aabenbare sadistiske Tilbøjeligheder. Og der behøver heller ikke at være mere end en eller to saadanne blandt de Magthavendes Tilhængere, for at de med uimodsigelig Sikkerhed vil ende i det hemmelige Politi som Eksempel i Trediegradsforhør. Vi kan for Eksempel forestille os, at visse af Landets Sadister i sin Tid har begaaet visse udsættende Gerninger som Følge af deres Perversitet, og at det hemmelige Politi har faaet Klarhed over dette og derfor straks stiller dem over for det kendte Velg: Afsløring eller Samarbejde. Hvor naturligt falder det dem ikke at vælge Samarbejdet, naar de derigennem direkte faar Lejlighed til at udvikle deres Evner i Statens Tjeneste og mod de Magthavendes Velsignelse.

Men, spørger man, hvis Trediegradsforhørene nu er uundgåeligt forbundne med det hemmelige Politi, hvad skal da Frihedsfronten gøre

for at værgе sig mod dette det afskyeligste af alt afskyeligt?

De Forholdsregler, som bør træffes - og bør træffes paa saa tidligt et Stadium som muligt - giver sig helt og holdent af sig selv.

Det er meget væsentligt, at saa faa som muligt er indviede i Sager, som det hemmelige Politi kan betegne som "overordentlig vigtige". Jo færre der kender de vitale Enkeltheder, jo færre bliver der altsaa, som kan røbe noget under en eventuel Tortur, og desto mindre Ødelæggelse kan Politiet volde i Frihedsfrontens Organisationsapparat.

En anden Forsigtighedsforanstaltning er, at samtlige "Medvidere" gør sig illegale, saa snart en af dem bliver arresteret. Der er ingen Grund til at blive hjemme og vente paa, at det hemmelige Politi skal komme. Under et eller andet Paaskud skal man skifte Opholdssted, men uden at berøbe sig Mulighedernes for at holde sig a jour med Begivenhedernes Gang. Hvis den arresterede holder ud under Forhørene, kan man jo roligt vende tilbage og genoptage Virksomheden. Men hvis man gennem hemmelige Kanaler faar at vide, at han er "lækket", eller hvis man gennem sine Forbindelser faar at vide, at det hemmelige Politi har været hjemme for at hente en, findes der ingen anden Udvej end for Alvor at begive sig af Sted - om muligt til Udlandet.

Den tredje Forsigtighedsforanstaltning, som altid bør træffes, er, at ingen, som ikke føler sig karakterfast nok til i rette Øjeblik at slugе nogle hurtigt virkende Giftpiller, bør deltage i saa vigtigt Frihedsarbejde, at han kan forvente Tortur, hvis han bliver arresteret. I Norge har vi været med til, at til og med unge Piger, som har spillet en vigtig Rolle i Frihedskampen, har haft Mod til at slugе Giften.

Alle disse Forsigtighedsregler er, hvad man kan kalde af defensiv Art. Der findes ogsaa offensive Forsigtighedsforanstaltninger, som hidtil ikke er kommet i Anvendelse i Norge - hovedsagelig paa Grund af det norske Folks udpræget fredelige Sindelag - men som utallige Gange har været diskutert, og som muligvis en Dag vil blive taget i Brug. Under alle Omstændigheder bør de tillægges stor Betydning, og enhver Frihedsfront bør kende dem.

Hvorfor - kan man spørge - skal man nøjes med at tage sit eget Liv i det kritiske Øjeblik - hvorfor ikke samtidig forsøge at tage Fjendens? Det vil sige: hvorfor ikke erstatte Giftpulveret med en tilstrækkelig stor Ladning højeksplosivt Sprængstof? Man kan let forestille sig, hvilken Betydning det kunde faa, om flere Politifunktionærer gaar med i Løbet, naar Fangeren for at undgå Tortur tager sit eget Liv.

Her kan vi ikke gaa ind paa de praktiske Detailler i Fremgangsmaaden. Det maa overlades til Frihedskæmperne selv at vise Prover paa den fornødne Fantasi, Opfindsomhedsevne og Forudseenhed ved Planlæggelsen af en saadan Forholdsregel.

Derimod er det vigtigt at drøfte Konsekvenserne. Den første Følge af en saadan offensiv Forholdsregel bliver i det lykkeligste Tilfælde, at Politiet bliver en Sadist eller to fattigere, men i normale Tilfælde, at nogle Politimænd gaar med. Dette vil skræmme Politiet - i Almindelighed er jo det hemmelige Politis Funktionærer fejge Karakterer. De vil føle sig mindre overlegne, end de var, saa længe de kunde koste med værgeløse Mennesker.

De vil derfor gaa meget forsigtigere til Værks, hver Gang de skal arrestere en Person, som de ved sidder inde med virkelig vigtige Oplysninger. Maa ske vil de gaa saa langt som at "skyde i Selvforsvar" ved enhver saadan Arrestering - det vil sige trænge ind i Lejligheden og ganske simpelt skyde Manden ned uden at gøre noget Forsøg paa at tage ham levende. I dette Tilfælde er den vigtigste Del af Maalet alligevel naaet, nemlig at han har undgået Torturen. Til Gengæld

er Politisoldaterne og de evt. medfølgende Embedsmænd sluppet fra det med Livet - men i næste Tilfælde kan det hende, at den, der skal arresteres, selv skyder først og opnaar at dræbe en eller flere af de indtrængende Politifolk, inden han selv bliver skudt.

Dette bliver den virkelige Krig mellem Politiet og de af Frihedskæmperne, som "ved for meget". (Til en vis Grad er denne Krig allerede brudt ud i Norge, men de nærmere Omstændigheder ved disse Arrestationer kan indtil videre ikke rebes). Der er ingen Grund at tro, at Politiet skulde faa større Fordel af Krigen end Frihedsfronten, hvad angaar de aktive Frihedskæmpere selv.

En anden Sag er, at Politiet sandsynligvis vilde arrestere en Mængde Mennesker som Gidsler og lade dem henrette, for den Eventualitets Skyld, at Arrestanter stadig sætter sig til væbnet Modstand. Der er to Grunde til, at Frihedsfronten alligevel skal fastholde sin offensive Forsvarspolitik mod Trediegradsforhørene: Dels er Udviklingen naaet saa langt, at alle Frihedstilhængere er villige til at ofre deres Liv som Gidsler for Sagen, dels maa Frihedsfronten tælle den største Del af Befolkningen, saa at de Magthavende er i Minoritet. I dette Tilfælde kommer nemlig gentagne Henrettelser af Gidsler til at føre til direkte Borgerkrig, og hvor meget Blod der end kommer til at flyde, er Regimet færdigt. Det er sandsynligt, at de Magthavende i denne Situation beslutter sig til at ophøre med Henrettelserne af Gidsler og overlader det til det hemmelige Politi at finde andre og listigere Metoder til at komme de Frihedskæmpere til Livs, som "ved for meget".

En saadan offensiv Forsvarspolitik mod det hemmelige Politi kan naturligvis ogsaa udstrækkes til at omfatte Modstanden mod Trediegradsforhørene - til at omfatte Arrestationer overhovedet. Men dette forudsætter, at Udviklingen er kommet saa langt, at den passive Modstand kan gaa over til aktiv Modstand.

Til Slut et Par Tanker om Forhør i Almindelighed.

Da det hemmelige Politi jo er opbygget paa Grundlag af indbyrdes Mistro, gælder det som fast Regel, at alle Forhør af Betydning skal foretages i Nærværelse af mindst to Politilembedsmænd. Man kan ikke lade en enkelt Politimand være i Enrum med en Fange, men kan aldrig vide, hvad der saa kan ske!

Men heraf er der mange Følger. Dels er det saadan, at altid mindst to Politifunktionærer har Kendskab til den samme Sag, saa at ingen Fange kan haabe paa, at noget af det, han har sagt eller antydning, skal blive glemt, ved at f. Eks. en Politimand afgaar ved Døden. Endvidere har det en glimrende brutal Virkning, at den ensomme, forsvarsløse Fange altid har to imod sig under Forhør - to Mænd, som gensidigt stimulerer hinanden til større Strenghed mod Fangen. Og for det tredje spiller det en stor Rolle for Fangens Skæbne, at der er to Mænd til at skabe sig et Indtryk af ham. Hvis den ene har faaet et godt Indtryk af ham, lader han altid dette vige, hvis den anden har faaet et daarligt Indtryk - ellers kunde Kollapsen jo begynde at mistænke ham for at være for rar, for vag, for mild! Den af Betjente, der har faaet det mindst gunstige Indtryk af Fangen, bliver derfor den tungestvejende under Behandlingen af Spørgsmaalet om Fangens videre Skæbne.

Er Detaille ved Forhørene - ligesom ved alle Forbindelser med det hemmelige Politi i det hele taget - er, at Fangen ikke ved Navnene paa Politifunktionærerne. Det hemmelige Politi vil naturligvis af flere Grunde saa længe som muligt forhindre, at de enkelte Funktionærer bliver kendte. Man kan ikke forhindre, at en Del af dem før eller senere kommer i Forbindelse med Politiets højeste Ledere bliver f. Eks. snart kendte, og det samme gælder for de højere Afdelingschefer

som af en eller anden Grund kommer i direkte Kontakt med Forhandlingsmænd eller Enkeltpersoner. Men den store Masse af Funktionærer vedbliver længe at være navnløse for de brede Lag. Fangerne kan sjældent oplyse hinanden om, at X er kendt for at være brutal, Y for at være ganske rar, og Z var ham, der forhørte Oberst K. i det og det Tilfælde, saa han er inde i de og de Spørgsmaal.

Folk kommer af denne Grund let til at tro, at de Politifunktionærer, hvis Navne er kendte, ikke har noget særligt at sige, men at der staar større og hemmelighedsfulde Mænd bag dem. Dette behøver slet ikke at være rigtigt. Vor gamle Bekendt Kriminalraad E. har saaledes en betydelig Indflydelse i det hemmelige Politi, skønt hans Navn er kendt af utallige Mennesker. Paa den anden Side anvender det hemmelige Politi i stor Udstrækning rare og flinke Mennesker til Forhandlinger med private Institutioner, Foretagender og lignende, naar taktiske Hensyn kræver, at man ikke buser lige paa, men forsøger at manøvrere sig frem med Løms. Disse Funktionærer hører til dem, som giver sig ud for at spille en vigtig Rolle inden for Politiet, men som i Virkeligheden ikke har nogen Ting at skulle have sagt. Og den Direktør eller Forretningsleder, som under Forhandlinger stoler paa deres Løfter, er ikke blot uerfaren, men uintelligent. Ingen kan binde det hemmelige Politis Apparat med sit Løfte, allerminst de Facadefigurer, som anvendes under de tilsyneladende forstaaende Forhandlinger med private Forretningsforetagender.

Frihedsfronten gør klogt i at forsøge paa at "kortlægge" det hemmelige Politi i den Udstrækning, det er muligt. Det kan være til fuldstændig uberegnelig Hjælp at vide, hvad de forskellige Funktionærer hedder, hvilke Afdelinger de tilhører, og hvilke Sager de har haft at gøre med. Mange vigtige Slutninger kan drages heraf og mange Snarer og Fælder undgaas. Derfor bør hver eneste, der har været i Forhør, saa vidt muligt meddele til rette Instans, hvad han har opfattet og gættet sig til i denne Henseende.

I det hele taget giver altsaa Forhørene ikke bare Politiet, men ogsaa Frihedsfronten vigtige Oplysninger, som bør udnyttes paa bedst mulig Maade. Og der er maaske intet, som giver en saadan moralsk Styrke som Kendskabet til, at Kampen aldeles ikke staar mellem Overmagten og den forsvarsløse, men mellem en Politioorganisation, som repræsenterer Brutaliteten, og en Frihedsfront, som repræsenterer Intelligensen, Moralens og Fremtiden.

MIN TELEFON BLIVER AFLYTTET.

Det hemmelige Politit har ikke bestaaet i mange Uger, førend man hører baade den ene og den anden sige:

"Min Telefon bliver aflyttet!"

Vi kommer maaske til at tænke paa, hvad Georg svarede den Gang, da han var ved at hverve Stemmer til Frihedssenderen. Og lad os følge hans Ræsonnement.

Lad os antage, at der findes 60.000 Telefonapparater i Byen, og at der føres to Samtaler i Døgnet paa hvert Apparat. Det vil sige 120.000 Samtaler at aflytte - eller en Chance af 120.000 for, at just den Samtale, De søger, bliver aflyttet.

Eller lad os tage det matematisk mere korrekt. De 120.000 Samtaler fordeler sig paa 16 af Døgnets Timer, idet vi ser bort fra de faa Samtaler om Natten. Lad os sige, at hver Samtale gennemsnitlig varer et Minut, og at den, som aflytter Samtalen (eller aflytter Optagelsen af Samtalen paa Staalbaand, hvilket bliver det samme), skal bruge yderligere et Minut for at gøre de nødvendige Optegnelser. Det vil sige, at en Politimand kan aflytte 30 Samtaler i Timen, eller at der kræves 25 Politimænd for at aflytte 750 Samtaler i Timen. Hvis de arbejder fulde otte Timer om Dagen, vil det sige, at der kræves en Stab paa 50 Mand for at aflytte 750 Samtaler i alle de 16 Timer, hvilket sammenlagt vil sige 12.000 Samtaler - en Tiendedel af alle de Samtaler, som udveksles.

I en By, hvor der gennemsnitlig føres 120.000 Samtaler i Døgnet, kræves der altsaa et Personale paa 50 Mand for at aflytte hver tiende Samtale.

Det er imidlertid en Kendsgerning, at det hemmelige Politis saa snart som muligt sørger for at faa et tilstrækkeligt Antal Lytteapparater installeret paa Telefoncentralerne.

Hvorfor?

Naturligvis kan man ikke afse 50 Mand til noget saa formaaelsløst som at lytte til hver tiende Samtale. Man anvender maaske ikke mere end et Par Mand som faste Lyttere.

Der er to Grunde. Vi kender nu det hemmelige Politis Maal og Metoder saa godt, at vi kan gennemskue det. Først og fremmest gaar Aflytningen af Telefonsamtaler ud paa at hindre Folk i at tale aabent med hinanden i Telefonen. Paa den anden Side, ja, næsten kun som en Biting, kommer Haabet om at faa visse vigtige Oplysninger ved Aflytningen.

Hvorfor er det nu saa vigtigt at hindre Folk i at tale med hinanden i Telefonen?

Det er klart, at jo mere man kan faa Menneskene isoleret fra hinanden, desto sværere bliver det for dem at danne en Opinion, desto sværere har Kritikken ved at udvikle sig, og desto sværere har en Nyhed ved at spredes fra Mand til Mand. Og selvom Afstandene i en By er forholdsvis smaa, betyder Telefonkontakten mellem Indbyggerne en enorm Udvidelse af deres Erfaringsomraade, deres "Livsrum".

Kun den, som har levet i en By, hvor Skrækken for Telefonsamtaler gør sig gældende, kan forestille sig, hvor indelukket og hjælpeløs man føler sig, naar man ikke tør benytte dette vidunderlige lille Apparat.

Hertil kommer set fra Politiets Synspunkt, at Isolationen medfører en betydelig Vanskeliggørelse af Frihedsfrontens aktive Arbejde. Naar man ikke kan give nogen Besked pr. Telefon, naar man er tvunget til at opsoge de Mennesker, som man ellers bare vilde have ringet op, faar man kun en lille Del udrettet af det, man ellers kunde have faaet gjort. Arbejdet vanskeliggøres i den Grad, at man har svært ved at forestille sig det, Effektiviteten synker, og sidst men ikke mindst

tager altting utrolig meget længere Tid.

Politiets Hensigt med at lade Telefonsamtalerne aflytte er saaledes af rent terroristisk Art. Og naar en eller anden bliver arresteret for en nedsættende Bemærkning om Regimet, noget han har sagt i en Telefon, sker dette ikke for at "straffe" Manden selv. Det er blot en Advarsel til Befolkningen: Tal ikke i Telefonen, ellers ser I, hvordan det gaar! Og en Advarsel til Frihedsfronten: Anvend ikke Telefon, ellers finder vi jer og kommer og tager jer!

Som en Biting hertil kommer, at det hemmelige Politit lader visse Telefoner aflytte - samtlige Ledninger, som fører til udenlandske Legationer og Konsulater f. Eks. og en enkelt Gang en Privattelefon, der tilhører en Person, som Politiet har stærk Mistanke imod, og som de haaber paa at kunne faa en eller anden vigtig Oplysning af, inden de sikrer sig hans Person. Men netop fordi de i og med Terroren har skruet Befolkningen fra at anvende Telefon til andet end ufarlige Meddelelser, har de samtidig formindsket deres egne Chancer for at faa nogen Oplysninger ved at aflytte Telefonsamtaler.

Frihedsfronten maa saa hurtigt som muligt indse, at saaledes ligger Landet, og maa derfor ikke lade sig afskrække fra at gøre Brug af dette særlig nyttige Apparat. Hvis man bare træffer de nødvendige Sikkerhedsforanstaltninger, er Telefonen meget brugbar, og Frihedsarbejdet bliver ikke unødvendigt forsinket.

Det skal imidlertid indrømmes, at der kræves en hel Del Øvelse for at føre en Telefonsamtale naturligt og samtidig benytte baade Deksnavn og Kodeord, ikke mindst i de Tilfælde, hvor Kodeordene ikke er aftalt paa Forhaand. En god Regel er det at huske, at hvis Samtalen i et vigtigt Tilfælde skulde blive aflyttet, er det muligt, at Aflytningen afbrydes, hvis Samtalen tilsyneladende er helt hverdagsagtig og uden Betydning. Derfor bør man i de første Minutter kun tale om ligegyldige Ting og først senere komme med de vigtige Oplysninger i forklædt Form. Det er fuldstændig forkert at gøre, som det ikke saa sjældent skete i Norge, f. Eks. naar det gjaldt at advare en Person, som var i Fare. Man ringede vedkommende op og sagde uden nogen som helst Indledning:

"De er i Hælene paa Dem! Jeg ved, hvad jeg siger! Farvel!"

Og saa ringede man af.

Tværtimod havde det været klogt at føre en længere Samtale først og til Slut, efter paa Forhaand at have fundet en god Udtryksmaade, at meddele Advarslen i en saa detaljeret Form som muligt. Lad os antage, at en fælles Bekendt ved Navn John for nogen Tid siden fandt det for godt at forsvinde fra Byen for at leve i Afsondrethed eller flygte til Udlandet, og at man har faaet til Opgave at meddele en anden, at vedkommende er i Farezonen. Efter en Tid at have talt om dit og dat siger man pludselig:

"Hør du, medens jeg husker det, saa har jeg hørt, at det var en meget vellykket Rejse, John havde. Jeg tænker tit paa, om jeg ikke skulde gøre lige som han, en skønne Dag kan det blive nødvendigt for Helbredets Skyld. Men netop nu kan jeg ikke komme herfra; som du ved, har jeg en Masse at lave og saa videre. Men du, du skulde egentlig tænke paa at skaffe dig lidt Rekreation. Jeg talte med din Læge i Dag, og han sagde, at han syntes, du begyndte at se lidt medtaget ud. Der er Fare paa Færde, sagde han. Ja, jeg siger det rent ud til dig, som han sagde, for jeg synes, man skal tage Hensyn til sit Helbred. Saa vil du følge mit Raad, saa skal du gøre ligesom John, og jo før, jo hellere. Og saa komme tilbage rask og udvilet..."

Læseren kan formodentlig se, at disse Kodeord ikke er aftalt paa Forhaand. Hvis man havde truffet en Aftale, kan Oplysningen jo faa en meget knappere Form, f. Eks.:

"Efter min Mening skal du sælge de der Papirer allerede i Morgen, medens de er noget værd!"

Ganske det samme, der gælder Aflytningen af Telefonsamtaler, gælder ogsaa Brevcensuren. Naar det hemmelige Politi nu og da aabner Breve, er det hovedsagelig for at hindre Folk i at skrive frit til hinanden. I Norge blev en ung Mand holdt i Fængsel og senere i Koncentrationslejr i flere Maanedes, fordi han havde skrevet til sin Broder, at "Jeg vilde ønske, vi ikke havde Tyskerne her i Landet". Dette rimelige Ønske benyttedes som Eksempel til at gøre Folk opmærksomme paa, at det var farligt at benytte sig af Posten til alle andre Formaal end de fuldstændig harmløse.

Det er imidlertid lige saa let at gennemføre, som Oplysninger i Breve som i Telefon, især da man har bedre Tid til at tænke sig om og vælge de naturligste og mest hverdagsagtige Udtryk. Endvidere kan man jo anvende de forskellige Systemer for Kryptogrammer i Haab om, at Censuren ikke vil bryde sig om at studere Brevene efter alle Kontraspijonagens Principper. Døksadresser for baade Afsender og Modtager kan gøre det yderst vanskeligt for det hemmelige Politi at faa nogen Glæde af de Breve, det aabner paa Vejen.

Noget anderledes stiller det sig med Forsendelse af Flyveblade med Posten, da det hemmelige Politi kan tænkes at gribe til den Udvej at lade Modtageren undgælde for, at han faar tilsendt "Propagandamateriale" - uden Hensyn til hvor meget han forsikrer, at han ingen Anelse har om, hvor det kommer fra. Før eller senere bliver Frihedsfronten af disse og andre Grunde tvunget til at indrette deres eget "Postvæsen" til Uddeling af Flyveblade.

Et tredje Fænomen er ogsaa velkendt fra det hemmelige Politis Virksomhed gennem Tiderne, og det er de saakaldte Husundersøgelser. Ogsaa disse laves først og fremmest for at sprede Skræk og derved hindre Folk i at have alt muligt "illegalt" Materiale liggende i deres Hjem. Det er kun i ganske enkelte Tilfælde, at Politiet ventler sig virkelige Resultater af en Husundersøgelse.

Men medens Telefonaflytningen og Brevcensuren praktisk talt ikke hindrer Frihedsfronten i dens Arbejde, forholder det sig anderledes med Husundersøgelserne. Naturligvis er det ikke svært for en Mand, som samler paa Dokumenter og Materialer af forskellige Slags, at skjule dette paa et nogenlunde sikkert Sted i sit Hus. Men hvis det gælder et Oplag paa flere Tusind Brochurer eller Papir og Konvolutter til ti Tusind Flyveblade eller en Duplikator, bliver Forholdet et helt andet. Fra det Øjeblik, hvor det hemmelige Politi har foretaget sin første Husundersøgelse og dermed bevist, at et Menneskes Ret til at have sit Hjem for sig selv ikke længere eksisterer, maatte Frihedsfronten foretage alle Sikkerhedsforanstaltninger for at undgå den Risiko, at vigtige Dokumenter eller Apparater opdages. Faktisk er det et Omraade, hvor Frihedsfronten er tvunget til at bøje sig for Terrorrens Effektivitet og gribe til omfattende Modforanstaltninger for at betrygge sine Arbejdsmuligheder.

Hvad iøvrigt angaar de politimæssige Metoder - saasom "Skygning" af mistænkte, Undersøgelse af Fingeraftryk, Tøjrester, Cigaretstumper o.s.v., som vi kender fra Detektivromanerne, tages de yderst sjældent i Brug af det hemmelige Politi. Det er jo et politisk Politi, ikke noget Kriminalpoliti, og dets Opgaver er som saa ofte betonet ikke da efterforske, men at forebygge. Og i Stedet for at drive en ud-spekuleret Efterforskning efter en hemmelig Organisation finder Politiet det i alle Henseender mere formaalstjenligt at underkaste enkelte Fanger Tortur for at faa Oplysninger af dem. Noget anderledes stiller Sagen sig, hvis det hemmelige Politi har en særlig Afdeling for militær Kontraspijonage, men dette falder uden for Rammen af denne Bog.

Som en Almenregel kan man derfor sige, at medens det hemmelige Politi næppe har nogen Sherlock Holmes blandt sine Medarbejdere, har

det ganske sikkert en marquis de Sade i sin Midte. Man bør derfor ikke gaa i nogen unødvendig Angst for at efterlade Fingeraftryk, naar man tilhører de aktive Frihedskæmpere.

FRIHEDSFRONTEN.

ALARM-SIGNAL.

I det foregaaende er der talt saa meget om de Modforholdsregler, som Frihedsfronten maa tage i Kampen mod det hemmelige Politi, et vi ikke skal gentage dem her. I disse afsluttende Kapitler skal vi istedetfor gaa ind paa den anden Del af Frihedsfrontens Program, nemlig Organisationen af den passive Modstand med Henblik paa den endelige Sejr.

Mange Mendsyn og Forhold gør imidlertid, at det ikke altid er muligt at gaa i Detailler, og jeg kan af samme Grund ikke anvende alle de Eksempler, jeg gerne vilde. Paa den anden Side bør man huske, at en Frihedsfront ikke er noget, som skabes efter et Skema eller bygges op efter Recept. Frihedsfronten opstaar af sig selv af Folket, gennem Folket og for Folket. Den maa skifte Karakter fra Land til Land og fra Tid til Tid. Maaske er der ikke noget, som giver et saa klart Billede af et Folks aandelige Niveau som Frihedsfronten. Der sættes jo alle Egenskaber paa Prøve, og selv de mindste Fejl i Folkekarakteren kan blive skæbnesvangre - kan blive de Revner, hvorigennem Frihedsfrontens Kræfter siver bort og forsvinder.

Hvoriledes skulde det for Eksempel gaa, om den begyndte at svigte Moralens Bud for Sagens Skyld, begyndte at prutte med Samvittigheden, gøre Retskaffenheden elastisk for at opnaa en tilfældig Fordel?

Eller hvordan skulde det gaa, hvis Frihedsfronten ikke hvilede paa Folket selv, men blot paa nogle faa dygtige Ledere, som lidt efter lidt blev arresterede, og som altsaa paa Grund af Folkets lave Gennemsnitskvalitet ikke kunde erstattes?

Eller hvordan skulde det gaa, om Frihedsfronten ikke satte alle Stridsspørgsmaal til Side i Kampen for den store og væsentlige Sag, men splittedes i Partier, som indbyrdes var uenige?

Dette er bare nogle faa af de Spørgsmaal, som fortæller, hvor afhængig Frihedsfronten er af Folkets Kulturniveau og aandelige Evner. Men det viser ogsaa, hvilken Forskelligartethed i Udformningen Frihedsfronten maa faa alt efter de forskellige Folks Særpræg og Egenart. Vi skal begynde med et Eksempel.

Lige siden sin fortrolige Samtale med Grosserer Ruhlén har vor Ven, Politikerén Bruce, følt sig urolig og usikker. Han hører til dem, der umuligt kan tilpasse sig de nye Forhold, han forstaar dem ikke. Han, der var som Fisken i Vandet i Rigsdagen og Korridorerne, føler sig pludselig som en Hund i et Spil Kegler blandt det nye, som foregår omkring ham. Han, som tidligere frygtede hverken Gud eller Djævelen, er nu rød for alt muligt, for en uskyldig Telefonsamtale, for en uforsigtig Mening i et Brev, for Angivere i Mørket, for Spioner blandt sine egne Tjenestefolk. Han har faaet et Chok, og Terroren er begyndt at virke paa ham. Han ved ikke, hvad han skal foretage sig imod den. Han begynder at blive nervøs. Men trods alt - i en Slags hidsig Trods - vil han ikke forlade Landet, svigte sit Folk i dets Skæbnetime, forlade Valpladsen, som om han var en slagen Mand. Emigrantens Lod er bitter. Men samtidig føler han sig saa overflødig,

han ved ikke længere, hvordan han skal anvende sine Kundskaber og sin Formue. Maa ske er det sandt, at hans Vitser og dristige Demonstrationer bidrog til at svejpe Frihedsfronten sammen og give den Humør og Livsnød; men det er ligesom saa længe siden nu, han er ikke længere den, han var - en ukendt Skrak er gaaet ham i Blodet.

Men sent en Aften - Klokkeren er over tolv - ringer Telefonen. Han kender ikke Stemmen igen. Den er meget elskværdig:

"Mr. Bruce - dette er Sekretær Bing i Foreningen til Tuberkulosens Bekæmpelse. Det var jo saadan, at De havde lovet at holde et Foredrag for os, ikke sandt?" Bruce vil svare, men Stemmen fortsætter uden at lade sig forstyrre: "Nu haster det imidlertid meget med det Foredrag - der er kommet uforudsete Omstændigheder i Vejen, det er derfor, jeg tillader mig at ringe saa sent. Jeg tror, det er nødvendigt, at De holder det allerede i Morgen, forstaar De?"

"Ja," siger Bruce mat, "ja, jeg forstaar".

"Evis De mener, at De ikke kan klare det uden Hjælp, behøver De blot at henvende Dem til en af vore Assistenten. Jeg mener med at udvalgte Lyshilleder og saa videre. Jamen, saa lover De altsaa at holde det i Morgen?"

"Ja", siger Bruce bare, "ja, Tusind Tak, Farvel."

Han bliver staaende og forsøger at tage sig sammen. Dette var formodentlig et saakaldt Alarmsignal. Men hvad skal han gøre? Han maa ringe til Ruhlén med det samme. Nej, ikke bruge Telefonen!

Han gaar ud og faar fat i en Bil. Da han skal sige Adresse, kommer han i Tanke om, at han er en velkendt Mand, Chaufføren ved sikkert, hvem han er, og hvis det er en Angiver, kan det være farligt, at han er kørt til Ruhlén's Villa, det kan kompromittere Vennen, naar han forsvinder. Altsaa opgiver han en Adresse i Nærheden.

Grosserer Ruhlén sætter selv for ham, da han ringer paa. Det var heldigt - det kunde have været farligt, hvis Tjenerne havde set ham paa denne Tid af Døgnet. Nu forstaar han pludselig, hvorfor Vennen havde kunnet overveje, om han turde træffe ham.

Ruhlén forstaar straks det altsammen, men han er rolig og berørt i Modsætning til Bruce, som næsten har mistet Kontrollen over sine Nerver. Han giver sin Ven en Konjak og sidder tryk og vinker i den dybe Stol.

"Fra nu af er du illegal", siger han. "Du maa ikke vise dig hjemme mere. Ikke vise dig nogen Steder. I Nat bliver du her. I Morgen skal jeg skaffe dig et nyt Gemmested, og derfra bliver du hentet, naar du skal sendes af Sted. Du kan tage alting med den største Ro."

Det er imidlertid lettere sagt end gjort, og Bruce sover næsten ikke den Nat. Ruhlén kommer ind til ham næste Morgen og beder ham forholde sig rolig i Værelset, til han bliver afhentet. Han giver ham en Eske med nervestillende Tabletter, trykker hans Haand og gaar - som om de skulde ses igen om nogle Timer.

Ud paa Formiddagen banker det paa Døren, og en lang, duknakkert Mand kommer ind. Han beder Bruce tage Frakke og Hat paa og følge med. De gaar ud og sætter sig i en lille Bil, som holder ved Fortovskanten. Bruce har trukket Matten langt ned i Panden. Manden starter, de kører af Sted, og pludselig siger han: "De var hjemme hos Dem Klokkeren syv i Morges. Men de blev ikke, og det er godt, for nu er vi ved at tømme Deres Hus."

"Hva....?"

"Ja, Politiet satte jo Segl paa Døren, men det plejer vi ikke at bryde os om, vi kan sætte nyt Segl paa bagefter, hvis vi vil. Men hvorfor skulde man overlade alle de fine Møbler og de dyrebare Billeder til Politiet? Nu bliver de bragt i Sikkerhed og ved Lejlighed solgt til Fordel for Frihedsfronten."

Bruce føler en svag Forundring over, at han ikke er mere rystet over, at hans Hjem paa denne Maade er tilintetgjort paa tolv Timer, forsvundet, ophørt at eksistere.

Bilen standser uden for en stor Lejekaserne, og de gaar op i Huset. Manden lukker op til en lille Lejlighed og viser Bruce ind. Der er et Værelse, Køkken og Badeværelse. Rigtig hyggeligt og rart.

"Indehaveren er bortrejst for Eteblikket", siger Manden. "Her er De aldeles sikker. Tag ikke Telefonen og ring helst ikke. Og luk ikke op, hvis det ringer - undtagen hvis der bliver ringet tre korte og tre lange Gange. Der staar Mad i Skabet, og hvis det trækker ud, skal vi komme med mere."

Saa er Bruce alene. Det er næsten som at være i en Fængselscelle. Gardinet for Vinduet er rullet ned, han tør ikke gaa han og rulle det op. Der staar nogle Bøger paa en Hylde, men han kan ikke samle sig til at læse. Gud give, han var vel over Grænsen! - det er hans eneste Tanke.

Den følgende Dag gaar, uden at noget hænder, og om Matten sover han tungt efter at have taget et Par Tabletter. Den næste Dag gaar, og først sent om Aftenen lyder det aftalte Signal paa Dørklokkeren. Han aabner. Det er den lange. Han ser alvorlig ud.

"Vi har lidt Uheld", siger han, da han er kommet ind. "Der er nogle Stykker, som er blevet arresteret her og der, saa det gaar ikke paa den Maade, vi først havde tænkt. Men vi har mange Udveje. Det er kedeligt at være nødt til at vente, ikke sandt? Man tag det med Ro, De er fuldkommen tryk her. Forresten er det vel bedst, at jeg giver Dem de sædvanlige Instruktioner. Saa længe De endnu er her i Landet, behøver De ikke at blive forskrækket, hvad der end sker. Husk det! Tag alting roligt! Og naar De er kommet til Udlandet, maa De tie stille med alt, hvad De har oplevet i disse Dage. Husk, at hvert eneste Ord, De siger, rapporteres til Politiet her, og saa gaar det ud over os. Til andre plejer vi at sige, at vore Arme er lange, og at vi kan naa Folk endogaa i Udlandet, men til Dem behøver vi vel ikke at sige saadan noget?"

Han ler, og Bruce ler ogsaa. Han føler sig hjælpeløs som et lille Barn og ønsker blot, at den ukendte Mand skal blive, han spreder en saadan Tryghed omkring sig. Men han skal jo gaa. Han lægger blot en Pakke med Brød, Smør og Konserver fra sig og siger Godnat.

En ny Nat uden Søvn og en ny lang Dag. Det er som at sidde i et Bur. Angsten vokser, han venter sig det værste i alle Retninger. Den lange kan være blevet arresteret, de tvinger ham til at sige, hvad han ved.....

Sent om Aftenen, netop da han tænkte paa at lægge sig, ringer det paa den aftalte Maade paa Døren. Han styrter ud og læser op. Det er en undersætsig Fyr, som han ikke kender. Han ser nærmest ud som en Chauffør eller noget i den Retning. Han gaar ind og sætter sig og ser godmodigt paa den spændt ventende Politiker.

"Ja, nu brænder det alle Vegne", siger han. "Det var et Under, at Charles - ham som viste Dem herhen - kom af Vejen i Aften. De sad i en Lejlighed, hvor han skulde op og aftale noget, og idet de aabnede Døren, saa han, hvem det var, og løb ned ad Trappen. De kom efter og skød paa ham, og han blev rant i Skulderen, men Bilen stod udenfor med Motoren i Gang, saa han kastede sig i den og kørte af Sted. Men det er skidt, for nu har de Nummeret paa Bilen, saa de kan faa fat i Navnet paa Ejeren, saa han er tvunget til at gemme sig. Tja, Bilen giver vi jo en Overhaling og anbringer en ny Nummerplade, saa den Sag ordner sig nok. Men Charles maa forsvinde fra Byen en Tid, og det er en Skam, for han er en af de mest energiske Fyre, jeg kender. Og det er Synd, naar saadan nogle maa leve skjult, for de

faar ikke udrettet Halvdelen af, hvad de ellers kunde gøre."

Bruce er lammet. Nu er gode Raad dyre.

"Men det har var alligevel heldigt", fortsætter den undersætsige Mand, "for de, som Charles skulde tale med, og som blev arresteret, har vist netop dem, som skulde hjælpe Dem. Det var den sidste Udvej, han havde, sagde han, da han kom ind til mig for at faa sin Skulder forbundet. Kun et Kedsaar, forresten. Saa sagde jeg til Charles - for jeg kender ham godt, forstaar De, jeg har arbejdet meget sammen med ham i den sidste Tid - jeg sagde til Charles, jeg skal tage mig af Dem, sagde jeg, for jeg skal netop have to andre af Sted i Aften ogsaa. Saa hvis det passer Dem, saa tager vi af Sted med det samme". Bruce følger med. Han er jo tvunget til at stole paa dette ukendte Menneske. Ude paa Gaden staar en Lastbil, og de kryber ind i Forrums- huset. Det gaar af Sted til Østkanten af Byen, gennem Arbejds- kvartererne, og senere standser de, men den undersætsige stiger ikke ud, han bliver roligt siddende. Der gaar et Par Minutter. Saa dukker tre Mennesker i store Prækker frem. Den ene gaar hen og kigger paa Bilen og siger:

"Her kommer jeg med dem, Wang!"

"Sæt dem op paa Ladet", siger den undersætsige, som aabenbart hedder Wang.

"Bruce hører dem rumstere bagved, bagefter er den tredje fremme igen og siger nogle Ord, hvorpaa Bilen sætter sig i Bevægelse. Bruce er paa Nippet til at spørge, hvor de skal køre hen, men tier.

De svinger ned ad en Baggade og standser uden for nogle Magasiner. Inde i Gaarden staar en stor Lastbil med Paahængsvogn, saadan en, der anvendes til at transportere hele Møblementet i. Bruce forstaar straks, at det er ind i den, de skal.

Det passer. Wang fører dem hen til Paahængsvognen og aabner Døren. Derinde er der fuldt af Møbler og Kasser. Han standser et Øjeblik.

"Dette er den bedste Maade, De kan komme til Grænsen paa. Et sjældent Tilfælde, hvis De forstaar, hvad jeg mener. Møblementet her tilhører den nye Guvernør i Grænsedistriktet og skal være fremme i Morgen tidlig. De kommer vel til at passere ind i Grænsazonen ved Lejrtiden i Nat, tænker jeg. Der er der Undersøgelse for Indrejsetil- ladelse til Zonen, men Vognene aabnes ikke...."

Bruce bliver pludselig aldeles stiv. Inde i Mørket et Par Skridt længere borte opdager han en Politisoldat i den kendte Uniform, og ved Siden af ham en Mand i Overall. Det sortner for hans Øjne, men i det samme kommer han i Tanke om, hvad den lange havde sagt: Blik ikke forkrækket, hvad der end hænder! Og Wang fortsætter roligt med at tale:

"Nej, Vognene bliver ikke aabnet, for som De ser, sender vi en Mand med, som garanterer, at alting er i Orden. Han hører til Guver- norens Livvagt - tror Grænsavagterne! Men siden standser Bilen paa et Sted, inden den er fremme ved Guvernorens Residens. Saa skal De af. Og saa er De ikke i Grænsazonen og kun nogle Kilometer fra Elven. Hvis der ikke skulde staa nogen og vente der, saa kan De faa fat i en Telefon og ringe til Urmager Berg og bede ham møde Dem. Men hans Navn maa De naturligvis glemme bagefter!"

Et Øjeblik efter sidder de inde i det kulsorte Rum, og den store Lastbil sætter sig i Bevægelse.

Det bliver en fantastisk, ubehagelig, sagnagtig Nat. Bruce taler af og til med sine Medpassagerer, men de er meget faaalmte. Ved Fem- tiden - han kan se det paa sit selvlysende Armbandsur - hører han, at Statspolitiet ved Indgangen til Grænsazonen undersøger Chaufførens og "Politisoldatens" Pas. De er yderst høflige og bliver det endnu mere, da de hører, at det er Møbler til den berømte (eller rettere

sagt berøgtede) Guvernør's Residens. Et Øjeblik efter sætter Bilen sig i Bevægelse igen.

Nogle Timer senere er de øjensynligt fremme. Pludselig aabnes Døren, og et straalende klart Morgenlys strømmer ind og blander dem. De klatrer ud. Nede paa Vejen staar de og ser sig om. Bilen er alle- rede kørt videre. Der ses ikke et Menneske nogetsteds med Undtagelse af en gammel Mand, som staar og smiler venligt til dem. Bruce synes, at han paa lang Afstand kan se, at Manden er Urmager. Han smaa- snakker venligt, næsten trøstende, spørger, hvordan Turen er gaaet, siger, at det er Synd, at saa gode Mennesker maa forlade Landet. De gaar frem ad Vejen. Som her gaar igennem en Slags lille Pas, saa kommer de frem og faar Øje paa den lille Grænseby, som ligger saa stille og smukt der nede i Morgensolen. Ikke langt borte paa den anden Side af Byen ser de Elven. Og paa den anden Side af den - de disede grå Sletter: Udlandet - Friheden!

De gaar ned ad Vejen og kommer snart ind i Forstadsbebyggelsen, gaar igennem nogle Sidegader, standser foran et smukt, gammeldags Hus, hvor der staar "Uhrmacher" over Døren til Gaden.

De maa blive oppe paa Loftet hele Dagen, men Urmagerens Kone kom- mer med Kaffe, varm Mad, Tobak, hun ved ikke, hvor godt hun vil gøre det for dem. Bruce er saa træt, at han sover i flere Timer.

En Stund efter Mørkets Frembrud kommer Urmageren op og henter dem. Han er lige saa venlig som tidligere.

"Saa gaar vi da", siger han kun.

Bruce synes, at Folk maa kunne se paa ham langt borte fra, hvad det er for et Arinde, han er ude i. Men Urmageren gaar ved Siden af ham og snakker muntert og hverdagsagtigt. De to andre kommer bagefter. De gaar ned ad en Hovedgade under straalende Lysreklamer fra Biogra- ferne. Senere tager de en Sporvogn og stiller sig paa den forreste Platform, hvor der er mørkt. De kører til Endestationen i Byens Ud- kant. Og spæderer videre ad en bred Vej, som ligger hvid i det til- tagende Mørke.

Saa bajer de af og gaar op mod en lille Gaard. Da de næsten er fremme, standser Urmageren dem og gaar selv videre. Forsvinder ind i Huset. Der, hvor de staar, kan de se ham inde i det oplyste Værelse, Gardinerne er ikke trukket for.

Minutterne gaar, og pludselig er han der igen sammen med to stoute unge Karle. Han tager blidt afsked med dem og siger: "Pøj, pøj" for at ønske dem Lykke med Fortsættelse.

Denne Skildring er naturligvis sammensat af en Række forskellige Detailler fra forskellige Dels af Europa. Men den er ikke mindre "sand" for det og giver maaske bedre end mange teoretiske Udredninger et Billede af, hvordan Kanalerne paa Frihedsfronten er anlagt, hvor- dan Traadene løber fra den ene til den anden, hvordan Kontaktpunkter, Spørskifter og Forbindelser kommer i Stand.

Vor Ven Bruce har svært ved at blive klar over den virkelige Organisation bagved det hele. Men saa meget har han kunnet forstaa, at den, som advarede ham, tilhørte en Organisationsgruppe for sig, som ikke havde noget at gøre med den, der hjalp ham med at komme af Sted. Endvidere kan han regne ud, at Grosserer Ruhlben og Charles, som blev saaret i Skulderen, paa en eller anden Maade maa arbejde inden for samme Apparat. Men dette maa til Gengæld være adskilt fra den Organisation, som Wang og de to, der kørte Lastbilen, tilhørte. Med denne maa det derinde Urmageren have strækt i Forbindelse, efter- som han var forberedt paa, at der skulde komme "Levende Last" denne Nat. Sandsynligvis, kan Bruce videre konkludere, er de to Karle blot

Urmagerens Medhjælpere og tilhører derfor ikke direkte den Organisation, som Wang og Bilførererne arbejder for.

Men hvem er nu Ledere af disse mindst tre Organisationer, som han havde haft Forbindelse med? Er det en bestemt Mand?

Bruces Instinkt siger ham, at det ikke er saadan. Det virker som et Apparat, der er bygget op paa gensidig Tillid og paa sund Evne til Samarbejde. Hver eneste Medarbejder sætter sin Kraft ind paa det Omraade, hvor han passer bedst. Og naturligvis bliver der saa nogle, som paa Grund af deres personlige Kvalifikationer bliver de bestemte, men de er ikke udsat til det af nogen Overordnet og ikke valgt til det af nogen Underordnede, men er blevet det ved en Slags naturlig Udvælgelse.

Lad os nu gaa til Ruhleben og Charles - var det Grosseren, som her var den bestemmende, og Charles Manden, som udførte Ordren? Næppe. Maaske havde de ikke en Gang noget direkte med hinanden at gøre. Maaske havde Charles kun af og til opsøgt Ruhleben for at faa Penge til det Arbejde, som han og hans Gruppe udførte, og maaske Ruhleben i Stedet for nu og da opsøgte Charles, naar det gjaldt noget, som denne kunde udrette til Gengæld - f. Eks. at føre nogen ud af Landet. Eller maaske Charles var Leder for en Gruppe, som Ruhleben ogsaa tilhørte?

Vi skal ikke give det rigtige Svar endnu. Vi maa først være med til at opbygge Frihedsfrontens Organisation.

FOLKESTYRE.

Med Folkestyre mener man i Almindelighed en Regeringsform, som giver Folket Ret til gennem selvvalgte Repræsentanter at stifte Love og opkræve Skatter. Det er utænkeligt, paastaar man, at Folket selv skulde kunne styre Landet, og man anvender ofte Lignelsen, at Staten er et Skib, hvor der kun kan staa een Mand til Rors, og hvor bare een Mand kan have Befalingen.

Dette er maaske rigtigt i normale Tider. Men i det Øjeblik, det hemmelige Politik fratrækker Folket dets Rettigheder og afskaffer dets Representation, indtræder der helt andre Forhold. Man opdager saa, at et Folk er i Stand til at styre sig selv direkte og uden valgte Repræsentanter.

Men det maa tilføjes, at denne vidunderlige og gribende Demonstration af et Folks Karakter og indre Kræfter kun kan opstaa, naar Folket samles omkring een eneste Sag, som overskygger alle Uenigheder og Stridsspørgsmaal af mindre Betydning.

Frihedsfronten er et Eksempel paa, at et modent og selvbevidst Folk under særlige Omstændigheder er i Stand til at styre sig selv uden Repræsentanter og almindelig Ledelse, saa og alene paa Grundlag af Sammenhold, Enighed og frivillig Disciplin.

Vi skal vise det med nogle Eksempler, der dog, selvom de er bygget paa virkelige Tildragelser i Norge og andre okkuperede Lande, ja selv i Tyskland, er skrevet saadan om, at ingen Spor fører fra disse Linier til den skjulte Virkelighed. Hovedformaalet med Beretningen er ikke at give en Skildring af den norske Hjemmefront, men at give et Billede af det praktiske Arbejde paa og den psykologiske Baggrund for en kampende Frihedsfront.

Statskuppet har fundet Sted. Nøglestillingerne i Samfundet er besat med Magthavernes Tilhængere. Menigmand ved hverken ud eller ind. Han føler sig hjælpeløs, han er tvunget til at finde sig i de nye Forhold, hvor lidt han end synes om dem.

Men Reklamechef Martin hører til dem, som stadigvæk maa "gøre noget". Han har aldrig tidligere været politisk interesseret. Han har som alle andre haft visse Forestillinger om, hvordan Samfundet skal styres bedst, men som Reklamechef i et stort Varehus har han samarbejdet med Annonceafdelingerne i alle Aviser, fra de mest radikale til de mest konservative, og han har Venner baade blandt fanatiske Samfundsreformatorer og fede Borgere, som er tilfredse med deres Indtægter.

En af Dagene lige efter Statskuppet kommer en af hans Kontordamer leende hen til ham med en lille Lap Papir, hvorpaa der staar skrevet med Blæk:

"Folket er blevet overrumplet af en Klike Frihedsfjender. Skal vi finde os i dette? Nej! Vi vil have Friheden tilbage! Vi vil kæmpe for den! Vi er vaabenløse i Dag, men i Morgen kan vi faa Vaaben, i Overmorgen kan vi have en Folkehær, og om en Uge kan vi kaste de magthavende fra deres Taburetter. Slut op omkring dette, alle retskafne Mænd og Kvinder i Samfundet! Skriv det af og send det videre til Venner og Bekendte! Slut op omkring Friheden!"

Den unge Dame vil ikke sige, hvor hun har faaet Lappen fra. Men, siger hun, hun har maskinskrevet et Par Afskrifter med fem Gennemslag og sendt dem videre. Hvad synes Hr. Martin nu?

En Idé slaar øjeblikkelig ned i Martin. Han ser tydeligt af Skrivelsen, at den stammer fra en helt almindelig Person, som hverken har nogen Organisation eller noget Apparat bag sig. En Mand, som er blevet grebet af Modstandsviljen, og som vil have en Parole ud. Formodentlig cirkulerer der allerede i Hundredevis af den Slags enkle, naive og gribende Skrivelser, skrevne med Blyant, Blæk eller paa Skrivemaskine.

Martin ringer til en Avis og beder om at komme til at tale med en Journalist, som han kender godt. Man de mødes allerede samme Formiddag helst om en Time?

Journalisten kommer. Martin siger uden Omsvøb, at Folket maa have Paroler. Fra og med, at den offentlige Presse har faaet Mundkurv paa, maa der skabes en privat Presse. Kan han, Journalisten, inden Aften have et Opraab til Befolkningen færdigt?

Journalisten svarer øjeblikkeligt ja. Hr. Martin sammenkalder sine Medarbejdere og beder dem indfinde sig til Ekstraarbejde om Aftenen Kl. 8. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ indfinder Journalisten sig med et Opraab, som har virkelig Slagkraft.

"Vi talte en Del om Situationen oppe paa Redaktionen i Dag", siger han, "og der var en, der sagde, at det vilde gaa rent galt, om ikke Folk vendte Front mod Magthaverne paa en saadan Maade, at der blev en skarp Grænse mellem dem og os. Derfor har jeg skabt Opraabet og Parolen: Den, som hjælper Magthaverne, er en Forræder. Gør Front mod Magthaverkliquen! Slut Front om Friheden!"

Martin sætter sine Kontordamer og Sekretærer i Gang. Duplikeringsmaskinerne spyer Flyveblade ud, flittige Fingre folder dem og lægger dem i Kuverter, som andre flittige Hænder har skrevet Adresser paa - Adresser til Venner og Bekendte, til kendte Mænd og Kvinder i Samfundet, til Folk, som man ved staar paa den rigtige Side. Ved Tolvtiden om Natten er 5000 Eksemplarer færdige i lukkede, frankerete Kuverter. Næste Morgen cykler et af Varehusets mange Bude hen til Hovedpostkontoret og indleverer hele Brevpakken i Afdelingen for Masseindlevering.

"Det her bliver jo en hel Avis", siger en af Sekretærene begejstret. Avis! Ordet slaar ned i Martin. Javist! En Avis skal det blive! Men hvad skal den hedde? "Front mod Magthaverne?", "Fri Front?", "Frem for Friheden?"

Pludselig siger Budet, som de ogsaa har med i Raadslagningen: "Frihedsfronten". Han spytter brun Tobakssaft, han er 16 Aar og er netop begyndt at tygge Skræa.

Ordet er sagt. Avisen er døbt. Ja, selve Parolen er skabt.

Personalet sætter en Abonnementsliste op ved Hjælp af Telefonbogen og Hukommelsen. Listen tæller snart fem Tusind Navne. Man bestemmer sig for et Oplag paa 5000 og begynder allerede at skrive Kuverter i Serier. Og Hr. Martin siger:

"Vi kan naa mindst ti Gange saa mange. Paa hvert Ark skal det staa baade foroven og forneden: Denne Avis er ikke Deres personlige Ejendom, men hele Folkets, giv den derfor videre!"

Og saa udkommer første Nummer af "Frihedsfronten". Det begynder med et nyt Opraab, som Journalisten har skrevet, og som gaar ud paa, at Modstanden maa være passiv. Man maa ikke gribe til Sabotagehandling, det tjener ikke til noget, man maa tie, knytte Hænderne i Bukselommerne, lade som ingenting, men ikke et Øjeblik gøre Indrømmelser til Modstanderne. Derefter følger en Sensation: Avisen gengiver Ord til andet den hemmelige Forordning, som alle Landets Aviser har faaet tilstillet, og som viser, hvor haard Censuren allerede er blevet. Og saa kommer Avisens store Triumf: den meddeler i sin Helhed det Brev, som Justitsministeren har sendt Politimesteren i G., og hvori der staar:

"Vi har endnu et Flertal imod os blandt Befolkningen, og da det ifølge min personlige Overbevisning ikke er tilstrækkeligt at drive Propaganda, skal De, Hr. Politimester, til enhver Tid stille indtil 50 % af Deres Mandskab til Rædighed for det hemmelige Polit, hvis

Opgave det er at uskadeliggøre alle Ledere og Agitatorer blandt Modstanderne."

Avisen vækker enorm Opsigt og læses ikke blot af halvtreds Tusind, som Reklamechefen regnede med, men af over femoghalvtreds Tusind Mennesker. Mange skriver den af paa Maskine og sender den videre i flere Gennemslag til Venner og Bekendte.

Men vor Ven har faaet Blod paa Tanden. Han skriver selv et Opraab til alle Landets Politibetjente og kræver af dem, at de ikke stiller sig til Disposition for Magthaverne, men nægter at udføre enhver Ordre, som falder uden for Rammerne af deres Opgaver i normale Tider. Opraabet duplikeres.

Og saadan gaar det til, at alle Landets Politibetjente pludselig finder Opraabet i deres Brevkasse om Morgen. De reagerer forskelligt, men de fleste har fattet deres Beslutning: hellere dø end gaa Magthavernes Erinde.

Men der er ogsaa begyndt at udkomme andre Aviser, dels uden Navn, dels med lokkende Titler. Nogle af dem er tydeligt skrevne af Folk, som aldrig før har haft en Pen i Haanden, nogle er fulde af Skaldsord og Kraftudtryk, andre er formelt ulastelige og stammer tydeligt fra skrivervante og rutinerede Mennesker. Hr. Martin faar ofte fat i dem, Venner og Bekendte giver ham dem uden at ane, at han selv leder Landets mest kendte "uofficielle Avis". Han finder Paroler og Slagord i dem, som har brugt i sin egen, og nu begynder man at finde følgende Sætning under mange Opraab: "Sæt dette ind i de øvrige hemmelige Aviser!" Frihedssenderen er ogsaa kommet i Gang og arbejder efter præcis samme Linier som Aviserne.

En Dag bliver Hr. Martin ringet op af en Ingeniør Lewis. Om de kunde træffe hinanden? Ved Hjørnebordet længst til venstre paa den og den Café paa det og det Tidspunkt. Det gælder vigtige Ting!

Martin indfinder sig og træffer en ukendt, men meget sympatisk Herre. De bestiller Kaffe, og den anden siger:

"Som De forstaar, hedder jeg ikke Ingeniør Lewis. Det er bare mit Pseudonym. Mit virkelige Navn kunde jeg godt røbe for Dem, men det er bedst, at jeg ikke gør det, saa har De een mindre at tænke paa, hvis De skulde komme i Forhør af den mere pinlige Slags."

"Forhør af mere pinlig Slags!" siger Martin forfærdet, "mener De?"

"Ja. Det første, som vi har faaet Basked om, fandt Sted i Forgaars. En ung Mand, som var mistænkt for at vide noget om et hemmeligt Vaabenlager, blev udsat for Tortur saa voldsomt, at han døde nogle Timer senere. Men han sagde ikke Spor. Jeg har skrevet Detaljerne op her, saa De kan offentliggøre dem i næste Nummer af Deres Avis."

Martin ser mistænksomt paa ham.

"De undrer Dem over, hvordan jeg kan vide, at De er Leder for den Gruppe, som udgiver "Frihedsfronten"? Det er meget ligetil. Deres Chef er jo en Mand med mange Venner og nyder stor Tillid. Jeg taler fuldstændig åbent med Dem, fordi jeg ved, at jeg kan stole paa Dem. Deres Chef staar stadigvæk i Forbindelse med gamle Venner og ved, at der af de bedste Mænd i vort Land er dannet en lille Komité paa fire Medlemmer. Denne Centralkomité skal lede hele Frihedsfrontens Arbejde. Den skal skaffe Penge og støtte alle de hemmelige Organisationer efter Evne, og den skal forsøge at gennemføre, at Frihedsfrontens Politik følger en bestemt Linie. Jeg er derfor blevet anmodet om at henvende mig til Dem og opfordre Dem til at slutte Dem til os. Det væsentlige er, at De paa den Maade kan faa tilstrækkeligt med Penge, og at De ikke udfærdiger Opraab, som ikke er godkendte af Frihedsfrontens hemmelige Ledelse."

I dette Øjeblik viser Reklamechefen Martin, at han ikke bare er en dygtig Organisator og en brændende Frihedskæmper, han er ogsaa blevet Politiker. Uden et Sekunds Tøven svarer han:

"Desværre maa jeg afslaa Deres elskverdige Tilbud, Ikke fordi jeg ikke nærer stor Respekt for vore gamle Ledere i det politiske, sociale og industrielle Liv, skønt de gennem Deres Mangel paa Handlekraft førte Landet ind i dette forfærdelige, som nu sker. Men fordi jeg har opdaget, at det er Folket, som leder, og Folket som skal lede Frihedsfronten. Jeg udfærdiger ingen Oprebs- eller Haand- og Fødder-erstat, efter hvordan Stemningen er. Jeg forsøger at faa fat paa Folkets Indstilling, jeg taler med Mennesker af alle Samfundsklasser, jeg aflytter Folkemeningen. Og hvis jeg endelig skulde udfærdige et Oprebs, som gik imod Folkeviljen, saa ved De selv, at Folket ikke vil følge det. Derfor maa jeg ubetinget modsætte mig, at Frihedsfronten faar en fælles Ledelse. Frihedsfronten skal staa virkelig fri, den skal bygge paa Folket, ledes af Folket og tjene Folket. En Nationalkomité, hvis Beslutninger vi ikke kan have Indflydelse paa, og som vi ikke kan maa, ja, som vi ikke engang kan kontrollere, den kan vi heller ikke godkende.

Ingeniør Lewis svarer:

"Jeg forstaar Deres Synspunkt. Jeg er ikke enig med Dem, for jeg mener, at en stærk Organisation med en fælles Ledelse vil blive mere effektiv end alle de spredte Tiløb, som nu finder Sted. Men jeg bøjer mig i hvert Fald for Deres Svar. De skal gøre præcis, som De vil, og vor Beundring for Deres Indsats er lige saa stor som før. Dette var i forbigående sagt ikke den mindste Sejr, som Reklamechefen Martin vandt for Frihedens Sag!

Og nu maa vi berette lidt om en Kontordame, som hedder Eva.... Hun er kun 19 Aar, men et energisk Pigebarn. Hendes Farbroder blev arresteret som Gidsel og sat i det hemmelige Politis Fængsel i Byen. En Dag kom en ukendt Mand hjem til Familien med en lille Meddelelse, skrevet paa Toilettpapir: "Overbringeren af dette er paalidelig. Jeg har det godt, men faar meget lidt Mad. Kan I forsøge at sende en Pakke? Giv Overbringeren lidt Tobak, som han kan smugle ind til mig. Giv ham nogle Stykker Smørrebrød. Jeg er ved godt Mod. Dette skal ikke vare længe. Hilsen til jer alle."

Der fandtes ingen Underskrift, men Haandskriften var ikke til at tage Fejl af. Eva saa straks Chansen, talte alene med Manden og forklarede ham, hvad det vilde betyde at have Forbindelse med Fængslet. Hun spurgte, om han kunde paatage sig at være Mellemand.

Manden gaar med til dette, en Smule angstelig, men villig til at hjælpe til. En Maaned senere lever og aander han kun for sin Opgave. Han har set Fængernes Glæde, naar de faar Nyheder udefra, og han har været med til at redde Mennesker fra Tortur ved at bringe dem Meddelelse om, at de trygt kunde angive deres Medarbejdere, fordi disse allerede var i Sikkerhed. Nu er han aldrig angstelig eller betænkelig. Gennem ham faar Eva en Aften Besked om, at Georg - som vi mindes fra tidligere - er blevet udsat for Tortur. Eva skynder sig til Martin, som straks skriver Referatet af Torturen ned for at offentliggøre det i næste Nummer af "Frihedsfronten".

"Men vi maa redde Georg!" siger han. "Folk trænger til en Demonstration, som viser, at Frihedsfronten ikke er magtesløs."

Martin og Eva lægger Planen i Løbet af nogle Timer. Eva tilbyder straks at skaffe to unge Mænd (hendes Forlovede og hans Broder), som er villige til at tage Politiformer paa og hente Georg fra Fængslet. Nu gælder det bare Transportproblemet - thi Fængslet leder jo

ikke nogen Fange komme ud uden skriftlig Ordre fra det hemmelige Politis. Og hverken Martin eller Eva ved, hvordan en saadan ser ud.

"Vi tager Chansen og laver 'selv en', siger Martin.

De duplikerer det Dokument, saaledes som de omtrent tænker sig, at det hemmelige Politis vilde affatte det, og indsætter Georgs Navn med Blæk paa en prikket Linie; en utydelig Underskrift forneden skal betyde "Kriminalraad E."

Ved Syvtiden om Morgenen kommer Evas Forlovede og hans Broder og henter Uniformerne; derefter kører de ud til en Privatklinik, hvis diskrete Sygebil de laaner, og til Slut ved Nitiden om Morgenen indfinder de sig i Fængslet i strålende Humør, brutale og frække, oplagte til hvad som helst.

"Kom frem med Liget", siger de og opfører sig paa alle Maader, som enhver Politisoldat vilde.

Det gaar. Georg bliver i bevidstløs Tilstand sluppet ud og kørt ind i Sygebilen. Og den kører bort - til Privatklinikken, hvor Georg faar en kyndig Behandling, som redder hans Liv.

Resten gaar af sig selv. Georg fotograferes i Sygesengen, Fotografiet klæbes ind i et falsk Pas. Martin efterlaver de udenlandske Pasmyndigheders Underskrifter og stempler overalt, hvor der skal stemples. Og saa bestiller han pr. Telefon Sygevojn i Ekspresen til Udlandet, sender et Bud hen med Fængens Billetten og en Del Ekstraudgifter, og til Slut køres Georg endnu halvt bevidstløs, men uden for al Fare til Stationen og kører med sit udenlandske Pas i Lommen over Grænsen.

Som vi husker, blev imidlertid en af de to "Politisoldater" nogen Tid senere arresteret, da han blev genkendt som en af de to, der havde smuglet G. ud af Fængslet. Han blev sparket ihjel under Forhøret. Det var Evas Forlovede.

Hun er som foranet af Sorg den første Dag. Den næste er hun igen i Aktion. Nu har hun større Grund end nogen Sinde til at arbejde for Friheden. Hun gaar til Martin og siger, at hun ikke længere kan deltage i Lødelingen af "Frihedsfronten". Forbindelserne med Fængslet lægger Beslag paa alle hendes Kræfter. Hun maa koncentrere sig om den Opgave. Men naturligvis fortsætter hun med at levere Nyhedsmateriale.

I Virkeligheden er det store Planer, hun omgås med. Hun samarbejder med sin døde Forlovedes Broder Erich, og de enes om at lægge Grunden til en ny og betydningsfuld Organisation. Erich er Ordfører for Lagerarbejderne i det store Importfirma Ruhleben & Co. Han siger:

"Grossererer er en svag Mand og en forsigtig Mand, men jeg tager ikke Fejl af Folk. Min Nese siger mig, at han er all right. Jeg vil opsøge ham."

Og han opsøger Grosserer Ruhleben og opdager, at hans Nese ikke har ført ham paa Vildspor. Ruhleben hører paa hans Planer, men afbryder:

"Jeg vil ikke have detaljer at vide, jeg stoler paa Dem. De har fuld Frihed til at gøre, som De vil, og Pengene skal det ikke komme til at mangle paa. Jeg kan anviser et Beløb til Udvidelse af Magasinet, og De kan sætte Folk i Gang der for et Syns Skyld. Jeg ser gerne, at De betragter mig som Medlem af Organisationen, men ikke som Leder eller Overordnet. Jeg er underordnet i alt dette og tager imod de Ordre, som De giver mig - saafremt de er nogenlunde fornuftige."

Og Ruhleben faar Ordre. Han faar Ordre til at sende sin paalideligste Handelsrejsende til Udlandet for at faa Kontrakt paa et Parti Varer. Hver 10. Kasse skal imidlertid indeholde Revolvere, Ammunition og et høj-eksplosivt Sprængstof.

Det sker. Kasserne ankommer med et Fartøj og løsses paa Kajen. Om Aftenen kommer en Havnearbejder med en Rulle Papir under Armen og en Klisterdunk. Ingen ser, at han klister nye Mærkesedler paa hver 10. Kasse, Mærkesedler hvorpaa der staar:

Forsigtig!

Forsigtig!

Til

Det hemmelige Statspolitiet

Afsender: Krupp-Werke, Essen.

Næste Morgen ganske tidligt, Klokken er endnu ikke 7, samles 5 af Lagerarbejderne paa Ruhlebens store Lager. Straks efter kommer Eva med en stor Taske. De aabner den og udtager fine, nye Politiformer, ifører sig dem og sniger sig usete ned til den store Lastbil, som de paa Forhaand har taget Firmaskiltet af. Saa gaar det af Sted ned til Havnen, og netop som Arbejdstiden begynder, kører Lastbilen frem uden for Kajens store Lagerhal. "Politisoldaterne" hopper ud og begynder at lasse Kasserne paa Lastbilen. Toldopsynsmændene kommer og de skæmter med ham. Han er sky og ler blødt. Saa gaar det af Sted hen til Toldstationen. "Politisoldaterne" peger blot paa Kasserne og vinker fornejede. Det hele gaar som en Leg.

Om en Time senere staar en Række Kasser - uden Mærkesedler - opstillede paa et særligt Sted inde i Ruhleben og Co.'s store Magasin.

Eva og Erich inviterer en Aften nogle unge Idrætsmænd hjem til sig og fremlægger Planen.

Ideen slaar an, ja, modtages med fanatisk Henrykkelse. De syv gaar i Gang, og en lille Tid efter sidder Eva og Erich inde med Videt om over 15 Organisationsgrupper, som de inddeler i smaa selvstændige Afdelinger. Eva gaar til en Slagtning, som er Officer, og faar ham til at skrive en lille Instruktion om Vaabenbrug, og hvordan man benytter høj-eksplosive Sprængstoffer. Manuskriptet tager hun med sig hen til Martin, som lader det duplikere i flere Hundrede Eksemplarer. Nu har Grupperne ikke blot Vaaben og Ammunition og Sprængstoffer, men ogsaa en Lærebog, og paa Friidag og paa Søndagsture i Skovene afholdes der Øvelser.

Jeg maa fortælle Historien om Eva færdig, selvom den maaske ikke har saa stor Betydning for Frihedsfrontens Arbejde i sin Helhed. En Dag arresteres en Mand i en Fem-Mandsgruppe (naturligvis ikke paa Grund af sit militære Arbejde, som det hemmelige Politiet ikke aner noget om, men ganske simpelt, fordi han tilfældigvis i andres Nærværelse har udtalt sig nedsettende om Regimentet). Gruppen leder ser sig om efter en Mand, der kan erstatte den arresterede, og henvender sig til en gammel Dekanet. Denne gaar med Liv og Sjæl op i Sagen - tilhelvede" paa 10. Maaned, og det hemmelige Politiet har kaldt ham til sig og sagt, at hvis han med sin kendte fjendtlige Holdning til Regimentet kunde komme ind i en hemmelig Organisation og skaffe Politiet en eller anden Oplysning, skulde hans Broder slippe fri. Hvis ikke, vil han blive pint ihjel. Den forskrækkede unge Mand har givet efter for Truslerne, men da han er kommet med i den lille Militærgruppe, kan han ikke formaa sig selv til at angive sin gamle Ven Gruppen leder og heller ikke de nye storartede Kammerater. Istædet for giver han sig til at udspionere Gruppen leder for maaske at komme paa Sporet efter en mind

færlig Person at angive. Og til Slut opdager han, at Gruppen omgaas med Eva. Og en Kvinde kan det vel ikke være saa slemt at angive, tænker han.

Næste Gang han kaldes til Forhør hos det hemmelige Politiet - hvis Kontor er camoufleret som et Reklamebureau - udsættes han for frygtelige Trusler, og modvilligt angiver han da Eva: "En Mand, som jeg tror har noget at gøre med Militærgrupper, opsøger hende nu og da."

Saa holder Politiet Øje med Eva. De opdager snart, at en Mængde Mænd kommer og gaar hos hende. Ukendte Mænd, ganske vist. "Hun er vel bare en Luder", siger en af Spionerne og tygger paa Cigarstumpen. Men det hemmelige Politiet er af en anden Mening. En Morgen Kl. 5 henter de hende. De anbringer Folk i Løjligheden for at anholde dem, som kommer, men der kommer ikke andre end et Bud med en Regning; han bliver hurtigst muligt sendt til Koncentrationslejren. Alle de andre, som vilde have opsegt hende, havde nede fra Gaden opdaget, at Rullegardinerne i hendes Vindue ikke var RULLET HALVT NED - Aftalen gik ud paa, at der kun var fri Bane, hvis Gardinerne var rullet halvt ned. Eva havde rædsomt naaet at rulle dem op, da hun blev taget.

Saa kommer Eva i Forhør. Hun er blevet overrumplet og har ikke naaet at fra Gigt pillerne med sig, som laa i Paandtasken. "De behøver ingen Paandtaske i Fængsel", havde Betjentene sagt og leet raat.

Forhøret ser i Begyndelsen ikke ud til at blive saa svært. Det er, som han havde tænkt, han som angav hende: Kvinder er de ikke saa haarde ved. Men saa begaar hun en Dumhed. Hun nægter at svare paa et Spørgsmaal, og den intelligente Kyniker, som forhører hende, marker det hurtigt.

"De kender noget til Vaabensmuglingen", siger han, "De ved, hvordan Vaabnene smugles ind. Vi har vore Oplysninger, det hjælper ikke at nægte."

"Nej," svarer hun, "men det hjælper at tie."

Det var Dumheden. Nu er de sikre i deres Sag. HUN VED NOGET.

Først bliver hun slæet. Hun vagrer sig ved at svare, ... (den følgende Redegørelse for "Forhøret" er udgaaet i det svenske Oplag.)

Eva og hendes Forlovede faldt for Frihedens Sag. Navnløse gaar de ind blandt dem, som gav alt for Menneskenes Frihed og Ret.

Erich kommer sig, da Eva bliver arresteret, og Militærgrupperne er yderst forsigtige. Men der sker ikke mere. Erich kommer tilbage fra sin "Ferie", og Militærgrupperne begynder at arbejde igen.

Saa faar ogsaa han et Møde med Ingeniør Lewis. Men Erich giver uden at kende Martins Indstilling samme Svar, som denne gav: Ingen fælles Ledelse for Militærgrupperne! De skal gerne paa Opfordring paatage sig specielle Opgaver, men de kan ikke indordne sig under en ukendt Ledelse, de maa staa frit.

Ogsaa over for ham bøjer Ingeniør Lewis sig. Men han siger:

"Den Dag kan komme, da alle Landets militære Grupper maa gaa til Aktion. Og da gælder det om, at Arbejdet fordeles rigtigt. Da maa der handles efter en fælles Plan. Er De villig til i det Øjeblik at stille Deres Grupper til Disposition?"

"Ja", svarer Erich, "det er jeg. For jeg gaar ud fra, at det er Hensigten at genoprette vort frie Samfund. Hvis vi ser, at det er en Gruppe eller et Parti, som tager Magten, og som ikke respekterer Konstitutionen og vort frie Grundlag, vil vi fortsætte Modstanden ogsaa mod de nye Magthavere."

Ingeniør Lewis nikker.

"De kan være rolig", siger han. "Derfor beder jeg Dem jo heller ikke om at tale om, hvor De har Vaabenlagre, eller hvem der er Medhjælpere. Vi ønsker bare, at De skal følge vor fælles Plan, saa længe De med Deres egne Øjne kan se, at vi arbejder for Genoprettelsen af det frie Samfund. Saa snart De faar Mistanke om, at det er nye Magthavere, som er ude, har De baade Ret og Pligt til at vende Vaabnene mod de nye politiske Spekulanter."

Erich nikker.

"Det er, som det skal være. Saa gør vi os rede til at indordne os i Planen. Jeg kan for Øjeblikket stille tres Mand, som er velbevæbnede og har temmelig store Forraad af Sprængstoffer."

"Saa skal vi udarbejde nøjagtige Instruktioner for de tres i Forbindelse med den store Generalplan," siger Lewis.

Saa sker det en Dag, at en ung Haandværker, som er beskæftiget med Reparationer i det Hus, hvor Reklameschef Martin bor, begynder at tale med denne om, hvor vaklende Holdningen er blandt Haandværkerne. "Mange har rent tabt Modet", siger han. "Det gaar ogsaa nedad med Fortjenesten, for kun de, som er Tilhængere af Partiet, faar de offentlige Arbejder."

Martin indser straks, at der maa gøres noget. Han beder Ingeniør Lewis om at opsøge sig. Lewis kommer allerede samme Aften. Martin siger, at der maa gøres noget blandt Haandværkerne, han tænker paa at sætte en Propaganda i Gang, og han behøver Penge.

"Det er ikke nødvendigt", svarer Ingeniør Lewis. "Vi observerede Forholdet allerede for en Maaned siden. Derfor har Nationalkomiteén udsendt fjorten Mand, som rejser rundt i Landet og taler med alle mere betydelige og paalidelige Haandværkere for at orientere dem om Situationen. Vi har en Følelse af, at de magthavende ogsaa kender til dette svage Punkt og forbereder en Aktion for at faa Haandværkerne over til sig. Derfor bør vi holde tæt i Propagandaen."

Der gaar en Maaned. Saa faar Martin pludselig at høre af en gammel Ven, at der i Justitsministeriet ligger et Lovforslag om, at alle Haandværkere skal indregistreres i et upolitisk "Laug", som skal ledes af en af Regeringen udpeget Formand.

Allerede samme Aften er Ingeniør Lewis oppe hos Martin, som tager Vin og Cigaretter frem, og de sætter sig til at resonnerere.

"Jeg ved", siger Martin, "at man mange Steder mener, at vi maa spare paa Folk. So Procent af, hvad vi kan kalde for vort Folks ledende Personligheder, sidder enten i Fængsel eller er flyttet til Udlandet. Vi har set, at det hemmelige Politi systematisk tager vore bedste, klogeste og dygtigste Mænd. Fremtvinges nu en kritisk Situation, ved at Haandværkerne nægter at gaa ind i det nye Laug, bliver der Massearrestationer og Henrettelser. Vi mister en Mængde gode Folk, og mange hemmelige Organisationer kommer til at staa uden Ledere. Mange frygter for, at Terrorskruen spændes alt for hurtigt."

Man husk, at der i denne Tid er vokset en hel Elite frem af navnløse Mennesker, som er opfostret i Kampen, og som har baade Duellighed og Vilje til at føre den videre. Desuden spændes Terrorskruen i alle Tilfælde, enten vi gør noget eller ikke. Det gaar helt automatisk. Og hvad risikerer vi ikke, hvis vi lader Haandværkerne finde sig i Forordningen? Det vil sprede Defaitisme over hele Linien! Alle svage Sjæle har da fundet et Paaskud til at slippe af i Modstanden. Det vil opløse hele Frihedsfronten. Men jeg vil ikke misbruge "Frihedsfronten" til at skabe Uenighed om Linierne. Jeg vil afvente, hvad Haandværkerne selv siger."

Ingeniør Lewis deler helt og fuldt dette Synspunkt.

Og den enkelte spaar, men Folket raa'r. Forordningen offentliggøres

i alle Morgenaviser en Mandag. Samme Dag kommer Snedkermesteren i Varehuset til Martin og siger:

"Kan De ikke hjælpe os med at faa Forbindelse med en hemmelig Avis, De, som har saa gode Forbindelser alle Steder? Vi maa have sagt, at Haandværkerne skal sende et Brev ind til Ministeriet og anmelde deres Udtrædelse af dette her Laug, som de er blevet medlemmer af uden at være blevet spurgt, bare ved et Pennestrog af Justitsministeren."

"Er dette bare Deres personlige Opfattelse?" spørger Martin.

"Ja nej", siger Snedkermesteren, "jeg kender en Masse Haandværkere, som vil protestere. De regner dette her for at være en god Anledning til at udrydde den slappe Moral, som har hersket mellem Haandværkerne i den sidste Tid. Vi faar mange, mange med os, blot vi kan komme til at tale med hinanden."

"Tal med saa mange, De kan," siger Martin. "Saa skal jeg forsøge at faa Forbindelse med en hemmelig Avis."

Tirsdagenummeret af "Frihedsfronten" indeholder ikke et Ord om Haandværkerkrisen. Men Tirsdag Middag kommer Snedkermesteren op til Martin sammen med et Par andre Haandværkere og beretter, at de alle har indsendt Anmeldelse om Udtrædelse af Laug til Ministeriet, og at en hel Del har gjort det samme paa egen Haand.

"Skaf mig inden Aften Oplysning om mindst hundrede Tilfælde, hvor Haandværkere har anmeldt deres Udtrædelse", siger Martin, "og giv mig Teksten til en saadan Anmeldelse, saa skal vi se."

Om Onsdagen udkommer "Frihedsfronten" med et Ekstranummer. Hele Numret handler kun om Haandværkerkrisen. "Vi har allerede i Dag faaet Oplysning om 174 Haandværkere i Hovedstaden", staar der, "som har sendt Departementet et Brev, hvori de meddeler deres Udtrædelse af det nye Laug. Brevet er holdt i følgende Form...." Og saa følger Teksten. "Vi formoder", slutter Artiklen, "at de 174 vil blive fulgt af Tusinder andre."

Og i Torsdagsnumret af "Frihedsfronten" staar der, at man har faaet Meddelelse om yderligere 216 Udmeldelser. Og om Tirsdagen siver det ud fra Justitsministeriet, at 89 % af Landets Haandværkere har anmeldt deres Udtrædelse af det nye Laug.

Vi vil i denne Forbindelse forbigaa, hvad det hemmelige Politi foretog sig, blot navne, at hver femogtyvende Haandværker blev arresteret og sendt paa Tvangsarbejde i fra 3 til 12 Maaneder. Det blev ikke til Belejringstilstand, og heller ikke blev der foretaget nogen Henrettelser. Derimod havde Frihedsfronten faaet et mægtigt moralsk Rygstød, Stemningen blandt Folket var fastere og bedre end nogen Sinde før. Og Ingeniør Lewis maatte erklære over for Martin:

"De havde Ret. Reaktionen kom spontant, selvom den Orientering, vi havde leveret paa Forhaand gennem vore 14 Rejsende, sikkert har været medvirkende. Det var at saa i god Jord. Men en saa storslaast Aktion - ja, jeg indrømmer det: her i Landet kan Befolkningen virkelig styre sig selv!"

Og saa træffer vi vor gamle Ven Bruce. Han er blevet som et nyt Menneske, siden han kom ud af Landet. Hele hans Virkelyst, al hans Energi og hele hans Livlighed er blomstret op igen. Han bearbejder Parlamentsmedlemmer, Ministre, Avisredaktører, Foreningsledere. "De maa forstaa, hvad det er, der sker hos os, der er Fare for jer ogsaa!"

En Dag sidder han sammen med en fremtrædende Politiker paa en Fortovsrestaurant og nyder en Aperitif. De taler om dit og dat, og i Samtalens Løb spørger Politikeren, hvorledes det virkelig var muligt for Bruce at komme ud af Landet.

"Det kan jeg ikke sige", svarer Bruce. "Netop dette, at jeg ikke kan sige et eneste Ord om, hvordan jeg slap ud, viser vel, hvorledes vi har det derhjemme! Men Guderne skal vide, at jeg gerne vilde tale, vilde fortælle Dem om alt det Heltemod og al den Behændighed, som vore hemmelige Organisationer opviser! Aldrig vil jeg glemme de to stoute, kække Karle, som hjalp mig det sidste Stykke..."

Bruce bliver ikke skygget. Spionageafdelingen har ikke saa mange Folk at afse. Men netop i dette Tilfælde sidder der en lumpen Fyr ved et Bord i Nærheden. Han opfatter de sidste Ord: "...de to stoute, kække Karle, som hjalp mig det sidste Stykke..."

Man finder snart ud af, paa hvilket Sted ved Grænserne Bruce er dukket op. I det frie Naboland er Politiet jo ikke særlig interesseret i at hemmeligholde Detaillier. Det er ikke svært at faa et vide, ved hvilken Vagtstue den fremmede meldte sig. Og saa sendes Telegrammer til Hovedstaden, og det hemmelige Politiet giver sin Besked til Afdelingen i Grænsebyen.

Her er det en let Sag at finde de to "stoute, kække Karle". Der er ingen Tvivl hos Politibetjenten om, at det er Brødrene Lietz paa den lille Gaard ved Elven. Men man arresterer dem ikke. Man holder blot Udkik.

Og saa opdager man en Aften, at den rare gamle Urmager Berg indfinder sig hos Lietz med fem mystiske Personer, som aabenbart er Flygtninge. Man følger skjult efter og lader dem ovenikøbet forsvinde over Elven. Fra Buskene iagttager Politiet Brødrene Lietz, som rører dem over i den tilsyneladende raadne gamle Baad, som ingen før havde fæstnet sig ved.

Derefter begynder man at arlytte Urmager Bergs Telefon. Lytteapparater kobles ind, hver Gang har faaet en Rigstelefontale fra Hovedstaden. Og to Dage senere har de fat i en Ende.

"Jeg sender tre Øsker til dig i Aften", siger Stemmen i den anden Ende af Traaden. "Du maa hente dem straks i Morgen tidlig, saa de ikke bliver ødelagt..."

Politiet har holdt en Linie til Hovedstadens Telefoncentral aaben. Der sidder nu en Politifunktionær og venter. Han bliver spurgt: Hvorfra kom Samtalen til Urmager Berg?

Det er ikke svært at finde ud af. Det var fra et lille Hotel i Centrum.

Man tager derind i Bil. Telefonisten forklarer en Smule forskrækket for den civilklædte Politimand, at Samtalen blev ført af en af Hotellets gamle Gæster, en Mand, som i et Aars Tid havde boet der i Pension, en ældre Kontorchef, som var ansat i det store Værhus.

Politibetjentene gaar op paa Mandens Værelse. Han sidder der og lægger Kabale. De arresterer ham, men fører ham indtil videre ikke væk. Man kan vel vente, at der kommer en eller anden og opsøger ham for at meddele, at "Øskerne" er afsendt. Men der kommer ingen. Sent om Natten giver de op og kører Kontorchefen til Fængslet. Samtidig afgaar der Ordre til at arrestere Urmager Berg. Men han er forsvunden som Dug for Solen. Saa opsøger Politiet de to Brødre Lietz. De bliver paagrebet, netop som de skal til at ro over Elven.

Hvad er der sket?

Pigen ved Omstillingsbordet er den, der forsyner Hotellet med hemmelige Aviser, som hun faar hos en Syerske. Det har givet hende Smag for Frihedsarbejde, og hendes Fantasi har ofte arbejdet. Hun har udtænkt spændende Situationer, hvor hun viser enestaaende Snarraadighed. Hun harer til dem, som gerne drømmer Dagdrømme. Da der kommer Forespørgsler i Telefonen om Urmager Berg, forstaar hun, at det store Tilfælde endelig er kommet. Hun tager en Ilsamtale til Berg og siger:

"De er opdaget. Forsøg at slippe væk, hvis det er muligt!"

Og saa ringer hun ud til Portieren paa Hotellet: "Kontorchefen meddeler, at han ikke er hjemme i Aften."

Da derfor den undersætsige lille Mand, som kalder sig for Wang, kommer for at rapportere, at "Øskerne" er afsendt, maa han gaa med uforrettet Sag. Urmager Berg benyttede sig paa sin Side af Bagvejen gennem Haven. Han fik en Dreng af Sted til Brødrene Lietz for at underrette dem, selv tog han Aftentoget sydgaa for at komme over Grænsen paa et andet Sted.

Om Dagen efter faar Martin at vide, at Kontorchefen er arresteret i Fængslet for "Øskerne". Ifølge den anden Dag var det bedste Resultat. Nu maa vi til at bygge en ny op.

To Dage senere meddeler Aviserne, at Brødrene Lietz er blevet skudt for "statsfjendelig Virksomhed".

Kontorchefen bliver taget i Forhør, men han kan ikke med sit bedste Vilje angive nogen Anden end Urmager Berg. Helt hans Rollespil har bestaaet i at ringe Besked til Berg. Beskeden fik han af en undersætsig lille Mand, som kaldte sig Wang, og som opsøgte ham uregelmæssigt, men ofte. (Han taler derimod ikke om, at han ogsaa har haft til Opgave at holde Folk gemte paa forskellige Steder for at sende dem væk gennem Wang, hver Gang denne viste sig). Han skælder sig til Wang i Koncentrationslejr.

Resultatet af Bruces uskyldige Replik. To Mand skudt, en Mand

halvandet Aar i Koncentrationslejr, en Exportlinie ødelagt.

Pludselig staar Martin der uden Mulighed for at sende Folk til Udlandet, naar de kommer i Farezonen. Den frædelige Kontorchef havde været hans eneste Forbindelse. Men saa vil Tilfældet, at en af Værelsets Lastbilchauffører kommer op til ham paa Kontoret. Manden siger,

at han skal transportere en større Forsendelse til Firmaets Filial i en af Grænsebyerne - om Er. Martin har noget, som skal med?

Martin tænker sig lynhurtigt om. En Provokation? Han tror det ikke, men vover ikke at løbe Risikoen. Han siger nej, hvad skulde

det være?

"Jeg ved ikke", siger Chaufføren med et Glimt i Øjet. "Men jeg har nu tit haft levende Last med, hvis De forstaar, hvad jeg mener."

Martin var lige ved at lade højt. Export har altsaa fundet Sted med Firmaets egne Biler, uden at han har anet det!

"Hvorfor kommer De til mig med det?" spørger han.

"Det er, fordi den, der leverede Lasten, plejede at faa den gennem Kontorchefen, som blev arresteret forleden Dag. Det vidste jeg ikke før end i Dag, da Wang - ja, han kalder sig Wang - fortalte mig det. Og Wang sagde, at Kontorchefen havde sagt, at hvis der skulde ske noget, saa kunde vi henvende os til Dem. Men nu synes Wang ikke om at henvende sig til Folk, han ikke kender, derfor bad han mig gaa op og tale med Dem."

"Det er all right", siger Martin. "Jeg maa tale med Wang. Han kan stole paa mig, som jeg stoler paa ham."

"Saa vil jeg sige til ham, at han skal gaa hjem til Dem i Aften", siger Chaufføren. "Passer det ved Titiden?"

Og Klokkeren kommer den lille undersætsige Mand, hvis Pseudonym er Wang, op til Reklamechef Martin. Denne siger rent ud:

"Jeg vil helst ikke paatage mig at organisere Exporten. Jeg arbejder i Propagandaen, og man bør aldrig blande to Organisationer sammen."

"Aldeles rigtigt", siger Wang. "Men Linien er spændt. Som De ved, er Brødrene Lietz skudt. Det var de bedste, vi havde. Jeg kommer til Dem for at bede Dem rejse ned til Grænsebyen og organisere en ny Grænseovergang. Kontorchefen var saa forsigtig, forstaar De, han turde ikke. Men De har Forstand paa Organisation. Hvis De blot

vil ordne Ruten for mig, skal jeg besøge Resten. Siden behøver De ikke at have nogen Bekymring for Exporten. Vi arrangerer det blot saaledes, at jeg opsøger Dem nu og da eller telefonerer og spørger, om der er noget. Og hvis "der er noget", betyder det, at De har gæmt Folk, som jeg skal skaffe ud af Landet.

Nogle Dage senere rejser Martin med Grænsopasset i Lommen til Grænsebyen for at ordne noget med en Reklamekampagne for Firmaets Filial der. Og da Martin vender tilbage til Hovedstaden, findes der en ny og effektiv Rute.

Nu har Martin imidlertid det Princip, at Organisationerne ikke skal blandes sammen eller have flere opgaver paa en Gang. Det lille Gruppe skal have sin bestemte opgave og blot have disse forbindelser med de andre. Derfor vil han ikke bruge sin nye Linie til andet end Export, den skal ikke benyttes til Postgang. Og da hans tidligere Postvild, han behøver ikke blot en Forbindelse for at sende Meddelelser til sine Forbindelser i Udlandet, men har ogsaa Brug for udenlandsk Materiale til "Frihedsfronten". Pressen er jo saa strengt censureret, at intet Nytt fra Udlandet slipper ind. Altsaa maa den uofficielle Presse bringe Nyheder fra Udlandet: hvad tænker man der uden for Grænsen, hvad gør man, hvilke politiske Begivenheder finder Sted, og hvad betyder det hele? Hans "Udenlandskronik", en ung Mediciner med klart Hoved og en rask Pen, er pludselig uden Stof.

Saa opdager han en Dag, at en af hans Kontordamer har en lille politisk Brochure i sin Taske. Han beder om at maatte se den, og hun viser ham den. Det er en fortreffelig lille Oversigt over de magthavendes Ugeringer i Løbet af de sidste ti Maanedes. Men ved et eneste Øjekast ser han, at den er trykt i Udlandet.

Han beder hende finde ud af, hvorfra den kommer. Det gælder om at finde en Udenlandsforbindelse. Hun fortæller, at hun har faaet den af en Jernarbejder, der bor i samme Hus som hun, og som hun plejer at tale med af og til. Hun tilbyder at spørge ham.

Dagen efter kommer Jernarbejderen hjem til Martin. Han fortæller, at han har faaet den af en Jernarbejder, der bor i samme Hus som hun, og som hun plejer at tale med af og til. Hun tilbyder at spørge ham.

"Saa derfor vil jeg ikke gøre nogen Krumspring, men sige rent ud, som det er. Alle Industriarbejdere her i Byen er nu organiserede. Vi arbejder i Fem- eller Tienmandsgrupper uden Forbindelse med hinanden, men Forbindelser findes der jo overalt. Og vi faar stadig en Masse Brochurer og Tryksager fra Udlandet. Det er en god Ven af mig, som har med den Import at gøre. Hvis De vil, kan De godt sende Post gennem ham."

Martin er henrykt. "Men den eneste Vanskelighed", siger han, "er at skaffe Deres Forbindelse i Udlandet Adresserne paa dem, som jeg skriver til. Vi kan jo ikke benytte Navne i Posten for det Tilfælde, at der bliver taget en Forsendelse. Min Forbindelse har delt Breve ud til en hel Del Mennesker som jeg har nummereret fra 10 til 100."

"Det skal nok gaa i Orden", siger Jernarbejderen. "Jeg har en Mand gæmt, som skal exporteres i Aften. Nu nævner De blot Navnet paa Deres Forbindelse i Udlandet, saa gaar han, som vi exporterer i Aften, op til vor Forbindelse og sætter de to i Kontakt med hinanden. Vi har ganske vist ogsaa vore Folk nummereret fra 1 til 100, men det er jo let at kende dem fra hinanden paa den Maade, at Deres kommer til at hedde 250 og 490 og saa videre, medens vore blot har Nummer og intet Bogstav. Hvad mener De om det?"

Martin siger Tusind Tak. Nu kan han faa Kontakt med Udlandet igen. Og det varer ikke mere end fem Dage, saa kommer Jernarbejderen op til ham om Aftenen med en Pakke, som viser sig at indeholde Breve fra en Række lignende "Korrespondenter" samt Avisudklip, Udclip af Tidsskrifter, et Par Brochurer, nogle smaa Gramofonplader med kvikke

Smædeviser over de magthavende og sidst, men ikke mindst, en Konvolut med flere Tusinde Kroner - Resultatet af Udenlandsgruppens private Indsamling.

Og Martin afgiver for sit Vedkommende en lang Rapport med alle Detailler om det hemmelige Politis seneste Voldshandlinger, Cplysninger om Arrestationer, nye Medlemmer i de magthavendes Parti, en Liste over Stikkere, som er afsløret, en Del Nyheder om Unighederne inden for Magthaverkikken - ja, Udlandets Radio skal nok faa Stof og Udlandets Presse ogsaa.

Morgen derefter bliver Martin arresteret. Hans Kontordamer er blage. Men en af dem, Frøken Anna, som nærmest havde været hans Privatsekretær, erklærer over for de andre, at "Frihedsfronten" for enhver Pris maa udkomme. Hun kender i hvert Fald en Del af Martins Hemmeligheder.

Og om Aftenen samles "Redaktionen" som sædvanlig. Nogle af de unge Damsers Brødre og Kærester staar paa Vagt uden for Villaaen. Man kan jo aldrig vide. Men alting gaar, som det skal. Budene kommer næste Morgen og henter Pakkerne i Mejeriet tværs over Gaden, hvor de plejer at ligge. Byen faar sin Avis, som om intet var haendt.

Men Jernarbejderen, som igen har faaet en Sending Post, ved ikke, hvem han skal henvende sig til. Først to Dage senere træffer han den unge Kontordame, som han plejede at tale med, og som han vidste arbejdede paa Martins Kontor. Han siger forsigtigt, at han har en Pakke til Martin, og hun svarer:

"Det er godt. Vi fortsætter nemlig som før. Jeg forstaar, at det lykkedes Dem at ordne den Udenlandsforbindelse for ham. Herefter kan De komme til mig."

Men gode Raad bliver igen dyre, da Faderen til en af Damerne paa Kontoret faar en Advarsel og "gaar under Jorden". Hvem var nu Martins Exportforbindelse?

Som sendt fra Himlen kommer en af Varehusets Lastbilchauffører op til Frøken Anna. Hun plejer at fjante lidt med ham, det er en flot Fyr, og ingen af dem har noget imod en lille Flirt. Men denne Gang er han alvorlig, det er, som om han har glemt alle de muntre Øjekast.

Om hun vidste, hvorfor Reklamechefen var arresteret?

Nej, det vidste hun ikke. "Men", tilføjer hun efter en pludselig Indskydelse, "som De ved, holder vi Arbejdet i Gang som før."

Det kan betyde Arbejdet paa Reklamekontoret, det kan være fuldstændig betydningsløst, men han forstaar straks.

"Det var godt. Der er nemlig en Fyr, som hedder Wang, der gerne vil tale med Martins Efterfølger."

Frøken Anna tøver et Sekund, saa siger hun: "Det er mig, der er Martins Efterfølger."

Om Aftenen kommer Wang op til hende. Han er meget forsigtig, den gode Wang, men over for Anna marker han snart, at han ikke behøver at være reserveret. Og allerede Dagen efter bliver Faderen til den anden Kontordame hentet fra sit Gemmested og ekspederet over Grænsen.

"Martins Efterfølger..." Hun sagde det i Virkeligheden uden at mene det. Og nu er hun det pludselig. Hun, Kontordamen med et Kursus i Stenografi og Maskinskrivning, bare fyldt 23 Aar, er blevet Leder af en vigtig Organisation paa Frihedsfronten.

De andre accepterer hende uden et Ord. De spørger hende til Raad. De gaar ud fra, at det er hende, der er den dygtigste. Og saa bliver hun den dygtigste - langsomt, men sikkert. "Udenlandsmedarbejderen" i Avisen er forsvundet, han tør velsagtens ikke opsøge Avisens nye Redaktion, han ved heller ikke, hvor han skal finde den. Og Anna ved ikke, hvem det var, der skrev de glimrende smaa Kroniker. Men

hun finder paa noget andet. En Ven af hende kender den kloge gamle Politiker A., som engang var Udenrigsminister. Hun faar sin Ven til at bede den gamle Herre om at levere Bidrag. Og saa har den "illagale Presse" faaet en ny fortreffelig Medarbejder.

Og paa lignende Maade faar hun stadig nye Forbindelser, den treogtyveaarige Kontorist. Hun udvikler Anlag, som hun ikke før havde vidst hun var i Besiddelse af, men som nu opøves gennem flittigt Brug. Ingen kender hendes Navn, men en lille Kreds af Forbindelser - til Fængslerne, til Ministerierne, til Udlandet, til andre Organisationer - siger til hinanden:

"Anna, det er den bedste Pige i hele dette Land."

Men ingen andre siger det. Og saaledes skal det være.

Thi - Martin blev arresteret, fordi der ude i Byen blev talt om, at han "havde gjort saa meget for Sagen".

Han blev forhørt een eneste Gang, og det hemmelige Politi blev klar over, at han, som den Reklamemand han var, havde forstaaet at gøre Reklame for sig selv som Frihedskæmper. "Nogen virkelig farlig Virksomhed udøver Mennesker af den Slags aldrig", mener Kriminalraad E. "Reklame, Bluff og Jagt efter Popularitet", siger han efter Forhøret. "Den Slags Mennesker har ingen politisk Overbevisning."

Det sidste havde han maaske Ret i. Reklameschef Martin har indtil Dags Dato ikke haft nogen politisk Overbevisning. Han ved bare, at hvis der ikke findes Frihed og Retfærdighed i Landet, saa er der ikke til at leve for et hæderligt Menneske.

Han blev frigivet efter tretten Maaneders Forløb.

CODE RAAD.

Gode Raad er dyre, siger man. Paa Frihedsfronten kan det ovenikøbet koste Menneskeliv, inden man har faaet dem. Men alt eftersom Erfaringen bliver større, bliver de billigere og billigere. Til sidst kender enhver aktiv Frihedskæmper alt det, som bitre Erfaringer har udkrystalliseret i gode Raad.

I det foregaaende er der nævnt tilstrækkelig meget til, at Læseren kan drage sine egne Slutninger. Men i dette Kapitel vil vi i al Fald i mere teoretisk Form samle disse "gode Raad" som en Slags Konklusion af de Erfaringer, vi har gjort i denne Bog.

I samme Øjeblik Frihedsfronten begynder at opstaa, melder Kravene sig. Men hvem skal forestage sig noget? Vi ved det:

DEN ENKELTE MAND OG KVINDE SKAL TAGER INITIATIVET.

Og hvad skal man gøre? Ja, hver eneste maa naturligvis stille sig Opgaver, som ligger for ham eller hende; man bør kun paatage sig Sager, som passer for ens Anlag. Men ellers er det vigtigste, at **ENHVER GØR SIN INDSATS, HVOR HAN OPDAGER ET BEHOV.**

Angaaende den Forsigtighed, som maa iagttages, har de 4 første Dele i denne Bog fortalt tilstrækkeligt. Nu melder sig et andet Spørgsmaal: Hvorledes skal man organisere sig? Svaret er:

MAN SKAL SAMARBEJDE I EN LILLE KREDS UNDER GENSIDIG TILLID.

Men hvem skal være Fører?

MAN SKAL VÆRE LIGESTILLEDE, THI SAA TAGER DEN DYGTIGSTE GANSKE AF SIG SELV FØRINGEN.

Men hvad skal man gøre, hvis en Ingeniør Lewis en Dag indfinder sig og kræver, at alle hemmelige Organisationer samles under en Centralkomité?

MAN SKAL ERKLÆRE SIG VILLIG TIL SAMARBEJDE, MEN KRÆVE AT PAA LOV TIL AT STAA HELT FRIT.

Hvem skal man da adlyde? Hvem er da Leder?

FOLKET OG DEN EGEN SAMVITTIGHED SKAL DU ADLYDE, DU FINDER ALDRIG NOGEN BEDRE LEDER.

Men hvordan skal man komme i Kontakt med Folket. Ja, Svaret er saa ligetil, at man ikke engang behøver at skrive det med Kursiv: Folket, det er ens Venner og Bekendte, alle dem, man træffer i det daglige Liv. Hør efter, hvad de tænker, men drag dine egne, selvstændige Slutninger om, hvad der er rigtigt at gøre. Da samarbejder du og Folket i en Harmoni, som er ukendt i "normale Tider".

Men hvordan skal man komme i Kontakt med andre Organisationer, saa at man kan samarbejde med dem?

HOLD ALTID KONTAKTPUNKTER TIL ALLE SIDER. Paa den Maade bliver den særskilte lille Gruppe som en Celle med Traade og Udløbere til alle de andre Celler, og tilsammen udgør det en levende Organisme, som hedder Frihedsfronten.

Men hvis nu en vigtig og velunderrettet Mand bliver arresteret? Ja, det maa man have forudset.

SÆT ALTID EN MEDARBEJDER I STAND TIL AT BLIVE DIN EFTERFØLGER.

Samtidig med at vi indskærper Reglen, at **EN ORGANISATION BØR IKKE STAA FOR FLERE FORSKELLIGE VIRKSOMHEDS- GRENE PAA EEN GANG**, skal vi i Korthed nævne de forskellige Grupperes Arbejdsopgaver.

Hvad Propaganda angaar, begynder den i Form af haandskrevne Digte og Paroler, som gaar fra Mand til Mand. Men saa snart den kommer ind i mere faste Former og passes af dygtige Grupper, maa den holde sig til bestemte Regler:

Nyhederne maa være paalidelige.
 Tonen maa være værdig og stram, Skældsord undgaas, ingen Forfølgelser af Personer. Harnen skal være dyb og give sig manende, overbevisende og værdige Udtryk.

Opraabene maa være klare, uder Omsvøb og ildnende.
 Foruden Opraab og Nyheder bør Propagandaen ikke komme med andet end Orientering. Ensidighed og Agitation bør undgaas. Propagandaen bør kort sagt ikke være Propaganda i Ordets daarlige (eller moderne) Betydning. Formålet er INFORMATION OG ORIENTERING, saa at Folk selv kan træffe deres Slutninger. Hvad de magthavende påstår i Presse og Radio bør roligt og værdigt afsløres eller imødegaaes af Frihedsfrontens Organ, men MAN DISKUTERER IKKE MED FRIHEDSFJENDER.

De hemmelige Aviser bør ikke have Navn, selvom disse Navne kan slaa an. Der er nemlig en vis Fare med Aviser med Navn: bliver Redaktionen sprængt af det hemmelige Polit, kan det betyde et Tilbageslag i Folkestemningen, at Avisen forsvinder. Saavidt muligt bør de regelmæssige Aviser blot dateres.

Der bør sendes Flyveblade ud, saa snart det gælder om at sprede Opraab eller Paroler.

Den hemmelige Radiosender bør følge præcis samme Retningslinier som den hemmelige Presse.

Opklæbning af Plakater er udmærket egnet til at stimulere Stemningen og kvikke Humøret op. Hvis Byen en Dag vaagner og finder en Karakter af Diktatoren klistret op paa hvertandet Portoy, saa man kan trampe paa det forhadte Fjæs, bliver Begejstringen stor. En anden Gang kan Grupper af unge Mænd forsynede med Malerpensler og Spande med sort Malerfarve male sorte Kors over alle de magthavendes Plakater. Jeg kender personlig til en saadan Demonstration, hvor alle Opslag og Husvægge i Oslo i Løbet af en Nat forsynedes med et paamalet V. Ingen af de unge Mænd, som var ude at male, blev arresteret, fordi det hele var saa straalende godt udtænkt og tilrettelagt. Paa Aarsdagen for de magthavendes første "Standrets"-Mord kan man sende Flyveblade ud, der opfordrer til: Boykotning af Biografer, Theatre, Restaurationer, Forlystelsessteder - og ingen frihedstro Mand eller Kvinde maa være ude efter Klokken 8 Aften.

Postgangen til Udlandet maa ikke sammenblandes med Exporten af Mennesker til Udlandet. Erfaringen viser nemlig, at Postvejene er mere holdbare end Exportvejene, thi "Posten taler ikke". Posttjenesten kræver en Organisation i Udlandet, som paa Grund af Spionfaren maa være lige saa forsigtig og tavs som de indenlandske Organisationer.

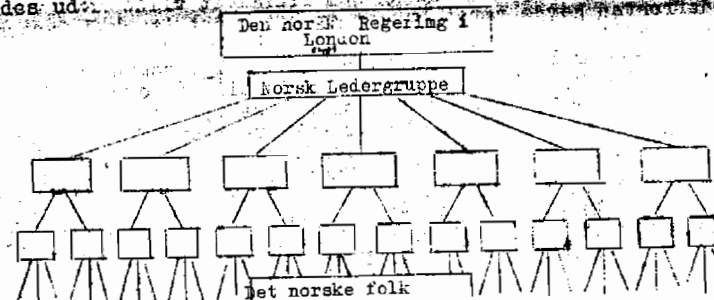
Dekningstjenesten sørger for Værelser, hvor Personer, som ikke kan bo hjemme, kan opholde sig i relativ Sikkerhed, indtil de kan sendes til Udlandet eller eventuelt gaa over til en blivende "illegalt Tilværelse", det vil sige, at vedkommende slaar sig ned paa et Sted, hvor han ikke kendes, og begynder en ny Virksomhed for Frihedsfronten under et paataget Navn. Ofte kræver dette, at man skaffer ham falske Personkort og andre Legitimationspapirer, hvilket i saa Fald en særskilt Arbejdsgruppe bør paatage sig.

Exporten af Mennesker til Udlandet er efter alle Erfaringer mest udsat. Folk har let ved at sige for meget, naar de kommer til et frit Land. Exportgrupperne bør derfor advare dem, de hjælper, paa det alvorligste og forevrigt gennemføre en omhyggelig udtænkt Forsigtighed i alle Retninger. Saa faa som muligt bør kende hinandens Navne inden for Gruppen - i Almindelighed bør man arbejde under paataget Navn.

Advarselstjenesten forsøger paa alle Maader at udsponere det hemmelige Polit og faa Kendskab til de Arrestordrer, som udstedes.

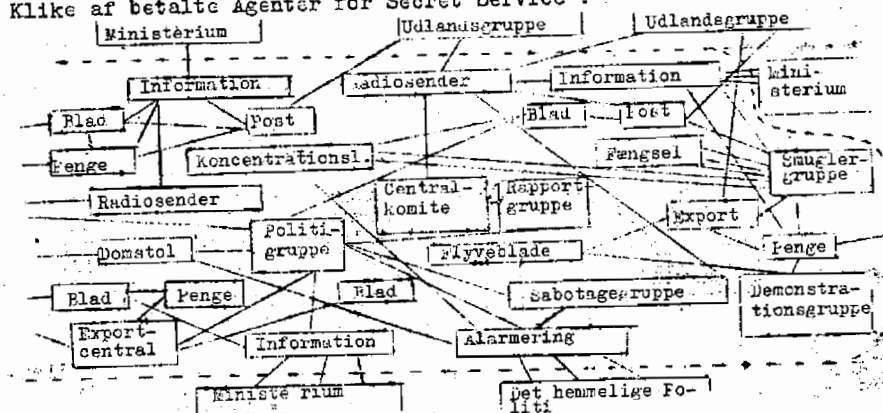
Til en vis Grad vil Arbejdet altid lykkes, ikke mindst hvis Organisationerne har tilstrækkeligt med Penge til at kunne betale de karakterløse Politibetjente, de kommer i Berøring med.

I Forbindelse med Frihedsfrontens indre Struktur og Organisation kan jeg fortælle en lille karakteristisk Oplevelse. Under Omstændigheder, som jeg ikke kan gaa nærmere ind paa, fik jeg ved et Tilfælde at se, hvorledes en højere tysk Funktionær inden for det hemmelige Polit skitserede den norske Hjemmefronts Organisation. Skitsen saa saaledes ud:

Jeg forstod øjeblikkelig, hvorfor det tyske Sikkerhedspolit altid forsøgte at komme "opad" i Organisationerne. De troede naturligvis, at hvis de blot kunde afskære de øverste Forbindelsesled, vilde Resten falde bort af sig selv, visne og dø af Mangel paa Ledelse. En ægte tysk Tankegang, som gaar ud fra, at Folket er hjælpeløst uden "Førere".

Istedetfor vil jeg tegne en Skitse af, hvordan en virkelig Frihedsfront ser ud - den som udspringer af Folket selv og ikke ledes af nogen Klike, noget Parti, nogen Førere efter tysk Mønster. Det skader ikke, hvis en eller anden Læser tror, Skitsen er et Udsnit af den norske Hjemmefront - der bliver ikke råbet nogen Hemmeligheder af denne Grund, og de tyske Myndigheder i Norge kommer alligevel aldrig til at tro, at et Folk kan styre sig selv og gøre Modstand mod Undertrykkelsen uden at være "ledet af en forbryderisk Klike af betalte Agenter for Secret Service".

Studerer man blot dette Skema i et Par Minutter, indser man let, at her ikke findes nogen "højeste Ledelse", men at selve Organismen er bygget paa Samarbejde, gensidig Tillid og Solidaritet. Hvis ikke alle disse smaa selvstændige Grupper havde et fælles Maal og blev baaret oppe af en fælles Vilje, vilde de falde fra hinanden og opløses i Kaos. Men Disciplinen, Bevidstheden og Solidariteten hos et sunnt og oplyst Folk holder en saadan i Ordets egentligste Forstand folkestyret Organisme levende. Og det er ganske tydeligt, at det hemmelige Politi ikke kan komme selve Apparatet til Livs ved at ødelægge en enkelt Gruppe - saadan som Tilfældet vilde have været, hvis Frihedsfronten havde været bygget op efter det "tyske" System i Form af en Hierarki.

Det fremgaar let af Skemaet, at en Parole, som udgaar fra en eller anden Gruppe, straks naar frem til alle de øvrige. Strider den mod Folkestemningen, dør den af sig selv, den tages ikke ind i Aviserne, føres ikke videre fra de enkelte Instanser. Men giver den Udtryk for det, som "ligger i Luften", slaar den øjeblikkelig an og spredes fra alle de smaa Centre. Saaledes har jeg personlig oplevet, at en af de bedst gennemførte, tavse Demonstrationer i Norge udgik fra en vis lille Kreds og i Løbet af kort Tid blev spredt som Parole over hele Landet, saa at der, da Dagen for Demonstrationen oprandt, ikke fandtes et Menneske i hele Norge, som ikke tog Del i den.

Men vi kan ikke slutte dette Kapitel uden at have nævnt Udenlandsgruppernes Arbejde.

De arbejder under helt andre Vilkaar end Frihedsfronten hjemme. De arbejder i et mere eller mindre frit Land, og selv om de enkelte Medlemmer som politiske Flygtninge er statsløse, nyder de alligevel den fremmede Stats Retsbeskyttelse. De maa rette sig efter den fremmede Stats Love og Forordninger, ligesom de Dag og Nat maa være paa deres Vagt mod Spionfaren, men forøvrigt er de frie Mennesker.

Paa mange Maader er deres Omgaver alligevel udmærkede. De vidt forskellige Livsvilkaar, under hvilke Frihedsfronten og de selv arbejder - den ene hårdet af Terroren, sammensvejset og presset, de andre frie, men hjemløse - gør, at der let opstaar Gnidninger, bristende gensidig Tillid, bristende Forstaelse. Frihedsfronten kan ikke altid vurdere deres Indsats efter Fortjeneste, og selv har de ikke altid den rette Følelse af, hvordan Stillingen er i Hjemlandet, de har ikke den daglige Kamp for Livet i Nerverne, de er undsluppet Terroren og mister lidt efter lidt Fornemmelsen af den - ligesom en Gift, der forsvinder ud af Blodet.

Hertil kommer en endnu mere skæbnesvanger Omstændighed. Den Frihed, de lever i, forarsager, at de mister den stærke Følelse af Enhed og Samhørighed, som kendetegner Frihedsfronten. Emigranterne splittes snart i Grupper, det svære Maal overskygger ikke altid de smaa Stridigheder og Uenigheder.

Dette forsøger de saavidt muligt at forhindre ved at centralisere Arbejdet og skabe en Ledergruppe, som sætter alt ind paa at opnaa Kontrollen over alle de arbejdende Udenlandsgrupper. Dette er maaske det uheldigste af det hele. I en saadan Centralisering med tilhørende Censur ligger Kimen til et nyt Diktatur. HVIS IKKE UDENLANDSGRUPPERNE KAN SAMARBEJDE FRIT, UTVUNDET OG I GENSIDIG TILLID OG FORDRAGELIGHED, HAR DE FORRAADT FRIHEDSFONTEN OG FRIHEDENS SAG.

Man kan gaa ud fra, at blandt de første, som flygter til Udlandet, findes der en stor Del af de gamle parlamentariske Politikere. De ved jo, at deres Skæbne er beseglet, hvis de bliver hjemme under

det nye Styre. Man kan ogsaa gaa ud fra, at de - saa at sige som Fagmand - opretter den første Udenlandsgruppe og som Underafdelinger deraf Propaganda- og Informationsafdelinger, Postkontor o.s.v.

Men med Tiden kommer der Flygtninge af en helt anden Slags, nemlig Mennesker, som efter at have gjort deres aktive Indsats paa Frihedsfronten er blevet tvunget til at forlade Landet. De er navnløse, ukendte, men de har sat deres Liv ind for Frihedens Sag, og de gamle velkendte Politikere ikke har gjort. De kommer i Grupper og be-

gynder Samarbejdet med deres gamle Krigskammerater i Hjemlandet. De har Frihedsfrontens ukuelige Kampvilje i Blodet, og de spørger ingen om Tilladelse til at kæmpe videre for Frihedens Sag, kæmpe paa samme Maade som de gjorde hjemme.

Men saa aflægges en Repræsentant for de gamle Politikeres Udenlandsgruppe et Besøg hos dem. Han er meget forekommende og elskværdig, men han hævder, at man maa føre en fælles Politik, det ar yderst beklageligt, at der opstaar Grupper, som arbejder paa egen Haand. "Hvaaaa", siger de navnløse, "hjemme behøvede vi ingen fælles Ledelse for at kæmpe for samme Sag. Hvorfor skulde vi behøve det her?"

"Det er aldeles nødvendigt", siger den kendte Politiker. Vi har faaet et vide, at De har sendt Referatet om Kændelsen her i Udlandet, hjem som de der hjemme slet ikke behøvede at faa noget at vide om. Endvidere har vi opdaget, at De har opmuntret til Sabotage, medens vor Politik gaa ud paa at forhindre Sabotage. Dette gør det nødvendigt, at al Ledelse samles i en bestemt Gruppens Haand, og at al Forbindelse med Hjemlandet underkastes Kontrol og Censur."

De navnløse stiller forfærdede paa Politikeren: "Censur?" siger de. "Kontrol? Vi troede, at den Slags Metoder var forbeholdt Diktatorerne. Hjemme arbejder hele Frihedsfronten uden Spor af Censur! Vi havde Tillid til hinanden, og vi glemte alle Stridigheder for det eneste store Maals Skyld. Har De virkelig ikke større Tillid til Frihedsfronten og Folket, end at De tror, Censur er nødvendig?"

"Vi er Politikere", siger den navnkyndige, "og vi kan vort Fag. Vi ved, hvordan en Strid som vor skal udkommes."

Men, siger de navnløse, og saa siger de ikke mere. Hvis de giver efter for "Centralkomiteens" Krav og finder sig i Ledelse, Censur og Kontrol, er den sande Friheders Sag forraadt. Efter Frihedsfrontens Sejr i Hjemlandet vil der ikke komme et ægte Folkestyre med Folket som Initiativtager, men et Partistyre med Partibureaukrati og folkelig Passivitet.

Hvis de ikke giver efter for "Centralkomiteen", møder de talrige Vanskeligheder, fremfor alt af økonomisk Natur. Før eller senere maa de søge Støtte hos udenlandske Partiorganisationer, som sympatiserer med dem og bevilger dem Midler til at fortsætte Kampen og opretholde egne Forbindelseslinjer til Hjemlandet. Men Følgen bliver, at Udenlandsgrupperne deler sig i politiske Partier, og vi faar en Gentagelse af den demokratiske Opadgang, som forberedte Diktaturet i Hjemlandet.

Enighed og Sammenhæng med Censur og Kontrol. Den eneste Vej til virkelig Frihed er, at Udenlandsgrupperne samarbejder i gensidig Respekt og Fordragselighed, lader sig frie Initiativ udvikle sig, som det gælder Frihedsfronten i Hjemlandet, og aldrig lader sig rokke i Tilliden til, at hver Mand sætter al sin Kraft ind paa det eneste, eneste Maal: at styrte Magthaverne derhjemme.

OVER DET HELE STAAR, AT DET ER FRIHEDSFONTEN I HJEMLANDET, SOM ER DEN VIRKELIGE LEIER I KAMPEN, DET SANDE FOLKESTYRE, DEN SOM ALLE MAA BØIE SIG FOR.

TIL HANDLING.

Allerede paa et temmelig tidligt Stadium af Krigen hørte man Tale om sovjetrussiske Partisaner. I Marts 1943 begyndte Nyheder fra det besatte Frankrig at tale om væbnet Modstand imod den tyske Udskrivning af franske Arbejdere til Tvangsarbejde. Fra Jugoslavien har man hele Tiden hørt Tale om organiseret, aktiv Modstand imod Okkupationsmagten. I andre okkuperede Lande har der været forholdsvist roligt i saa Henseende.

Disse Forhold inden for de okkuperede Områder giver et ganske slående Billede af de forskellige Folkeslags Karakter og Indstilling. Russerne, som er frigjorte i deres Tankemaade og ikke er bundne af gamle Vaner, har allerede paa Forhaand ladet Militærapparaterne sørge for den "hemmelige militære Virksomhed". Da Sovjettropperne trak sig tilbage, efterlod de Partisaner, som i faste Grupper og Afdelinger paatog sig den farlige, men yderst gavnlige Opgave at forstyrre Fjendens Forbindelseslinier og hele øvrige Virksomhed. Havde noget lignende været organiseret af den norske Hær i Norge, er det tvivlsomt, om det nogen Sinde vilde være lykkedes den tyske Værnemagt at sætte sig i Besiddelse af Landet. Paa den anden Side maa man indrømme, at en norsk Partisanvirksomhed i Tiden efter den 9. April 1940 sandsynligvis vilde have medført Massenhrettelser af Gidsler og en mere eller mindre fuldstændig Ødelæggelse af alle norske Byer. Det samme gælder Belgien, Holland og Frankrig. Paa Balkan derimod er Befolkningen vant til at lade Vaabnene tale, og selv om de vigende Hære maaske ikke efterlod militært organiserede Afdelinger til at fortsætte Modstanden, sørgede Befolkningen selv for at faa tilstrækkeligt med Vaaben til at skabe en mere eller mindre organiseret Modstand.

I Frankrig, hvor de Militære tænkte efter forbenede og gammeldags Linier, regnede man med, at naar en Hær er slaaet, saa er den slaaet, og saa er der ikke mere at sige om den Ting. Denne i Grund og Bund meget mærkelige Forestilling stammer sikkert fra "Kabinetsskrigene"s Tid - dengang Regeringerne bekæmpede hinanden med Lejetropper, medens Befolkningen fortsatte Tilværelsen, som om intet var hendt. I Virkeligheden er det jo ikke Hærene, der kæmper, det er Folket. Og at en Hær er besejret, betyder ikke, at et helt Folk er besejret.

Det er ganske bemærkelsesværdigt, at det norske Folk - som paa Grund af sin 125-aarige krigsløse Tilværelse ikke havde nogen særlig udbredt Forstaaelse af militære Ting - spontant indsaa dette i Sommeren 1940. At den tyske Værnemagt fuldstændig havde besat Landet, medførte ikke, at nogen Nordmand regnede det norske Folk for besejret og overvundet. Dels skulde Krigen jo føres videre fra England, dels havde man en Fornemmelse af, at det militære Nederlag i Norge ikke spillede nogen særlig Rolle for selve det norske Folks Stilling, dets ukrænkkelige Rettigheder, dets Suverænitæt og dets Vilje.

Jeg kan ikke udtale mig om Indstillingen i andre Lande, men jeg mener med fuld Sikkerhed at kunne paastaa, at det ikke er afgørende for den norske Hjemmefront, hvem der vinder Krigen - eller rettere sagt, Modstanden mod Frihedens og Rettens Fjender vilde ikke have ophørt, selv om Aksemagterne havde sejret. Tværtimod er der Grund til at tro, at den norske Frihedsfront i saa Tilfælde vilde have konsolideret sig yderligere for at føre Kampen paa langt Sigt.

Som Situationen nu er, regner man imidlertid ikke med, at det er nødvendigt at føre en lang Kamp mod Magthaverne. Man gaar ikke ud

fra, at man skal vente i ti eller femten Aar med at sætte de hemmelige Militærafdelinger i Virksomhed.

Allerede fra Begyndelsen organiserede man hemmelige militære Grupper i Norge, men efter Principper, som Gestapo aldrig har kunnet opdage, og som derfor ikke kan røbes her. Kvinder og Mænd er blevet "forhørt" - for at Tyskerne kunde faa Klarhed over det militære Apparats Organisation. Men uden Resultat. Andre her, allerede naar de blev arresteret, taget Gift for at undgaa "Forhørene". Officerer er blevet arresteret og deporteret en masse, fordi Gestapo antog, at de var Militærgruppernes hemmelige ledere. Men uden Resultat. Idrætsmand og Arbejdsungdom, ja selv Intellektuelle, er blevet anholdt som mistænkte for Delagtighed i de hemmelige militære Forberedelser. Men uden Resultat. Til sidst er Tyskerne, desperate over deres aabenbare manglende Evne til at komme paa Sporet af Organisationerne, gaaet over til den totale Ødelæggelse af det norske Samfund, som officielt kaldes "Arbejdsmobilisering", og hvis Hovedmaal saa ganske givet er at slaa det militære Apparat itu. Men ogsaa dette bliver resultatløst. Det er et Faktum, at en lignende "Arbejdsmobilisering" har fundet Sted i Italien allerede i Begyndelsen af Krigen og nu er omtrent total, uden at dette har indvirket paa de to store, hemmelige italienske Frihedsorganisationer, den som kaldes Matteotti-Gruppen og den kommunistisk-anarkistiske Gruppe. Men Flaksen i Italien har ikke erhvervet Gestapo fra at gøre et nyt Forsøg i Norge.

Den norske "Hjemmefrontshær" staar parat til at slaa til, naar Tiden er inde. Og fra og med det Øjeblik er den norske Modstand gaaet over fra Passivitet til klar Offensiv. Alle de civile Grupper skal øjeblikkelig stille sig til de militæres Disposition. Ogsaa fra norsk Side vil Krigsførelsen blive "total". Den ubrudte norske "usynlige Front" skal kæmpe det sidste, store Slag for Friheden, og hver eneste Nordmand, Kvinde eller Mand, kommer til at gøre sin Indsats.

Sandsynligvis vil dette indtræffe samtidig med en allieret Invasion. Den norske Frihedsfront har fra Begyndelsen indrettet sig paa, at Overgangen fra Defensiv til Offensiv skal falde inden for Rammerne af den almindelige Krigsførelse. Stærke Kræfter inden for de hemmelige Grupper har ofte villat, at vi skulde "bide fra os" allerede paa et tidligere Tidspunkt, men de har altid bøjet sig for det Argument, at den norske Modstand er en Del af selve Krigen og derfor maa betragtes som et Led i et Hele.

Naar den passive Modstand har naaet en vis Styrke, og naar Terroren har naaet et vist Punkt, begynder de væbnede Revolter af sig selv. Det er jo selvindlysende, at hvis den passive Modstand aldrig gik over til at blive aktiv, vilde Frihedsfronten langsomt, men sikkert gaa under. Ingen Defensiv kan nogen Sinde føre til Sejr. Den offensive Sejrsvilje maatte derfor ligge skjult i Frihedsfrontens Virksomhed fra dens første spæde Begyndelse. Fra dette Synspunkt optræder den passive Modstand blot som Skærmbret for Forberedelserne til Offensiven: Folket organiserer og udruster sine Tropper og indgyder dem den rette Moral og Aand. Hvad man ikke kan forudsæ, og hvad man ikke kan opstille Regler for, er Tidspunktet for Overgang fra Defensiv til Offensiv. Det beror paa tusind Omstændigheder, tusind samvirkende Faktorer. Tidspunktet kommer af sig selv, det føles i Nerverne, det "ligger i Luften".

Der maa ofres nogle Ord paa de Sabotagegerninger, som saa ofte har fundet Sted i de besatte Lande i den sidste Tid, og som man i Sverige ikke sjældent fortolker som "desperate Handlinger af uan-

svarlige Elementer, der samvittighedsløst fremkalder frygtelige Repressalier". For det første kan jeg forsikre, at Sabotagegerninger altid er vel forberedte og gennemtænkte, og at Risikoen for Repressalieforanstaltninger tilfulde er taget i Betragtning. For det andet betyder f. Eks. Ødelæggelsen af Maskiner i en Industri, som arbejder for den tyske Krigsmagt, at de Allierede spares for et maaske temmelig kostbart Flyverangreb, for Tab af dyrebare Flyvemaskiner og fremfor alt for Tab af godt uddannede Flyvere. Sabotagegerninger i de besatte Lande maa ses ud fra samme Synspunkt som Bombardementer af de tyske Byer og har præcis samme Formaal som disse.

Spørgsmaalet om de hemmelige Militærgruppers Lovlighed bør ogsaa omtales. Frihedsfronten kan jo ikke ræsonnere som saa, at alt det, der kan give Folket Friheden tilbage, er lovligt. Det hedder tværtimod i Frihedsfrontens Program, at Frihedens og Moralens uforgængelige Bud maa respekteres under alle Omstændigheder. Ikke set eneste Øjeblik maa en Frihedskæmper gaa paa Akkord med sin Samvittighed for Sagens Skyld.

Før 1939 var det en almindelig Regel, at kun de regulære Tropper havde Lov til at kæmpe i en Krig, og at den saakaldte Civilbefolkning ikke havde Ret til at gribe til Vaaben. Den Verdenskrig, som nu finder Sted, har ophævet Begrebet Civilbefolkning. Alle de krigsførende Parter har indset og naturligtvis med Rette, at det ikke er imod den fjendtlige Hær, Marinen og Luftvaabnet, de kæmper, men mod Fjendens samlede Modstandskraft, mod det fjendtlige Folk. Det er maaske brutalt, men al Krig er jo brutal, og i hvert Fald er det en logisk Følge af den militære Udvikling. Den saakaldte Civilbefolkning udsættes for Bombardementer og til og med Beskydning med Maskingeværer fra Luften, og naar Fjenden er kommet den ind paa Livet, sættes den til Tvangsarbejde for Fjenden eller deporteres, fængsles og henrettes uden Lov og Dom.

Dette giver Civilbefolkningen en selvindlysende Ret til at sætte sig til organiseret væbnet Modstand. Man kan ikke forlange, at Civilbefolkningens forskellige Aktionsgrupper skal iføre sig Uniform og derved afsløre sig, inden de gaar over til Handling. Den eneste Forudsætning er, at de ikke gaar frem med Svig og List, Forræderi og Løftebrud, men tænker, taler og kæmper i Overensstemmelse med de Idealer, som Frihedsfronten vil føre ud i Virkeligheden.

Man kan vente, at kommende Dage vil afsløre de hemmelige militære Grupper Arbejde paa de mest forskellige Steder i Europa. Hvad der hele Tiden er foregaaet i Jugoslavien og delvis i Polen og Tjekoslovakiet, og som, medens dette skrives, synes at begynde at tage Form i Frankrig, vil efter alle menneskelige Begreber blusse op næsten overalt, hvor et hemmeligt Politi har mobiliseret en Frihedsfront imod sig, og hvor Folk gennem Lidelser er blevet villige til at ofre alt, Ejendom og Liv, Jernbaner og Landeveje, Driftsstationer og Fabrikker, Gaarde og hele Byer, for at genvinde Retten og Friheden.